PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 800 lir - Leto XLIII. št. 193 (12.824)

Trst, petek, 14. avgusta 19

OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P. 132
66001 KOPER
8554 AA
60100200

Medtem ko skuša OZN zaigrati še poslednjo diplomatsko karto

V Zalivu grozeče zatišje v senci min Trgovski promet je bliskovito upadel

Polemike o poreklu min - Razhajanja v vladni večini glede italijanskega posega

NEW YORK, RIM — Ob domnevnem zatišju v zalivskih vodah pred prihodom ameriških helikopterjev minolovcev pa je ozračje v diplomatskih krogih do skrajnosti naelektreno. Generalni tajnik OZN De Cuellar se je včeraj sestal s petimi stalnimi predstavniki varnostnega sveta, da bi z drugim krogom posvetovanj načel najbolj sporno vprašanje o sankcijah proti državi, ki ne bi sprejela resolucije 589 o prekinitvi iransko-iraške vojne. V sedanji situaciji pa so napori OZN zašli v slepo ulico, saj so ZDA, Velika Britanija in Francija obšle resolucijo in hočejo na lastno pest zagotoviti svobodno plovbo v Zalivu, Iran pa je s svojim dvoličnim odgovorom in dopolnili k resoluciji le dokazal, da hoče vso zadevo zavlačevati.

Teheran je včeraj pozval vse arabske zalivske države, naj zahtevajo umik vseh tujih vojaških brodovij s srednjevzhodnega območja. Še več, Iranci so včeraj napovedali, da bodo začeli odstranjevati mine v mednarodnih ozemeljskih vodah. In prav mine postajajo iz ure v uro vse večja neznanka in bodo v bistvu zavrle plovbo v Zalivu. Včeraj je na mino v zalivskih vodah naletela neka saudska korveta, v eksploziji sta bila dva mornarja ranjena. Še bolj zaskrbljujoče pa je dejstvo, da so v Omanskem morju opazili še tri mine. Pristaniško poveljstvo v Fužairahu je zato prepovedalo plovbo na območju desetih kvadratnih milj severno od pristanišča. S prihodom ameriškega brodovja je torej po zalivskih vodah postal nezanesljiv tudi Omanski zaliv.

Po dosedanjih ugotovitvah naj bi bile te mine stari kontaktni modeli z verigami zasidrani na morsko dno, ki so jih proizvajali že za časa prve svetovne vojne in med obema vojnama. Če pa so resnične trditve francoskega tednika L' Eveniment de Jeudi, da je Iran kupil od italijanskega podjetja Valsella meccanotecnica iz Brescie milijon morskih min, je položaj vse prej kot rožnat. To podjetje namreč izdeluje najsodobnejše morske mine z vgrajenimi sistemi, ki do skrajnosti otežijo odkritje. Italijansko zunanje ministrstvo je včeraj odločno zanikalo, da bi dalo pooblastila za tako prodajo. A vsi dobro vedo, da se trgovci smrti bolj malo menijo za pooblastila, saj jih uspejo obiti s križnimi transakcijami. Nekdo je navsezadnje Iranu prodal mine, če niso bili to Italijani, je bil gotovo kdo drug.

Vsekakor zveni kot pravi paradoks, da bi morali jutri italijanski minolovci Zaliv očistiti min, ki so bile zgrajene v Italiji. Seveda, če se bodo italijanski minolovci pridružili francoskim in britanskim. Vladna večina se je namreč ob tem vprašanju razdelila na interventiste in nevtraliste. V prvi skupini so predvsem republikanci, socialdemokrati in liberalci, socialisti so za poseg po posvetovanju z evropskimi partnerji, proti posegu pa je krščanska demokracija in vsa leva opozicija, medtem ko je desnica seveda na strani interventistov. Da pa bi bila mera polna, predsednik vlade Goria govori o enotnem stališču vladne večine do zalivske krize.

Mine pa niso edini paradoks sedanje zalivske krize. Včerajšnje agencije so z velikim poudarkom navajale podatke, da so ameriške naftne družbe povečale uvoz iranske nafte, med drugim ameriške družbe v imenu drugih držav kupujejo iransko nafto. V teheranske blagajne v bistvu pritekajo ameriški dolarji, s katerimi bo lahko Iran nadaljeval zalivsko vojno in kupoval orožje, ki bi lahko ogrožalo »ameriške interese« v tem delu sveta. Če k temu dodamo, da so glavni dobavitelji orožja in nadomestnih delov za iranski vojaški stroj predvsem Izraelci, Kitajci in Korejci ter seveda še marsikatera zahodna vojna industrija, ki obenem prodaja orožje tudi Iraku, ne moremo mimo ugotovitve, da so za sedanjo napetost sokrivi tudi drugi. Še dobro, da so ZDA v iranski aferi prodale Teheranu predvsem protitankovsko orožje in ne pomorskega, saj bi bil višek, da bi morale sedaj ameriške ladje paziti na svoje mine.

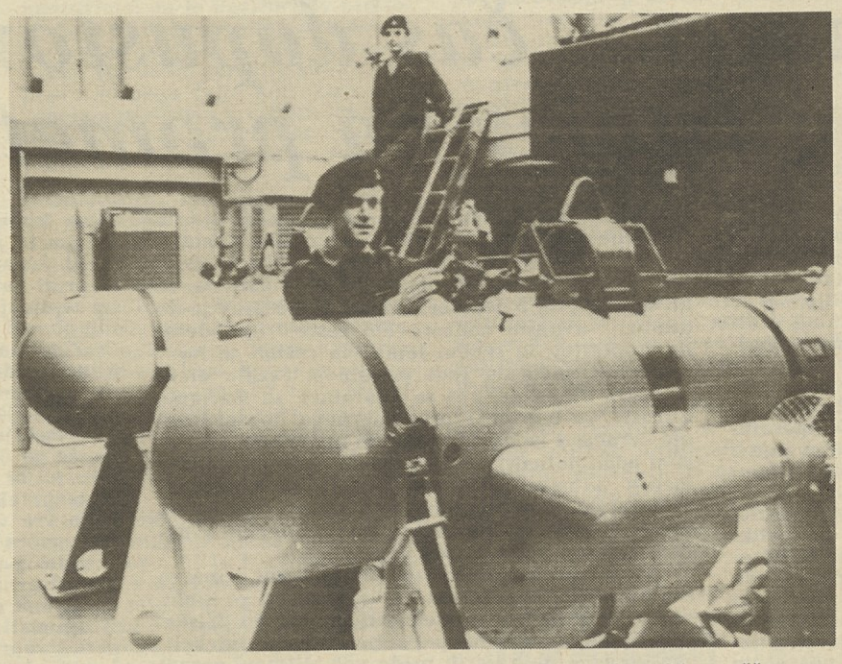

Plovec na britanskem minolovcu z vgrajenim generatorjem, ki sprošča magnetno polje in posnema šume ladijskih vijakov (Telefoto AP)

SZ bo ukinila jedrske poskuse če to storijo tudi Američani

ŽENEVA — Sovjetska zveza se je pripravljena odpovedati jedrskim poskusom, da le enako storijo tudi Združene države Amerike. To je povedal včeraj veleposlanik Jurij Nazarkin, ki zastopa moskovsko vlado na razorožitvenih pogajanjih v Ženevi. Sovjeti so oklicali enostransko 18-mesečno prekinitev poskusov, da bi pokazali svojo dobro voljo, toda zaman, je rekel ambasador. Sklicujoč se na izjavo, ki jo je dal 6. avgusta na ženevski konferenci zunanji minister Ševardnadze, je pripomnil, da je SZ pripravljena sprejeti tudi posebne ukrepe za obojestranski nadzor nad spoštovanjem morebitnega sporazuma. Takšen dogovor bi bil po mnenju Nazarkina velikega pomena tudi zato, ker bi ustvaril povoljno vzdušje za pogajanja o drugih razorožitvenih temah, tako na primer o preprečitvi vesoljskega oboroževanja, za katero se Kremelj, kot znano, še prav posebno zavzema.

Ameriške reakcije na Nazarkinove izjave zaenkrat ni, pač pa velja opozoriti na včerajšnje Reaganove besede med govorom o Irangatu. Po njegovem je treba pozabiti preteklost in zreti v prihodnost, češ da bo le tako moč uspešneje reševati važne probleme: med temi je navedel prizadevanja za »zgodovinski« sporazum z Moskvo, po katerem naj bi supersili uničili velik del svojih jedrskih zalog. Šef Bele hiše je dejal, da je mogoče v kratkem pričakovati »vseobsegajoč« dogovor za omejitev jedrskega potenciala.

Predsednik priznal trgovino orožja z Iranom, zanikal pa finansiranje contrasov

Televizijski mea culpa predsednika Reagana Irangate ostaja veliko nerešeno vprašanje

WASHINGTON — Tudi za predsednika Reagana je napočil čas letnega dopusta v Kaliforniji, in kot vsi previdni letovišča rji se je odpravil na pot šele potem, ko se je rešil vseh najbolj perečih problemov. Med temi je nedvomno izstopal njegov televizijski govor državi, s katerim je hotel predsednik zapisati besedo konec pod afero Irangate. Blagodejne besedice pa najbrž ne bo mogoče napisati tako kmalu, kot bi si to želel ameriški predsednik.

Njegov televizijski *mea culpa* je pustil namreč še marsikaj neizrečenega in prikritega v zvezi z Irangatom. Predsednik Reagan je namreč priznal, da je bil seznanjen s trgovino orožja z Iranom, ki jo je celo sam podprl. Do tega pa naj bi ga privedli zgolj človečanski razlogi, saj je prodajal orožje v zameno za življenje ameriških talcev v muslimanskih rokah. Na svoja ramena si je tako naložil breme Irangata in izjavil, da si prevzame vso odgovornost za napake, ki jih je naredil v »dobri veri« in za dobro bit države. Na glavo si je potrosil celo tudi ščepec naivnosti.

Glede tajne uporabe dobičkov trgovine orožja z Iranom v gverilske namene, pa je predsednik Reagan odklonil kakršnokoli odgovornost. (Najbrž se je ob tem marsikateri Američan spomnil svojega predsednika, kako je prav tako vztrajno branil verzijo, da ni bil seznanjen s prodajo orožja Iranu.) Vso krivdo je Reagan navalil na kontraadmirala Johna Poindexterja, ki naj bi bil kriv predsem tega, da predsednika ni obvestil tajnih manevrov za finansiranje contrasov, pa čeprav je to storil, da bi Reagana ubranil morebitnih bodočih političnih odgovornosti. »Predsednik ima pravico in tudi dolžnost, da samostojno presoja«, je izjavil Reagan, ki je s počitniškim navdihom prosil državo, naj »si pusti dokončno za sabo afero Irangate«.

Predsednik se je nato lotil vprašanja mandata, ki se mu izteka. Reagan bo še poldrugo leto predsedoval ZDA, zato pa mu dejansko ne preostaja veliko časa na rapolago. Do takrat pa bi rad preričal senat, naj mu potrdi imenovanje skrajenga konservativca Roberta Borka za zveznega sodnika, želel bi, da bi se ZDA dogovorile s SZ za odpravo evroraket in se bo trudil, da bi podprl razvoj novih demokracij v Srednji Ameriki.

Reaganov televizijski govor pa vsekakor ni navdušil vseh poslušalcev. Nekateri si namreč še vedno ne morejo razjasniti vprašanja, kako to, da sta v tako zapleteni in delikatni poltični zadevi kot je Irangate s svojim stranskim contras tirom prevladala Poindexter in North, ne pa Shultz in Weinberger, ter kakšno vlogo je dejansko igral bivši vodja CIA Casey.

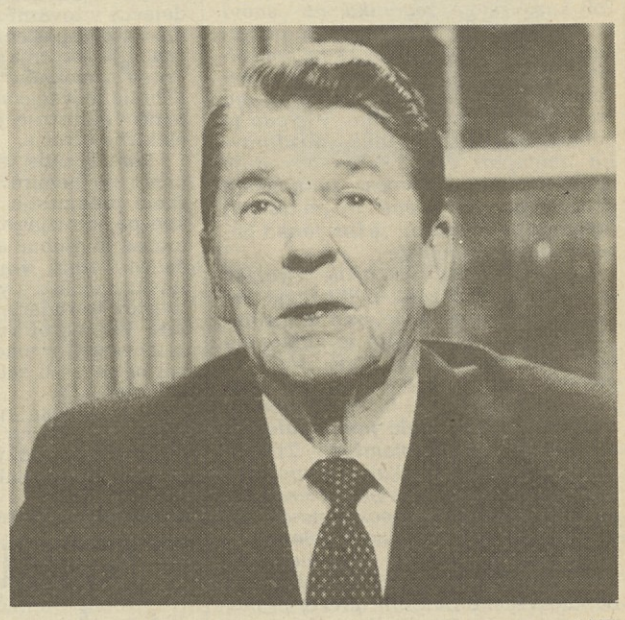

Predsednik Reagan med televizijskim govorom (AP)

Razpoka nad plazom se širi?

Razpoka na obronku plaza, ki je zgrmel v dolino Pola (Telefoto AP)

SONDRIO — Jezerce, nastalo po usadu pobočja hriba Coppetto v dolini Pola, je postalo »Polsko jezero« in si tako priborilo pravico do imena, medtem ko si vsi prizadevajo, da bi ga čimprej odpravili, izsušili, filtrirali, skratka nevtralizirali. Tehniki, pa tudi prebivalstvo, si ne morejo prikrivati dejstva, da je jezerce vsestransko nevarno in da je treba zaradi tega čimprej ukrepati. Višina vode raste glede na dobre ali slabe vremenske razmere. Tudi ko bi sonce sijalo v nedogled pa bi se naravni bazen napolnil do oktobra. Pri tem ne gre seveda za črnoglede informacije, ki naj bi jih v neposrednih prenosih posredovala italijanska televizija, pač pa za matematično izračunano dejstvo.

Še manj preprostega alarmizma je v razpokah na obronkih plazu v dolini Pola, kjer bi se hrib lahko vsak čas otresel odvečnega materiala in ga odvrgel v že kar globoko jezero.

Idol s krvavimi rokami

VOJMIR TAVČAR

Izložbo sodobnih mitov krasi v zadnjih tednih še en idol. S svojim begom s trajekta, ki naj bi ga prepeljal na Sardinijo, z intervjuji, s svojim nonšalantnim vedenjem ob in po aretaciji je lepi Rene, uradno Renato Vallanzasca osvojil srce marsikaterega Italijana.

Značilen je s tega vidika primer Gradeža, kjer, kot poročajo mediji, vlada med turisti in domačini velika radovednost za hotel, v katerem je prikupni bandit prespal, za mizo, pri kateri je pospravljal zajtrk in kosilo, za bar, kjer si je gasil žejo z aperitivom, za slaščičarno, kjer si je privoščil sladoled, za disko, in še bi lahko naštevali.

Nedvomno so mediji s svojim poročanjem precej prispevali k uveljavitvi banditovega mita. Čez noč je Vallanzasca, ki je bil obsojen na dve dosmrtni ječi, postal Robin Hood poletnih mesecev, šarmantni in navihani bandit, ki jo je pošteno zagodel državi in njenim postavam. V pozabo je šel potok krvi, ki ga je prelil, ko je bil še »nevarnost štev. 1«, v pozabo zločini, s katerimi si je omadeževal roke v zaporu. Ostal je le lik »lumpa«, ki mu odpustiš marsikaj zaradi njegove simpatije.

Ponovil se je, sicer v drugačnih okoliščinah, primer izpred nekaj let, ko so nekateri, čeravno v dobri veri in v prizadevanju, da bi dojeli korenine pojava rdečih brigad in ultralevega terorizma, pozabili ali skoraj na njihove žrtve, na kri, ki so jo teroristi prelili.

Morda pretiravam, morda podcenjujem vpliv poletnega počitniškega vzdušja in brezskrbnosti, kljub temu pa me zaskeli, ko vidim v izložbi mitov idol lepega Reneja z okrvavljenimi rokami.

Izjave predsednika ZIS Branka Mikulića

Jugoslovansko inflacijo ne morejo znižati samo ukrepi zvezne vlade

BEOGRAD — »Nerealno je pričakovati, da bo inflacijo znižal samo zvezni izvršni svet s svojimi ukrepi,« je poudaril predsednik jugoslovanske vlade Branko Mikulićv pogovoru z novinarji beograjske Politike in sarajevskega Oslobodjenja. »ZIS ne more biti edini odgovoren za zaustavljanje inflacije, saj več tisoč samoupravnih in državnih subjektov lahko sprejema odločitve, s katerimi usmerja gospodarski razvoj, vpliva na porabo, na stanje in odnose na tržišču, na raven cen in podobno,« je poudaril Mikulić. Po njegovih besedah naj bi ZIS v okviru svojih pooblastil v prvem polletju dal soglasje za dvig proizvajalnih cen v industriji za 11,5 odstotka in drobnoprodajnih cen za 14,5 odstotka. »Z oziroma, da je inflacija že večja od sto odstotkov, se logično ponuja sklep, da so predvsem drugi subjekti odločanja vplivali na dviganje inflacije,« je dejal Mikulić.

Predsednik ZIS je govoril tudi o regionalnih razlikah pri cenah, osebnih dohodkih in splošni skupni porabi. »V zadnjih treh letih so zabeležili najhitrejšo rast cen v Sloveniji. Povprečna letna rast je bila v tej republiki 79, v Jugoslaviji pa 69 odstotkov. Če bi bile razlike pri osebnih dohodkih rezultat višje produktivnosti dela, boljšega izkoriščanja zmogljivosti, ekonomičnosti poslovanja ali pa učinkovitosti gospodarjenja, bi bila ta razlika manjša, ne pa dvakrat in več višja,« je dejal Mikulić. S tem v zvezi je omenil tudi osebne dohodke delavcev v slovenskem elektrogospodarstvu, ki ima ogromne izgube, plače zaposlenih pa so kljub temu za 83.000 dinarjev višje od zaposlenih v elektrogospodarstvu Srbije, ki posluje brez izgub. Po njegovih besedah pa so prevelike tudi razlike v splošni in skupni porabi - celo do osemkrat večje po prebivalcu.

»Zavedamo se, da vse spremembe, ki smo jih začeli in ki bodo sledile, pogosto ne bodo sprejete s ploskanjem. Ni enostavno prekiniti z življenjem v oblakih in na osnovi zadolževanja v tujini, prelivanja dohodka na jugoslovanskem tržišču, trošenja dohodka bodočih generacij in prelivanja ogromnih družbenih sredstev v žepe prebivalcev. Vsi prizadeti nas zaradi tega obilno preklinjajo, pri tem pa imajo tudi podporo dela tiska,« je na koncu pogovora poudaril Mikulić. (dd)

To ne bi smelo vplivati na njeno dejavnost

ZSMJ ostane za sedaj brez predsednika

BEOGRAD — *Mladinska organizacija Jugoslavije bo, kot kaže, še nekaj časa brez novega predsednika, vendar to po mišljenju članov njenega predsedstva ne sme vplivati na njene aktivnosti.*

Kot je Tanjugu povedal sekretar predsedstva konference ZSMJ Zoran Andjelković, bi po odločitvi RK ZSM Slovenije, da ne bo izkoristila pravice, po kateri bi bil bodoči predsednik zvezne mladinske organizacije njen predstavnik, na to funkcijo po vrstnem redu »rotacije« moral biti izbran predstavnik iz Makedonije. Obstaja tudi možnost, da mladinsko predsedstvo za svojega predsednika izbere nekoga od svojih članov, ne glede na republiško-pokrajinski ključ. Končno odločitev o nadaljnjem postopku za izbor predsednika bo sprejelo predsedstvo konference ZSMJ 18. avgusta.

Po Andjelkovićevam mnenju se bo predsedstvo najverjetneje odločilo za prvo možnost. RK ZSM Makedonije bi po statutu lahko predlagala enega od svojih dveh članov v predsedstvu, vendar je eden od njiju Ace Kočevski bil v preteklem mandatu v funkciji sekretarja, zato v tem mandatu ne more biti izbran za predsednika. Tako bi lahko predlagali drugega predstavnika te republike, ali pa bi sprožili postopek, podoben tistemu, ki ga je v začetku leta sprožila slovenska mladinska organizacija. To je, da bi enega od svojih dveh predstavnikov v predsedstvu umaknila in potem za predsednika predlagala kakšnega drugega kandidata.

Andjelković meni, da bo novi mladinski predsednik težko znan prej kot v roku enega meseca. V tem času bo funkcijo še naprej opravljal dosedanji predsednik. (dd)

Veliki šmaren - čas dopustov, vročine in velikih zastojev na prometnih poteh

RIM — Na veliki šmaren bo skoraj po celi Italiji lepo vreme. Vsaj tako zatrjujejo meteorologi, ki jim v zadnjem času pri vremenskih napovedih pomaga "nezgrešljiva" elektronika. Oblaki naj bi strašili le na severo-vzhodnem delu Italije, saj se območje nizkega zračnega pritiska pomika proti Balkanskemu polotoku. Se pravi, da bodo na veliki šmaren na našem območju poletne plohe na dnevnem redu.

Vreme se bo seveda v ponedeljek izboljšalo in sonce bo spet pokukalo izza oblakov. Temperature se bodo tako nezadržno zvišale in potovanje z avtomobilom bo postalo, kot vedno v takih primerih, vse prej kot udobno in neutrudljivo.

Po Italiji pa ne bo razsajala samo vročina, natranje ministrstvo predvideva, da bo za veliki šmaren zelo živahno tudi na cestah, zato je odredilo varnostnim organom posebna določila. V teh določilih poziva prometno policijo, da na veliki šmaren okrepi svojo prisotnost na vseh cestah in avtocestah, in tako pripomore k varnejšemu poteku avtomobilskega prometa. Določila posvečajo posebno pozornost boljši organizaciji prve pomoči in vlečne službe.

Prometna policija je bila od prvega julija do desetega avgusta na cestah in avtocestah prisotna s šestinštiridesettisočimi policijskimi agenti. V teh delikatnih dnevih okoli velikega šmarna, se bo še okrepila z nekaterimi oddelki, čeprav je do desetega avgusta nadzorovalo ceste triintrideset helikopterjev in sedem letal. Na cestah se bo v teh dneh povečala tudi prisotnost raznih elektronskih aparatur, kot so aparature za merjenje hitrosti, za merjenje prekomernega onesnaževanja ozračja z izpušnimi plini in aparature, s katerimi bodo policijski organi lahko ugotovili prekomerno natovorjenost tovornjakov in kombijev. Tovornjaki se bodo poleg tega morali še striktno držati določil, ki jim prepovedujejo vožnjo v naprej določenih praznicnih dnevih.

Komur bo uspelo se izogniti hudemu prometu teh dni, ni še popolnoma na varnem, saj ga lahko ogrožajo še druge nevšečnosti, kot so to driska, tifus, kolera, strupeni pajki in še druge infekcijske bolezni, do katerih pride več ali manj zaradi vročine in slabih higienskih razmer. Zato zdravniki priporočajo tistim, ki se mislijo podati v ekzotične tropske države, cepljenje proti raznim boleznim in preventivno uživanje zdravil proti malariji. Seznami bolezni, ki razsajajo v teh državah in proti katerim je priporočljivo in včasih obvezno cepljenje, so razobešeni v vseh higienskih uradih po celi Italiji.

Zato, da se bodo počitnice dobro iztekle in zaključile zdravniki dajejo nekaj temeljnih nasvetov in sicer: vsakdo se mora dobro prepričati od kod prihaja hrana in pijača, ki jo bo zaužil; sadje je v vseh južnih državah zelo dobro, še boljše pa bo, če ga bo vsak turist natančno opral; dobro bi bilo, ko bi vsak pil samo pitno vodo, če pa samo za trenutek podvomi o tem je najbolje, da tako vodo vre vsaj petnajst minut predno jo zaužije; meso mora vsak dobro speči na žaru ali v ponvi.

Kdor bo ostal doma mogoče ne bo imel vseh teh zdravniških problemov, porajali pa se bodo drugi, kot na primer, kje in kako se zabavati, kaj si ogledati. Na razpolago bo imel preobljudene parke, zaprte bare in zapuščene diskoteke. Mogoče si bo končno lahko ogledal mestni muzej, ki bo kot vedno ob teh prilikah odprt ob nemogočih urah. (zvo)

Albanci pribežali v Jugoslavijo

TITOGRAD — Tri družine s sedemnajstimi člani, stanovalci obmejnega mesta Vrmoša v sosednji Albaniji, so v noči med 10. in 11. avgustom pribežale v Jugoslavijo. To so včeraj potrdili tudi v republiškem sekretariatu za notranje zadeve Črne gore. Begunci so pojasnili prebivalcem na planini Bindža, s katerimi so se srečali pri begu, kasneje pa tudi obmejnim službam, da so se za ta korak odločili zaradi težkih življenjskih razmer, mučenj in pregnanstev, katerim so bili v Albaniji izpostavljeni.

Ilegalno so mejo prestopili Zef Ružaj, rojen leta 1933 in njegova žena Ljena, rojena 1941. leta, s sedmimi sinovi in tremi hčerami. Z najstarejšim sinom Dodom je v Jugoslavijo prišla tudi njegova žena, s hčerko Vitar pa njen mož in trije otroci, od katerih ima najmlajši le 11 mesecev, eden od Zefovih sinov Konto, rojen leta 1962, je vojak albanske vojske, v času bega pa je bil na dopustu doma in je mejo prestopil v uniformi. (dd)

Odpraviti fašistične zakone

BOCEN — *Medtem ko v državi plamti razprava o utemeljenosti člena 269 kazenskega zakonika, na osnovi katerega so bocenski sodniki podpisali zaporne naloge za 17 južnotirolskih skrajnežev, je južnotirolski deželni odbor sklenil, da se vprašanja loti veliko bolj konkretno. V sredo je odobril zakonski osnutek, ki odpravlja omenjeni člen, ki prepoveduje »protidržavno dejavnost italijanskih državljanov na tujem« in na osnovi katerega je fašistični režim lahko obsodil vidne antifašiste.*

Odbor Tridentinske-Južne Tirolske je s tem sprejel izziv avtonomne bocenske pokrajine, ki je pred tem sprejela resolucijo, s katero je zahtevala odpravo omenjenega člena. Na prvi seji po počitnicah bo o osnutku razpravljal deželni svet in, če bo predlog osvojen, ga bo dežela predlagala kot osnutek zakona parlamentu. Tridentinska-Južna Tirolska ima namreč možnost, da predlaga parlamentu zakonske osnutke, ki neposredno ali posredno zadevajo deželne probleme.

Čeravno je ukrep s formalnega vidika osnovan, je pobuda deželnega odbora vseeno dvignila precej prahu, saj se neposredno dotika pristojnosti vlade in parlamenta ter ju sili k ukrepanju. Nekateri komentatorji so tolmačili poudo deželnega odbora kot poskus, da bi ukinil veljavnost omenjenega člena v mejah dežele. Zdi se, da ni bil to namen, pač pa je odbor želel, seveda ob privoljenju sveta, dati parlamentu v razpravo zakonski osnutek o ukinitvi člena 269. In nedvomno gre za predlog, ki ga parlament ne bo mogel prezreti tudi v luči polemik, ki so jih v prejšnjih dneh vzbudili zaporni nalogi. Težko bo tak predlog ostal nekje v predalu, kot toliko drugih zakonskih predlogov. V tem smislu dežela na nek način vsiljuje svoje poglede parlamentu in vladi, čeravno je končna odločitev v izključni pristojnosti senata in zbornice.

Zaporni nalogi bocenskih sodnikov, ki so dvignili toliko polemik in protestov, pa so imeli, sicer posredno, še eno politično posledico: tudi na Južnem Tirolskem, kjer je bila razprava najbolj žgoča, je MSI ostal povsem osamljen. To bi lahko bilo izhodišče za nov pristop k narodnostnemu vprašanju, če bodo politične sile znale izkoristiti novo situacijo. Seveda pa, kot ugotavlja tednik v nemškem jeziku FF, mora vsakdo počistiti pred svojim pragom, brez izjem.

Stavka južnoafriških rudarjev zajela tudi delavce industrije predelave zlata

NAIROBI — Stavka afriških rudarjev, ki se je začela v nedeljo, se je danes razširila tudi na črnske delavce v tovarni za predelavo zlata v Randu, kjer je med 400 zaposlenimi nekaj manj kot polovica Afričanov. Včerajšnja aretacija 76 ali 84 sindikalnih aktivistov nacionalne zveze rudarjev (NUM), ki je organizirala največjo stavko v zgodovini južnoafriške rudarske industrije, je dodatno zaostrila razmere in naelektrila ozračje.

Poročajo, da je v nekaterih črnskih predmestjih prišlo do nemirov in spopadov (največji so v črnskem predmestju Capetowna v Guguletuju), ponekod pa so razjarjene skupine Afričanov napadle avtobuse in osebne avtomobile. Del opazovalcev meni, da so nemiri vsaj posredno povezani z rudarsko stavko in zlasti z včerajšnjo aretacijo sindikalnih aktivistov in rudarjev, ki jih je policija aretirala bojda zato, ker naj bi bili osumljeni podtalnega delovanja in povezani z umorom nekega črnskega rudarja, ki naj bi ga ubili zato, ker se ni hotel priključiti stavkajočim.

Južnoafriška rudarska zbornica je po razširitvi stavke v tovarno za predelavo zlata sporočila, da izvoz zlata zaradi tega ne bo ogrožen, ker je vlada v Pretorii že prej sklenila povečati rezerve zlata, če bi mednarodna skupnost sprejela obsežne gospodarske ukrepe proti belski manjšinski vladi, v katere bi bil zajet tudi izvoz zlata, glavnega izvoznega proizvoda Južne Afrike (lani so proizvedli 638,2 tone zlata, kar je za nekaj odstotkov manj kot leto poprej, od česar so ga večinoma izvozili). Hkrati je rudarska zbornica sporočila, da se je vrednost proizvodnje v rudarski industriji lani povečala za 13,9 odstotka (na 29,5 milijarde randov, oziroma na okrog 14,7 milijarde dolarjev).

To sporočilo zbornice, ki je tudi pozvala okrog 340.000 stavkajočih rudarjev, naj se vrnejo na delo, je verjetno povezano s sindikalnimi zahtevami glede povišanja plač afriškim rudarjem. Rudarska zbornica hoče s temi podatki sporočiti stavkajočim, da so zadnje ponudbe rudarskih družb za povečanje plač (sedaj se gibljejo med 15 in 23,5 odstotka) realne in sprejemljive in da delodajalci ne morejo sprejeti sindikalne zahteve po 30 odstotnem povišanju plač. Kaže, da se nacionalna zveza rudarjev v valu obtožb in protiobtožb med sindikatom in delodajalci ne ozira na te podatke in vztraja pri svojih zahtevah, kakor tudi pri trajanju stavke za nedoločen čas.

Zanimivo je, da je belski dom parlamenta takoj po začetku stavke ukinil skoraj stoletje stare diskriminacijske zakone, po katerih črnski rudarji in uslužbenci v rudarski industriji niso mogli napredovati do višjih položajev, temveč so bila zanje praviloma »rezervirana« nižja in slabše plačana mesta. Teh služb so v rudarski industriji našteli 13 in z novimi zakoni formalno omogočili napredovanje Afričanov do najvišjih mest in služb. Ob tem je značilno, da z novimi zakoni niso zadovoljni niti Afričani oziroma njihovi sindikalni predstavniki v nacionalni zvezi rudarjev niti belci. Prvi zatrjujejo, da bo diskriminacija po rasnih ločnicah obstajala še naprej, medtem ko so belski sindikati izrazili bojazen, da bodo poslej v nevarnosti belska delovna mesta na višjih položajih. Parlament (belski dom) je zaupal pooblastila nad izvajanjem novih zakonov ministru za delovno silo (ta resor je pristojen za afričane, oziroma za črnsko delovno silo) Pietieju Du Plesiisu, ki naj bi v prihodnje skupaj s posebnim svetovalnim odborom odločal, ali so afriški strokovnjaki usposobljeni za zahtevnejša delovna mesta ali ne. Odgovor Afričanov je jasen: ta sprememba prav nič ne bo vplivala na okrnitev privilegijev belske manjšine in belcev v rudarski industriji.

AVGUST PUDGAR

Nadaljuje se gladovna stavka mladih v Vevčanih

STRUGA — S pospešenim delom gradbincev in pod budnim nadzorom milice se v vaseh Vevčani in Oktiši nadaljuje gradnja vodovodne mreže in povezovanje teh dveh vasi v skupni sistem za oskrbovanje z vodo. Vodovod bi radi dokončali do konca avgusta, včeraj pa so svoj delež dali tudi mladinci in vaščani Oktiša z prostovoljno delovno akcijo. »Če bi nas povabili, bi se akciji Oktišanov priključili tudi mladi Vevčani,« je izjavil sekretar mladinske organizacije Vevčanov, Vitomil Velkovski. »To bi bila še ena priložnost, da "nevernim Tomažem" dokažemo, da zares želimo dati vasi Oktiši vodo iz našega izvira, vendar nas moti to, da bi radi odgovorni v občini Struga preko vasi Oktiši zajeli vodo za širši regionalni vodovod, kar bi pri nas povzročilo pomanjkanje.«

Zaradi takšnega načina razreševanja spora, kot tudi zaradi posredovanja milice 7. avgusta, ko je bilo več ranjenih in aretiranih, skupina mladih vaščanov že sedmi dan gladovno stavka. Zahtevajo odgovornost tistih, ki so uzkazali policijski nadzor, kot tudi sestanek z republiškimi in zveznimi mladinskimi funkcionarji. Vest o včerajšnjem obisku predsednika mladine Jugoslavije Hasima Redžepija v Strugi je mladim Vevčanom vzbudila upanje, da jih bo obiskal skupaj s predsednikom RK ZSM Makedonije Brankom Azevskim, s katerim se mladi vaščani brez uspeha skušajo sestati. Do zdaj jih je obiskal le mladinski predsednik občine Struga.

Med mladimi stavkajočimi so že opazni prvi znaki izčrpanosti, deset jih je zaprosilo za zdravstveno pomoč. Zaradi tega jih je več že prenehalo s stavko, 50 pa jih še vztraja. (dd)

Ortega na Kubi: Castro podprl srednjeameriški mirovni načrt

HAVANA — Nikaragovski predsednik Ortega je predsinočnjim dopotoval na Kubo in se sešel s Fidelom Castrom. Seznanil ga je z mirovnim načrtom, ki so ga sklenili 7. avgusta v Gvatemali predsedniki petih srednjeameriških držav — Salvadorja, Hondurasa, Kostarike in seveda Gvatemale ter Nikaragve. Sporazum predvideva splošno demokratizacijo, narodno spravo, ustavitev spopadov med rednimi vojskami in uporniki ter, da nobena od teh držav ne bo podpirala gverile v sosedni državi in da se iz teh držav umaknejo vse tuje čete.

Ortega je zato Castru razložil, da bi v okviru prizadevanj za popolno uresničitev mirovnega načrta kazalo umakniti z nikaragovskih tal kubanske vojaške izvedence, saj bi tako zaprli usta Američanom, ki podpirajo protisandinistične tolpe pod pretvezo boja zoper prodiranje komunizma. Kubanski voditelj se je pohvalno izrekel o sporazumu in se zavzel za poseben regionalni dogovor o odpravi tujih vojaških sil iz tega dela sveta, kar naj bi pomenilo, da bo odpoklical tudi svoje.

Istočasno je nikaragovski zunanji minister Miguel D'Escoto s pismom ameriškemu državnemu tajniku Georgeu Shultzu formalno pozval Reaganovo upravo, naj se nemudoma odpove finančni in vojaški pomoči contrasom, ker to bistveno zavira pomiritveni postopek. Glasnik washingtonskega zunanjega ministrstva Redman pa je mnenja, da je najprej treba odpraviti izredno stanje v Nikaragvi, ki traja od marca 1982, kajti šele tako bo moč govoriti o demokratizaciji in miru. No, nikaragovski podpredsednik Sergio Ramirez je ukinitev izrednega stanja res obljubil, ni pa povedal, kdaj bo to. Redman je še zahteval, naj se najavljenih mirovnih pogajanj med Managuo in Washingtonom udeležijo tudi protisandinistični gverilci, čemur pa se Ortega upira, čeprav je naklonjen dialogu z ZDA.

Prvič bo mogoče preveriti spoštovanje mirovnega načrta 90 dni po njegovem podpisu, to je 7. novembra, se pravi tik pred latinskoameriškim vrhom v organizaciji »kluba osmih« (članic Contadore in držav, ki jo podpirajo). Načrt povoljno ocenjujeta tudi nikaragovska politična opozicija in Cerkev, katerih odnosi s sandinisti so se te dni bistveno zboljšali; normalizirali se bodo seveda le po odpravi izrednega stanja, do katere, pravijo, naj bi prišlo najpozneje v novembru. Če ne pride kaj vmes, kot dodajajo nekateri opazovalci. (dg)

V Lignanu doslej veliko več turistov kot lani

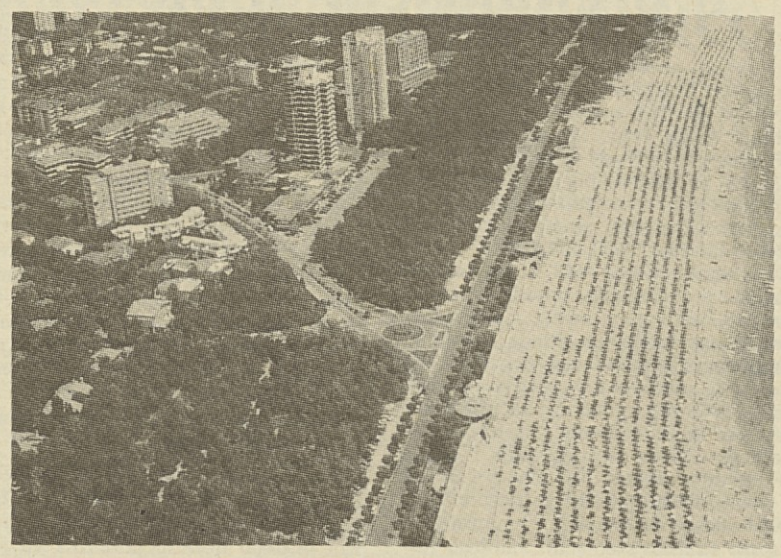

VIDEM — Pred velikošmarnim, skorajda zapovedanim italijanskim praznikom, je čas, da potegnemo zaključke nad prvim delom turistične sezone v Furlaniji-Julijski krajini. Kljub nestanovitnim in večkrat slabim vremenskim razmeram — z izjemo približno dvajsetih dni v mesecu juliju — je mogoče ugotoviti, da je bila turistična sezona tako ob morju kot v goratih predelih doslej dokaj pozitivna za deželne turistične operaterje. Posebno razveseljiva pa je bila za letoviščarski središči Lignano in Gradež, katerih dosedanji obračun je nadvse pozitiven.

Predvsem v glavnem turističnem centru v naši deželi, Lignanu, beležijo visok porastek prisotnosti tujih gostov, predvsem iz Avstrije in ZRN. Po mnenju predsednika krajevne turistične in letoviščarske ustanove gre ta porastek pripisati predvsem odprtju nove avtoceste Alpe-Jadran, ki je znatno zbližala te kraje s srednjo Evropo.

Do meseca avgusta je Lignano obiskalo kar 36 od sto več gostov iz ZRN kot pa v lanskem enakem obdobju. Povišala se je tudi prisotnost avstrijskih gostov: zabeležili so jih za 9 od sto več kot lani v enakem obdobju. Po mnenju predsednika turistične ustanove je treba te pozitivne rezultate pripisati predvsem pobudam deželne ustanove za turistični razvoj, ki je publicizirala lignanske turistične ponudbe po vsej Evropi.

Od meseca januarja do julija je torej obiskalo Lignano okrog 10 od sto gostov več kot lani, v istem obdobju pa se jih je za več časa v njem ustavilo okrog 8,5 od sto več. Največ dnevnih gostov so zabeležili iz Avstrije (prav zaradi nove avtoceste), za 1,5 od sto pa se je povečala tudi prisotnost italijanskih gostov, nekaj več pa jih je obiskalo Lignano za en dan.

Pozitiven potek turistične sezone je treba pripisati tudi dobrim storitvam, ki jih Lignano nudi gostom.

Poleg teh se turisti lahko razvedrijo na številnih manifestacijah najrazličnejšega značaja, ki jih prirejajo zasebne ustanove. V tem mesecu je tako na sporedu več privlačnih koncertov lahke glasbe, kot na primer ponedeljkov na občinskem stadionu, ko bo nastopil poznani Spandau ballet, medtem ko bo za veliki šmaren lignanske goste pritegnil veliki ognjemet. Na sporedu so tudi športne prireditve, kot na primer košarkarski turnir s sodelovanjem najmočnejših deželnih ekip in jadralno tekmovanje. V septembru je predvideno tudi mednarodno novinarsko zasedanje na temo »Podoba Italije v tujini«, nekaj dni pozneje pa bo na sporedu mednarodno zasedanje o pravicah mladoletnikov, ki ga prireja UNICEF. Sledijo še druge pobude, ki bodo vsekakor pritegnile pozornost gostov, ki so doslej pokazali, da so take pobude zelo zanimive.

Velika odmevnost v avstrijskem tisku ob uprizoritvi »drugačne« Miklove Zale

CELOVEC — Ni je bilo gledališke predstave med koroškimi Slovenci v zadnjih letih, ki bi jo publika pričakovala s takšno radovednostjo, kot je pričakovala letošnjo uprizoritev Miklove Zale na zgodovinskih tleh blizu Šentjakoba v Rožu. Malo je namreč povesti oz. iger, ki bi v zadnjih desetletjih zajele tolikšno število prebivalcev južne Koroške, od zavednega do asimiliranega Slovenca pa tja do nemško govorečih, kot je to uspelo Miklovi Zali. V času, ko se razkrajajo zadnji preostanki vaških idil in skupnosti, je Slovenska prosvetna zveza z igralci Slovenskega ljudskega gledališča »Samorastniki« tvegala nov poskus s 500 let starim mitom in 100 let staro povestjo.

Kljub nagajivemu vremenu je prve štiri predstave Miklove Zale '87 obiskalo že nad 3000 obiskovalcev. To soboto in nedeljo (15. in 16. 8.) pa naj bi bil — ob napovedanem množičnem obisku iz Slovenije — zaključen krog predstav.

Že pred zadnjo predstavo pa lahko ugotovimo, da je uprizoritev Miklove Zale, ki jo je nekoliko posodobila avtorska dvojica Janko Messner-Bruno Hartman, sprožila široko razpravo, ki sega dalje kot odmevi na uspele uprizoritve prejšnjih let: Drabosnjakov Pasijon, Prežihovi Samorastniki in Kreftova Velika Puntarija.

Odmevnost letošnjega slovenskega poletnega gledališkega dogodka na prostem pa ne gre pripisovati samo večji agilnosti Slovenske prosvetne zveze na medialno propagandnem področju. Razprava med koroškimi Slovenci in nemško govorečimi sodeželani se danes nadaljuje tudi še zaradi tega, ker se je slovenska narodna skupnost z novo Miklovo Zalo vključila v široko avstrijsko debato o nepremagani preteklosti, o antisemitizmu, o zaverovanosti v avtoritete, zaničevanju žensk oz. vsega tujega.

Največ slavospevov tudi v avstrijskih dnevnikih je šlo na izredno privlačno sceno, ki je harmonično bila vgrajena v naravno okolje (pri premieri je celo srpasti mesec nad Karavankami dal predstavi »turški« pečat). Priznanje je žela tudi angažiranost pretežno amaterske igralske skupine, ki se je pod režijo Petra Militarova izkazala predvsem s samovnimi scenami in tudi s pristnostjo, ki je znala nadomestiti profesionalno rutino.

Prvotni Špicarjevi dramatizaciji Miklove Zale je Bruno Hartman odvzel njeno starokopitnost s precejšnjim krajšanjem teksta, Messner pa je z vmesnimi songi, ki jih je odlično predvajala Minu Kjuder, ustvaril tisti kontrapunkt, ki naj odvede stran od stare turške travme in od poveličevanja pravične, zveste — skoraj svetniške Miklove Zale.

Prizor s prireditve v Messner-Hartmanovi priredbi

Celovški Kleine Zeitung ugotavlja, da je publika skorajda premalo reagirala na te premišljajoče in vprašujoče vložke, v Slovenskem Vestniku in v Nedelji se avtorja sprašujeta, če songi niso preveč trgali tradicionalnega poteka igre, v Kaerntner Tageszeitungu pa komentator — ob ostali navdušeni kritiki — vprašuje, če takšna obdelava stare dramatizacije danes sploh zadostuje.

Ni pa bilo komentatorja, ki ne bi pozdravljal pometanje pred lastnim slovenskim pragom, predvsem glede antisemitizma in avtoritarnih vaških struktur. Verskemu listu Nedelja je uprizoritev Zale bila celo povod, da na široko razpravlja o odprtih in skritih oblikah antisemitizma med koroškimi Slovenci, ki ga je v preteklosti uradno krščanstvo celo hranilo. Drugega avtorja v istem listu pa le motijo »zbadljivke na krščanstvo in njegove 'bajke'« v Messnerjevih songih. Edini nekoliko skrit zagovor stare Miklove Zale najdemo v listu Naš tednik, kjer ugotavljajo, da je menda domačinom »stara Miklova Zala skoraj sveta« — torej takšna, da je ne bi bilo treba spreminjati?

Letošnja Miklova Zala v Svatnah pri Šentjakobu v Rožu je bila gledališki dogodek, ki ji bo šla zasluga, da je sprožila širšo razpravo tako o kulturno-političnih vprašanjih kot tudi o amaterskem gledališkem delu koroških Slovencev.

Ostaja pa vprašanje, če Miklova Zala '87 ni bila hkrati tudi zadnja uprizoritev tradicionalne Zale — ne samo v Svatnah, kjer se bo poleg železnice zarila skozi vas nova avtocesta skozi Karavanke — temveč tudi zaradi tega, ker med najmlajšimi ni več čutiti te globoke povezanosti s starimi miti kot jih je imela še večina sedanjih gledalcev.

VINKO WIESER

Koper: prva ladja ob silosu za žitarice

KOPER — V koprsko luko je včeraj priplula tovorna ladja Gospić, ki je pripeljala 26.000 ton soje za jugoslovansko tržišče. Privezana je ob novem pomolu za silos Kazimir Renčelj; sojo bodo vskladiščili v novi silos za žitarice, v katerem je prostora za 60.000 ton žita. Največji pristaniški silos v Jugoslaviji je povezan s transportnim sistemom za skladiščanje žitaric; v njem je možno vskladiščiti 500 ton tovora v eni uri, predvideno pa je, da se bo ta zmogljivost povečala še za enkrat toliko. S tem novim korakom na poti modernizacije v koprskem pristanišču se ne bosta povečali samo promet in ponudba, ampak se bo povečal tudi tranzit tovrstnega blaga, ki prihaja iz Madžarske, ČSSR in Avstrije.

ZORAN VLAJIČ

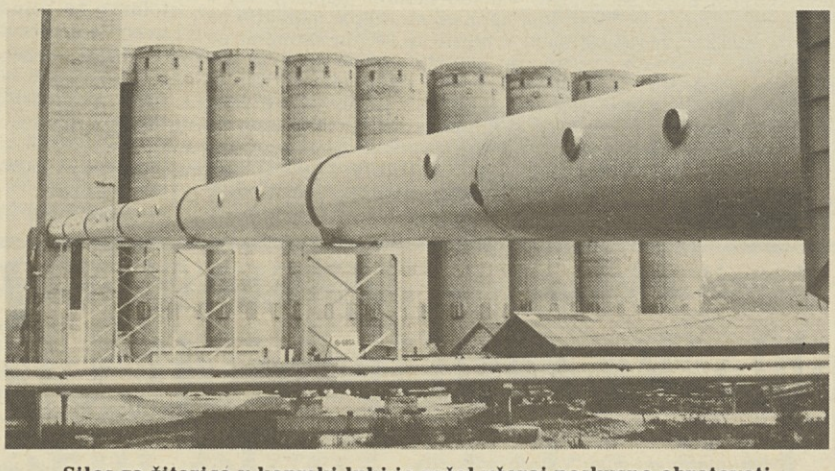

Silos za žitarice v koprski luki je začel včeraj poskusno obratovati

Založništvo tržaškega tiska

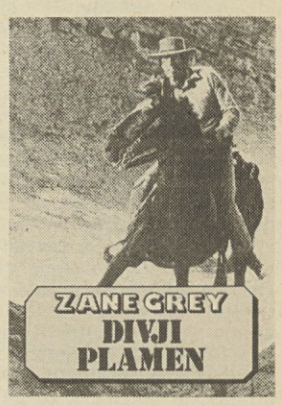

Zane Grey

DIVJI PLAMEN

str. 272, lir 18.000

Ameriški pisatelj Zane Grey je eden najbolj priljubljenih piscev westernov. Pričujoči roman pripoveduje o lovcu na divje konje, ki z zagrizeno strastjo zasleduje rdečega žrebca. Želja po prelepi živali ga vodi v pustinjo Divjega zahoda številnim dogodivščinam naproti.

Naprodaj v: TRŽAŠKI KNJIGARNI, KNJIGARNI TERČON, Nabrežina in KATOLIŠKI KNJIGARNI, Gorica

DANIELLE STEEL 41.

Njena družina

Prevedla Irena Trenc-Frelih

»Ne vem... nisem ga še videl... upam, da je podoben tebi.« Po teh besedah jo je pustil, da je zaspala. Malo prej ji je pokazal fantastično darilo, ki ji ga je bil kupil, in bila je primerno osupla, vendar odločno ni bila čisto pri sebi; sumil je, da čuti bolečine, pa jih noče priznati. Po prstih se je odpravil po hodniku gledat svojega sina. Bolničarka mu je ga je pokazala za velikim oknom v otroški sobi in dojenček mu sploh ni bil podoben; podoben je bil Faye, bil je velik in okrogel in prekrasen z zlatim puhom, podobnim Fayinemu. Medtem koga je Ward gledal, je zdravo zatulil. Ward ni bil še nikoli v življenju tako ponosen kot zdaj, ko je odkorakal iz bolnišnice do svojega duesenberga. Odpeljal se je na večerjo k Ciru, kjer je vedel, da bo tam srečal vse svoje prijatelje, potem pa je širokoustil, razdeljeval cigare in se strahotno napil šampanjca. Medtem je Faye spala v svoji bolniški sobi in poskušala pozabiti, kako hudo je bilo.

Iz bolnišnice je odšla čez manj kot teden dni; ob prihodu domov je bila že bolj podobna sama sebi. Hotela je dojiti otroka, a jo je Ward prepričal, da to ni praktično, ker potrebuje veliko spanja. Že prej sta najela negovalko, ki je prevzela nego otroka, medtem ko je Faye nabirala moči, toda že čez dva tedna je bila Faye spet na nogah, skoraj več čas z dojenčkom v naročju in lepša kot kdajkoli prej, kot ji je zatrjeval Ward.

Dojenčku so dali ime Lionel in ga na božični dan krstili v cerkvi, kjer sta se poročila.

»Najlepše božično darilo.« Ward je kar sijal od ponosa ob pogledu na sina, ki mu je med vožnjo domov ležal v naročju, in Faye se je morala zasmejati. Lionel je bil star že skoraj dva meseca. »Prekrasen je, dragica, in čisto podoben tebi.«

»Res je srčkan, pa naj že bo podoben komurkoli.« Srečno se je zagledala v spečega dojenčka. Med kratkim krstnim obredom ni skoraj nič jokal. Po vrnitvi domov se je zbudil in ni prav nič nasprotoval, ko so si ga podajali iz rok v roke. Vsak si ga je hotel ogledati. Prišle so vse slavne in slavljene osebnosti Hollywooda, vse velike zvezde, producenti, režiserji iz Fayinega nekdanjega življenja in vsi Wardovi svetovljanski prijatelji. Seznam imen je bil zaslepujoč. Hollywoodski ljudje so dražili Faye, ker je opustila kariero »zaradi vsega tega«... »Misliš odslej samo še rojevati otroke, Faye?« Odgovarjala je, da misli, in Ward, ki je stal ob njej, je sijal. Bil je tako ponosen nanjo in na Lionela in šampanjevec je tekel ves dan kot Seina. Zvečer sta odšla plesat v Biltmore Bowl. Faye si je medtem neverjetno opomogla. Imela je spet staro postavo in spet se je dobro počutila. Wardu se ni zdela še nikoli tako lepa. Fotografi so kar tekmovali med seboj.

»Je vse pripravljeno za ponovitev?« jo je podražil Ward. Faye še ni bila popolnoma prepričana, da je. Spomin na bolečine ji še ni zbledel iz spomina, čeprav je bila nora na Lionela. Morda drugič niti ne bo tako strašno, je pomislila, čeprav bi bila pred nekaj tedni zakričala ob tej misli. »Kaj praviš k drugim medenim tednom v Mehiki?« je predlagal Ward. Zamisel ji je bila všeč. Odpotovala sta kmalu po novem letu in v Acapulcu preživela tri pravljične tedne. Srečala sta množico prijateljev, čeprav sta največ časa preživela sama; najela sta celo jahto in prebila dva blažena dneva na ribarjenju. Počitnice so bile popolne in bile bi še popolnejše, če se zadnji teden potovanja Faye nenadoma ne bi polotila slabost. Zanjo je krivila ribe, vročino, sonce, saj druge razlage ni našla. Ko pa sta se vrnila, je Ward vztrajal, da mora na pregled k zdravniku; po pregledu je ostala brez besed. Spet je bila noseča.

Ward je bil vzhičen, ona pa tudi. Dogajalo se je tisto, kar sta si oba želela že od samega začetka. Tokrat so si ju vsi neusmiljeno privoščili. »Thayer, mar res ne moreš pustiti revice pri miru?... Kaj pa je narobe z vama? Ji ne moreš pustiti toliko časa, da bi se počesala?« Toda bila sta srečna in tokrat sta se ljubila skoraj do samega poroda, zdravnikovi ukazi gor ali dol. Ward je izjavil, da se ji ne namerava odpovedati, tudi če bo noseča devet od vsakih deset mesecev, in je tokrat držal obljubo. Popadki so prišli s petdnevno zamudo in niso bili tako hudi. Začeli so se nekega vročega septembrskega popoldneva in tokrat jih je laže prepoznala.

Knjiga je izšla pri ***Založništvu tržaškega tiska*** *in je na razpolago v* **Tržaški knjigarni**

Pogovor med tajnikom SDGZ in pokrajinskim odbornikom Cavicchiolijem

Po daljšem zastoju zamisel o cesti terana spet aktualna

Na pobudo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja je prišlo v četrtek do srečanja med pokrajinskim odbornikom za turizem Cavicchiolijem in tajnikom SDGZ Kalanom. Že pred dnevi je namreč tajništvo odbornika obvestilo SDGZ, da bo posebna komisija ponovno pregledala traso nastajoče ceste terana in določila, kje bodo postavljeni smerokazi. Novica je bila vsekakor presenetljiva, saj je zamisel o cesti v zadnjih mesecih padla popolnoma v pozabo.

Prav zato je primerno, da nekoliko obnovimo, kako je nastala zamisel o tej turistični pobudi. Pred dvema letoma je odbornik Cavicchioli sklical razne gostince s kraške planote in predlagal, da bi uredili tako imenovano cesto terana, ki naj bi povezovala prav področje, kjer se to vino prideluje. Kar dvajset gostincev, v glavnem članov SDGZ, je sprejelo pobudo, medtem ko je bila skrb za povezavo med Pokrajino in gostinci poverjena tajništvu SDGZ. Skoraj istočasno je bil v uradnem listu objavljen odlok, da je teranu priznano zaščiteno poreklo (DOC). Izdelan je bil poseben grb in je bil tudi določen okvirni datum otvoritve ceste, ki naj bi sovpadal s Kraško ohcetjo. Vse je nepričakovano zastalo. Težave so nastale pri določitvi točk, kjer naj bi bili postavljeni smerokazi, saj je med tem časom stopila v veljavo nova državna zakonodaja, urad za spomeniško varstvo je zavrnil zaščitni znak ceste, prišlo je tudi do upravnopolitične krize in tako je pobuda padla popolnoma v pozabo. Gostinci so bili sicer še vedno pripravljeni sodelovati, a so bili popolnoma nemočni. In končno je prišlo prav te dni do razjasnitve. Odbornik Cavicchioli je sporočil tajniku SDGZ, da so bile dokončno odpravljene vse ovire, da je zaščitni znak sedaj v redu, da so smerokazi naročeni, skratka, da je pobuda ponovno zaživela in da je postala aktualna. Uradna otvoritev ceste naj bi bila prvo ali drugo soboto v oktobru t. l., ko bo v Trstu na sporedu jadralna regata, ki običajno privablja v Trst veliko uglednih gostov. Odbornik namerava povabiti na otvoritev predstavnike specializiranih turističnih publikacij iz Avstrije, saj bi bilo važno cesto popularizirati med potencialnimi bodočimi turisti našega mesta ali Sesljanskega zaliva. Potrebna bo vsekakor primerna in nagla reklamna akcija. Vsekakor je jasno, da je sedanja sezona zgubljena, a vendar je nujno, da se prične z delom. Sedaj so na potezi gostinci. SDGZ jih bo sklicalo na skupno sejo, da bi še enkrat preverilo njihov pristop k realizaciji pobude. Nujno potrebno je namreč, da se sestavi reklamni prospekt, na katerem bi bili navedeni vsi gostinski obrati. Na prospekt bi morali orisati tudi traso ceste in najzanimivejše turistične točke. V načelu je bilo vse to že dogovorjeno, a sedaj je treba zamisel realizirati, saj časa na razpolago ni veliko, upoštevajoč tudi dopustniški čas. Prepričani smo, da je pobuda vredna truda in da bo lahko popestrila turistično gostinsko pobudo na Krasu, saj bi ravno potek ceste terana valoriziral, poleg gostinskih obratov, tudi vinogradnike in vzorne kletarje. Pobudo bi lahko kasneje uokvirili tudi v enološko središče, ki naj bi nastalo v zgoniški občini. (ZK)

Deželni svet ga je izglasoval marca lani

Vlada odobrila novi zakon o pristaniščih in plovbi

Zakon o pristaniščih in plovbi, ki ga je pred kratkim izglasoval deželni svet, je končno odobrila tudi rimska vlada. Poleg tega, da vsebuje nekaj pomembnih novosti v zvezi z upravljanjem pristanišč, bo novi zakon nudil tudi bolj usklajeno izvajanje vseh enajstih zakonskih osnutkov, ki so bili izdani med leti 1970 in 1983.

Pomembnejše novosti, ki jih vsebuje zakon, predstavljajo pravila v korist pristaniških operaterjev, ustanovitev posebnega finančega sklada, namenjenega razvoju deželnega pristaniškega prometa, sodobne informativne službe, ki bo delovala s pomočjo računalniške tehnike in imenovanje posebnega deželnega odbora za pristanišča. Nadalje predvideva zakon finančni prispevek v višini 40 milijard lir za posodobitev pristaniške dejavnosti v manjših in večjih obalnih središčih. Smotrna razporeditev dela in primerne naprave namreč lahko pospešijo natovarjanje, prevoz in dostavo blaga. Poleg konkurence tujih pristanišč se ta čas soočamo tudi z negativno konjunkturo, ki se je ustvarila v Sredozemlju in ki še najbolj ogroža pristanišča severnega Jadrana. Vsedržavna ureditev tovornega prometa je ta čas osredotočena na južna pristanišča in suhozemski prevoz blaga, namenjenega na sever in obratno. Prav tako ne gre zanemarjati konkurence, ki jo ustvarjajo jugoslovanska pristanišča in ki bi jo bilo mogoče ustaviti le s sodobnimi in učinkovitimi strukturami in integracijo pristaniških služb.

Zakon je posebne važnosti za celotno gospodarsko stvarnost v deželi, prav z ozirom na njeno specifičnost. Kot je dejal deželni odbornik za prevoze Di Benedetto, je bilo nujno, da se deželni zakon o plovbi in pristaniščih obravnava izven pravil, ki globalno zaobjemajo ta sektor. Nenazadnje pa je njegova odobritev dokončno sklenila v celoto vse načrte in norme o integriranem zakonu za blagovni promet.

■ **Tržaška občinska uprava** sporoča, da jutri, 15., in v nedeljo, 16. avgusta, ne bo pogrebov in da pogrebne službe ne bodo delovale. Smrti na domu in zasebnih klinikah je treba javiti Krajevni zdravstveni enoti (tel. št. 7761), za prevoz trupel v mrtvašnico pa občinski pogrebni službi (tel. št. 820424).

Tudi tržaški socialdemokrati izrazili zaskrbljenost zaradi nadaljevanja upravno-politične krize v Miljah

Tudi tržaško pokrajinsko tajništvo PSDI je izrazilo zaskrbljenost zaradi zastoja pogajanj za sestavo nove miljske občinske uprave. V tiskovnem komunikeju je pokrajinsko tajništvo izrazilo podporo stališču miljske sekcije PSDI, ki nasprotuje hipotezi predčasnih volitev in se zavzema za resno in vztrajno iskanje rešitev, ki bi zagotovile občini trdno upravo. Prav zato tržaški socialdemokrati zagotavljajo, da si bodo tudi na pokrajinski ravni prizadevali za tako rešitev, ki bo zagotovila upravljivost miljske občine do naravne zapadlosti mandata tamkajšnjega občinskega sveta.

Kot je znano, traja upravno-politična kriza v Miljah že več mesecev. Župan Bordon in ves odbor sta že odstopila, pogajanja pa se vlečejo v nedogled. Glavna sporna točka je vprašanje novega župana, potem ko je Bordon, ki je bil medtem izvoljen v poslansko zbornico, potrdil, da želi po desetih letih zapustiti županskо mesto. Novo večino v Miljah naj bi sestavljali KPI-Lista Frausin, socialisti in socialdemokrati. Dokončna odločitev o novem odboru naj bi vsekakor padla na seji občinskega sveta, ki je bila že sklicana za čez mesec dni.

Na Škofijah kilometrske vrste

Na mejnih prehodih dolge kolone vozil

Avgustovsko "preseljevanje narodov" bo ta konec tedna, ki predstavlja dopustniško prelomnico, brez dvoma doseglo sezonski višek. V najtoplejših dnevnih urah — čeprav o pasji pripeki te dni ravno ne moremo govoriti — je promet po cestah, ki peljejo na mejne prehode, sicer zmeren, zato pa je v zgodnjih jutranjih in večernih urah toliko bolj gost in ponekod kar kaotičen.

Mejni prehod na Škofijah že tretji konec tedna po vrsti beleži rekord za rekordom. Včeraj zjutraj se je obmejna policija spopadala z več kot pet kilometrov dolgo vrsto. Dodati pa moramo, da je bila jeklena kača še daljša, saj se je sproti ustvarjala na vsakem obveznem postanku, se pravi na križiščih, pred semaforji in cestnih deloviščih. Na Pesku so obmejni varnostniki mirneje dihali, saj je bila vrsta le malo daljša kot druge dni v tednu. Pričakujejo pa, da bo jutri in v nedeljo dela čez glavo. Na Fernetičih to pot niso imeli kolon čakajočih avtomobilov, promet je bil sicer gostejši kot druge dni, vendar tekoč in umirjen. Na vseh treh mejnih prehodih pa je bil promet znatno večji ob vstopu kot ob izstopu, kar nemara pomeni, da se

množični povratek z dopustov še ni začel.

Na vseh mejnih prehodih pa so še enkrat priporočili, naj se ljudje, ki bodo te dni odpotovali na dopust, pametno odločajo za uro odhoda. Vrste, na katere bodo naleteli na mejnih prehodih, se namreč kaj rade ponavljajo vso pot, zlasti na mestnih vpadnicah in v krajih, kjer se je treba vkrcati na trajekte za Dalmacijo in drugam.

Priložnostno romanje mimo zaprtih kavarn

Kam na kavico ali osvežilno pijačo? Tudi za kadilce avgustovske težave

Pred časom smo že pisali o problemih, s katerimi se srečujejo Tržačani in okoličani, ki nimajo navade (in možnosti) odhajati na poletni dopust, pred preštevilnimi spuščenimi navojnicami trgovin z živili. Na raznih pristojnih ustanovah so nam sicer obrazložili, po katerih kriterijih lastniki zapirajo svoje trgovine, žal pa se stvarnost še krepko oddaljuje od dejanskih potreb prebivalstva. Ker pa smo razvajeni, se poleg zaprtih trgovin še toliko bolj zmrdujemo nad neusmiljeno zaklenjenimi vrati barov, kavarn in bufetov.

"Žeja je najhujša kazen...," pravi ena od številnih pivskih himn, pa še res je, zlasti v poletnih vročih popoldnevih, ko se osvežujoča pijača tako zelo prileže. Problem pa je, kje jo dobiti, ne da bi nam bilo treba prekrižariti celo mestno četrt. Verjetno bi se krtakomalo ponavljali, če bi napisali, da bi se morali lastniki in upravitelji složno zmeniti, kdo bo kdaj zaprl lokal za dopust. Vsakdo namreč najbolje ve, v katerem letnem obdobju ima najmanj strank, le malokdo pa se zmeni za one, ki ostanejo v mestu in se jim skomina po špricarju, limonadi ali samo po klepetu s prijatelji. V poletnih mesecih seveda najmanj zapirajo sladoledarne, največ pa majhne gostilne, katerih lastniki se preživljajo s sicer skromnim obiskom starejših ljudi. Na debelo pa zapirajo bari in bufeti, kjer je mogoče dobiti topel ali hladen prigrizek, seveda zato, ker so poleti v glavnem na dopustu tudi uradniki in uslužbenci najrazličnejših ustanov, ki okoli dvanajste "skočijo" na sendvič. (Kdo ve, morda pa bomo ravno za mesec nekoliko pridobili na zdravju.) Čeprav v popolnem nasprotju z nasveti zdravnikov, pa se po sendviču prileže tudi cigareta...

Koliko dopusta si bodo privoščili, smo povprašali tudi odgovornega v skladišču državnega monopola. "Zaprto bo do 23. avgusta," je kratko odrezal možakar in nič ni kazalo, da bi bil pripravljen dajati še dodatne informacije. Povedali smo mu, da se ljudje — kadilci — pritožujejo, da v trafikah zmanjkuje ta ali ona znamka cigaret, pa se je začudil, saj, kot je dejal, so v preteklem tednu trafikam in pooblaščenim prodajalcem dostavili več tobaka kot v mesecu dni. Tudi trafikarji si namreč pripravijo zalogo, saj vedo, da kadilci, ki odhajajo na dopust, pokupijo več cigaret kot sicer, običajno kar cele pakete. Večinoma zmanjkujejo cenejše cigarete, ki jih izdelujejo v Italiji, za pomanjkanje tujih znamk cigaret pa so "krivi" v osrednjem skladišču. Za (nezdravo) tolažbo pa bomo pripisali, da tržaška tovarna cigaret ne bo ustavila proizvodnje zaradi dopustov.

Razpisali smo se o malce nezdravih navadah in razvadah, todaj kaj hočemo, niti tega ne moremo reči, da "v teh dneh pasje vročine" ni zanimivejših in koristnejših argumentov, ko pa nam tudi vreme nagaja. Po sili razmer — zaprtih barov — smo se morali v uredništvu odreči tudi blagodejni popoldanski kavici, saj pred velikim šmarnom v šentjakobski četrti, kot v marsikateri drugi, kraljujejo napisi: "chiuso per ferie". (mi)

Avgustovska suša ne prizanaša niti časnikarjem...

Novinarsko obzorje brez oblačka vesti

Teden pred velikim šmarnom je za novinarje prava šiba božja: nič se v tem tednu ne dogaja, kljub temu pa morajo polniti stolpce z vestmi, ki jih ni.

In še dobro, da je šiba dokaj pravična: kajti neusmiljeno in brezobzirno treska prav po vseh, po novinarjih velikih in majhnih medijev. O tem so se lahko na lastne oči prepričali gledalci srednega večernega TG2 dnevnika. Z malega ekrana so se seznanili s pustošenjem morskih psov v Padu, v nekajminutni reportaži pa so obudili spomin na 70-letnega že pozabljenega režiserja De Sanctisa, tistega, ki je z »Grenkim rižem« seznanil Italijo s čari Silvane Mangano. V drugih mesecih, recimo pred volitvami, bi na televizijskem dnevniku razsajali drugi politični psi (na primer Bettino ali Ciriaco), ali pa bi uredniki poskrbeli, da ne bi Italijani pozabili na vedno mlade režiserje italijanskega političnega življenja (primer Amintore).

Pri nas, ki smo oddaljeni od središča italijanskega dogajanja in se moramo zadovoljiti s skromnejšo novinarsko hrano, so se zaloge vesti že tudi hudo skrčile. Iztekla se je krvava reka julijskih umorov. Karabinjerji so upihnili vžigalico domnevnega piromana POT. Še Aquila, ta pravcata zakladnica večinoma slabih novic, si je privoščila avgustovski time-out. No, upati je le, da bo novi družbi SELM vendarle uspelo bonificirati nekdanje rezervoarje Totala, in da bo čistilnica odslej rafinirala le dobre vesti (dobre za novinarje in, seveda, predvsem za družine zaposlenih).

Dotlej si moramo pač pomagati, kot znamo.

In vendarle smo imeli na Tržaškem izjemno šanso, da bi poceni prebili te sušne avgustovske dneve. Dovolj bi bilo, da bi si Vallanzasca za svoje počitnice namesto Gradeža izbral Trst. No, saj ni nujno, da bi prispel prav do mesta. Ko bi se ustavil, recimo, v Sesljanu, bi bilo tudi prav. Novinarji bi bili rešeni. Kot muhe na kravji iztrebek bi se pognali v biser naše riviere in poročali vsevprek. Intervjuvali bi lastnico hotela, kjer je lepi Renè prenočil, njeno hčerko, strica, goste, kopališkega mojstra, tamkajšnjega disc jockeya; vprašali bi za mnenje župana in še koga bi izvohali, ki bi kaj lepega in originalnega povedal. Gotovo bi se našel tudi nekdo, ki bi predlagal, da bi bodoče sesljansko turistično naselje poimenovali po Vallanzasci, kar bi — prav tako gotovo — izzvalo novo polemiko, in novinarji bi že spet imeli kaj za pod pero.

Vallanzasca pa se ni zmenil za tržaške novinarje. Za svoje letovišče si je izbral Gradež in tako pač osrečil naše goriške kolege (Trst — Gorica 0:1! v veselje vseh Goričanov...)

V avgustovski suši ostaja tako tržaško novinarsko obzorje brez oblačka vesti. Kakšna razlika z oblačnimi dnevi izpred volitev, ko je bilo treba tekati za tiskovnimi konferencami, okroglimi mizami, srečanji! Takrat so bili vsi problemi, vsa vprašanja neznanske važnosti.

Kaj pa zdaj? Problemi seveda ostajajo, ne odhajajo na počitnice, a ljudi ni, ki bi jih reševali. Saj jim tudi (ljudem) ne moremo zameriti. Tržaški odbornik za šolstvo bo imel ob povratku s počitnic seveda še obilo časa, da bo lahko povedal svoje o predlogu za podražitev prehrane v šolah in vrtcih. In prav tako bo gotovo pravočasno obvestil javnost, kdaj bodo začeli delovati tržaški občinski vrtci. Kdo bi se sedaj, v pripeki, ubadal s temi stvarmi?

Zato ni čudno, da ostajamo novinarji brez svoje življenjske hrane; ni čudno, da sukamo pero — ali bolje, s prstki božamo kompjutrsko tipkovnico, kot bi temu moderno rekli — in pišemo o niču in o vsem. »Nič, deviški stih iz pene«, je pred več kot stoletjem zapel Stèphane Mallarmè. Takrat ga je malokdo razumel. In kdo bo razumel novinarja, ki mora iz niča avgustovskih vesti zapeniti toliko možgane, da bo lahko omadeževal deviško belino časopisnega papirja? (km)

AGENCIJA **Edi Prelec**

ZAVARUJE

- pred nezgodami
- pred požari
- pred tatvinami
- kredite
- stavbe
- penzije
- avtomobile
- potovanja z letalom
- blago na kamionih, vlakih, ladjah
- jamstvo v carinskem poslovanju
- poroštvo (iva, invim, itd.)

NUDI

brezplačno konzulenco in pravno pomoč v slučaju avtomobilske nesreče v Italiji in v tujini.

ul. Cicerone 8/A
34133 TRST
Tel. (040) 630674

1872 ★ **ITALIA** ASSICURAZIONI

□ naši sladoledi so pripravljeni samo z naravnimi sestavinami

□ senčnat vrt

□ prostorno parkirišče

JUTRI, 15. AVGUSTA ODPRTO

Pogovor s primarijem psihiatričnih služb Rotellijem

Deljena mnenja o načrtih za ureditev parka bivše umobolnice pri Sv. Ivanu

Aprila meseca je tržaški pokrajinski odbor predstavil pokrajinskemu svetu in dal na glasovanje podrobni regulacijski načrt za področje bivše umobolnice pri Sv. Ivanu. Načrt — pripravili so ga arhitekti G. P. Bartoli, R. Dambrosi in G. Varini — je žel odobravanje večinskih strank, čeprav mu je opozicija ostro nasprotovala. Sicer so si bile vse stranke edine le v tem, da je že skrajni čas, da se primerno uredi in izkoristi komprenzorij bivše umobolnice.

Že med sejo pa se je izkazalo, da izvedba načrtov ne bo lahko opravilo. Sploh ni jasno, kdo je pravzaprav lastnik bivše umobolnice. Krajevna zdravstvena enota trdi, da je komprenzorij njena last. Zakon o zdravstveni reformi namreč predvideva, da vse stavbe, ki so prej pripadale raznim državnim ustanovam in ki so jih uporabljali za zdravstvene namene, po reformi postanejo last novoustanovljenih KZE. V zvezi s svetoivansko bolnišnico so stvari še bolj zapletene, ker je t. i. "zakon Basaglia" že pred zdravstveno reformo ukinil umobolnice, ki so sicer bile "last" notranjega ministrstva.

Kaže, da se uporabniki objektov bivše umobolnice ne strinjajo povsem z nameni pokrajinske uprave. O tem smo se pogovarjali z ravnateljem psihiatrične službe pri Sv. Ivanu dr. Francom Rotellijem.

»Problem ponovne uporabe parka in objektov bivše umobolnice,« pravi dr. Rotelli, »se vleče že dalj časa. Danes neuporabljene stavbe dobesedno razpadajo. Vsi, ki tu delamo, se zavzemamo za to, da bi uredili to področje in da bi objekte dali na razpolago občanom za razne socialne ali kulturne dejavnosti. Z zadovoljstvom smo sprejeli novico, da hoče Pokrajina ponovno urediti grezničnо omrežje, vodno in električno napeljavo itd., nekaj pomislekov pa imamo glede načrta za preureditev celotnega področja. Ni mi jasno — to so dvomi navadnega občana in ne direktorja psihiatrične službe — čemu je treba na tem področju graditi 250 tisoč kubičnih metrov novih zgradb. S tem bi praktično izbrisali arhitektonske posebnosti tega področja. Zdi se mi, da bi nekateri želeli s tem izbrisati tudi zgodovinsko dediščino svetoivanske bolnišnice in s tem uničiti del kolektivnega spomina našega mesta. Ne strinjam se z zamislijo, da bi psihiatričnezdravstvene službe koncentrirali v spodnji del področja. Bojim se, da bi s tem ustvarili geto, kjer naj bi spravili "neprištevneže" in "mamilaše". Sicer pa se pozna, da so se arhitekti potrudili. Nekatere njihove ideje so res dognane. Zelo soglašam z zamislijo, da bi zgradili dve cesti na robovih komprenzorija.«

»Torej se ne strinjate z načrtom, ki ga je pripravila Pokrajina?«

»Zdi se mi, da je pokrajinska uprava zelo površno obravnavala ta, v bistvu zelo zapleteni problem. V načrtu pokrajinske uprave zelo pogrešam,« je nadaljeval dr. Rotelli, »določeno socialno politiko v korist obrobnih socialnih skupin ali pa mladine. Žal se v našem mestu zavemo t. i. mladinskega vprašanja samo takrat, ko mladinec zagreši kaznivo dejanje, ničesar pa ne storimo, da bi mladinca primerno socialno zaščitili. Znotraj bivše umobolnice že dalj časa skušamo usposobiti določene gospodarske strukture, na primer zadruge in delavnice, ter razna kulturna in umetniška "vrelišča", da bi delu tržaške mladine ponudili neki življenski smisel. Žal pa se dogaja, da nas uradne ustanove hočejo nekako potisniti na rob dogajanja v našem mestu. Vsekakor menim, da je zelo ohrabrujoče, da sploh obstaja načrt za preureditev svetoivanske bolnišnice. Ta načrt bi lahko bil primerna osnova za diskusijo o tem, kako urediti to področje. "Uporabniki" nameravamo v kratkem prirediti o tem problemu javno debato, na kateri bo sodelovalo več priznanih arhitektov. Važno pa je, da bi ob tej priliki sami občani povedali, kaj mislijo o tem vprašanju« (w)

Pod okriljem Združenja Croce di S. Giovanni

Nova nočna služba za hitre posege

Združenje Croce di S. Giovanni bo z današnjim dnem uvedlo tudi nočno službo za hitre posege. Nočna služba bo delovala od 19. do 7. ure, interesenti pa se je bodo lahko poslužili s telefonskim klicem na št. 30-45-45. Nočna služba bo razpolagala z dvema rešilcema. Eden bo opremljen z vsemi napravami za nudenje prve pomoči tudi v najhujših primerih, zdravstveno ekipo pa bodo sestavljali zdravnik, poklicni bolničar in dva pomočnika z znanjem temeljnih značilnosti hitre pomoči.

Združenje Croce di S. Giovanni se je odločilo za uvedbo nočne službe za hitro pomoč na podlagi mednarodnega pravilnika teh združenj, ki predvideva poostreno zdravstveno nadzorstvo v drugi polovici avgusta, ko je promet zaradi počitniškega vala izredno gost. Nadalje je Združenje že zaprosilo tržaško KZE, da bi njeno službo za hitre posege vključili v službo Rdečega križa.

Na Repentabru tradicionalno praznovanje vaškega patrona

Danes zvečer se bo na Repentabru pričelo tradicionalno praznovanje velikega šmarna. Za 18. uro bodo kuharice v župnijskem domu skuhale štruklje in poskrbele za pijačo. Ob 20. uri bodo večernice, nato pa bo Anton Bedenčič predvajal diapozitive o zahodnem grebenu Marmolade in grebenih Mesole.

Jutri bo ob 10. uri osrednje versko srečanje, ki ga bo vodil koprski škof Jenko. Na popoldanskem romarskem shodu ob 17. uri bo prisoten škofov vikar Škerl.

Na praznik vaškega patrona Sv. Roka se bodo po stari tradiciji na Tabru zbrali predvsem domačini. Župnik bo daroval mašo ob 8. in 10. uri, zvečer ob 18. uri pa bo imel večernice.

Tako jutri kot v nedeljo bo na dvorišču pred cerkvijo poskrbljeno za okrepčilo.

Solidarnost s požigalci POT?

Po obsodbi Gerarda Deganuttija na dve leti zapora so se včeraj ponoči v središču mesta pojavili novi napisi. Na poslopju v Ulici Ginnastica je napis »Signorelli libero«. Iz tega sicer še ni mogoče sklepati, da je neofašiste razjarila razsodba proti Deganuttiju, veliko bolj zgovoren pa je napis »Libertà ai detenuti politici«, ki ga lahko preberemo na Akvedotu. Deganutti se je namreč proglasil za političnega jetnika. Domnevni požigalec POT izhaja iz vrst Avanguardie Nazionale. Ko so orožniki preiskali njegovo stanovanje, so našlitudi osnutek pisma, naslovljenega na Stefana Delle Chiaie, ki velja za ustanovitelja neofašistične Avanguardia Nazionale. Neofašisti verjetno izražajo srd nad razsodbo sodnika Brencija in opozarjajo, da ima Deganutti solidarnost kameradov.

KPI odreka solidarnost južnotirolskim skrajnežem

Pokrajinski tajnik Poli polemičen do pobude pokrajinskega svetovalca Martoneja v zvezi z Evo Klotz

Eva Klotz, ena od voditeljev južnotirolskega Heimatbunda, ki jo je bocenski preiskovalni sodnik s 16 somišljeniki obtožil, da je kršila člen 269 kazenskega zakonika, razdvaja tržaško federacijo KPI. Včeraj smo pisali o svetovalskem vprašanju, ki ga je na predsednika Tržaške pokrajine naslovila svetovalska skupina KPI v pokrajinskem svetu. V vprašanju je predlagala sklicanje seje Odbora za obrambo vrednot odporništva in demokratičnih ustanov, seje pa naj bi se udeležila tudi sama Klotzeva, ki je med drugim tudi svetovalka bocenskega pokrajinskega sveta. »S tem bi v demokratičnih forumih sprožili razpravo o argumentih, ki zelo zanimajo tudi krajevno prebivalstvo, pa tudi izrazili protest zaradi birokratskega apliciranja zakona, ki ga je uvedla fašistična zakonodajna oblast,« je bilo še zapisano v vprašanju.

Nanj je včeraj odgovoril (oziroma ga točneje definiral) tržaški pokrajinski tajnik KPI Ugo Poli. »KPI je takoj in odločno nasprotovala uvedbi sodnega postopka na podlagi člena 269 kazenskega zakonika iz leta 1929 proti južnotirolskim aktivistom, ki so obtoženi protidržavne dejavnosti državljanov v tujini,« poudarja Poli. »Nekaj povsem drugega pa je izražanje solidarnosti takim osebnostim, kot je Eva Klotz, ki vodijo ekstremistične organizacije nemške skupnosti v Gornjem Poadižju, med katere spada tudi Heimatbund,« dodaja pokrajinski tajnik KPI v komentarju k pobudi načelnika svetovalske skupine KPI v pokrajinskem svetu Ezia Martoneja.

Poli nadalje naglaša, da bi si moral Antifašistični odbor (kot krajše pravimo Odboru za obrambo vrednot odporništva in demokratičnih ustanov) tudi mimo »zadeve Klotz« prizadevati za reformo fašističnih zakonov. Sam problem zaščite slovenske manjšine v Italiji, v Trstu in v Furlaniji-Julijski krajini, se zastavlja v radikalno drugačnih terminih kot vprašanje nemške manjšine v Gornjem Poadižju, začenši z dejstvom, da zastavlja slovenska manjšina vprašanje o popolnem priznanju ustavnih pravic v prvi vrsti kot interni problem italijanske demokracije, pristavlja tržaški pokrajinski tajnik KPI Ugo Poli.

Premiera »Bèsede in operete« sinoči na openskem Taboru 87

Sinoči je v sklopu openskega Tabora 87 seniorska dramska skupina SKD Tabor razveselila svoje zvesto občinstvo s premiero Bésede in operete. Na predstavi so sodelovali amaterski igralci Kostanca Filipovič, Malka Gulič, Karla Smotlak, Kety Sosič, Ivan Gulič, Viktor Sosič in Rinaldo Vremec pod vodstvom režiserja in avtorja besedila Draga Gorupa.

Prejšnjo sredo, kot smo že na kratko poročali, pa je v dvorani Prosvetnega doma nastopila mlada obetajoča pianistka Katja Milič, ki je lani z odličnim uspehom dipomirala na tržaškem konservatoriju, letos pa je pričela izpopolnjevanje na Fakulteti za glasbeno umetnost v Beogradu. V prvem delu svojega recitala je dovršeno izvedla skladbe iz klasičnega klavirskega repertoarja: Scarlattijevo Sonato v f-molu, Mozartov Rondo v a-molu in Haydnovo Sonatov v ES-duru. V drugem delu je podala tako burno gibanje kot ton mračne balade, ki sta značilna za izbrana preludija srbskega skladatelja TajčeviČa, nato je zaigrala še tehnično zahtevni Skrjabinovi etudi. Za konec je pianistka s precejšnjo virtuoznostjo izvedla Brahmsove Variacije na Paganinijevo temo op. 35.

Tabor 87 se bo zaključil s tradicionalnim praznikom na dvorišču pred Prosvetnim domom. Danes zvečer bo goste zabaval ansambel Feniks iz Ilirske Bistrice, jutri in v nedeljo pa bo za ples igral ansambel Taims. Vsak večer bodo delovali dobro založeni kioski.

■ **Tržaška občinska uprava** obvešča, da bo v Ulici delle Zudecche zaradi gradbenih del prepovedan promet za vsa vozila, ki so višja od 3.2O m.

■ **Zaradi gradbenih del** bo v Ulici Crispi prepovedano parkirati pred poslopji številka 15. in 17.

Reševalci ga brezuspešno iščejo že tri dni

Mlad tržaški ljubitelj ribolova izginil v morju blizu otoka Krf

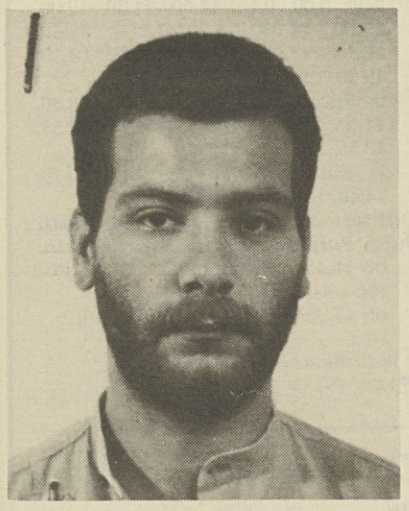

V prozornem Jonskem morju med otokoma Paxi in Antipaxi blizu Krfa, je v torek zjutraj izginil 32-letni Tržačan Darvino Duse iz Ulice Frausin 19/a. S prijatelji in dekletom, 27-letno Alessando Costantin, ki stanuje v Ulici Piccardi 54, se je pred tednom dni odpravil na počitnice v Grčijo, kjer je del svojega časa posvetil podvodnemu ribolovu. V gumijastem čolnu je v torek zaplul proti Krfu. Z njim se je peljala tudi Costantinova.

Ko sta priplula do otoka Paxi, si je Duse nadel masko in plavuti ter se s podvodno puško spustil v vodo. Dekle ga je čakalo v čolnu, a potapljač ni več priplaval na površje. Costantinova sprva ni bila v skrbeh, saj je bila prepričana, da je Duse zaplaval proti bližnjemu otoku. Po dolgem in brezuspešnem čakanju pa jo je začelo skrbeti. S čolnom je zaplula proti obali, vendar pogrešanega ni našla. Popoldne, ko Darvina že preveč ur ni bilo na spregled, pa so jo obšle zle slutnje. S čolničkom je zaplula proti prijateljem, ki so ribarili v bližini in jim povedala, kaj se je zgodilo.

Costantinijeva se je nato skupaj z znanci odpravila na bližji policijski urad. Kaže, da so začeli potapljači zaradi raznih zapetljajev iskati Duseja šele nekaj ur kasneje. Vsa prizadevanja pa so se izkazala za neupešna, saj so tokovi podvodnega ribiča zanesli daleč od kraja nesreče.

Italijanski konzul v Atenah Renzo Rosso je vzpostavil stik s pomorskim poveljstvom v Paxiju, da bi pospešili iskanje. Tudi v sredo so pomorska policija in potapljači prečesali morje med otokoma Paxi in Antipaxi, a vse zaman. Do včeraj zvečer mladega podvodnega ribiča še niso našli. Kaže, da se je potapljal brez dihalnih aparatov in mu je zato v globini nenadoma zmanjkalo zraka. Grške oblasti strogo prepovedujejo podvodnim ribičem potapljanje z jeklenkami, ker hočejo tako vsaj delno obvarovati vodno favno. Podobni predpisi veljajo tudi v Jugoslaviji in Italiji.

Tržaška policija je o dogodku obvestila Dusejeve starše, ki so bili ravnokar na počitnicah v zdravilišču Arta Terme. Oče in mati sta se v skrbeh nemudoma vrnila v svoje tržaško stanovanje na Erti S. Anna 174, kjer nestrpno pričakujeta novice o svojem sinu. Alessandra Costantin pa bo verjetno že danes prispela v Trst z letalom, ki bo zjutraj odpotovalo iz Aten. (hj)

Vandali so se znesli nad parkiranimi avtomobili

Na cesti med Ul. dell'Edera in Pendice dello Scoglietto so včeraj ponoči agenti Letečega oddelka naleteli na dokaj neobičajen primer vandalizma. Iz doslej še nepojasnjenega razloga so se včeraj neznani huligani znesli nad parkiranim avtomobilom renault 4 in ga prevrnili na desni bok. Takoj po »podvigu« so storilci izginili brez sledu. Morda so si takšno neslano šalo privoščili zaradi sovraštva do lastnika.

Vandali so prizadejali lastniku precejšnjo gmotno škodo: popraviti bo namreč moral močno poškodovano karoserijo avtomobila, obenem pa ponovno vstaviti razbite šipe. Agenti Letečega oddelka so poklicali gasilce, ki so poškodovani avtomobil spet spravili na kolesa.

Lastnika avtomobila doslej policija še ni našla. Na vetrobranu so mu zato agenti pustili listek in nanj napisali razlago o tem, kar se je zgodilo. Poškodovani avtomobil je sive barve in nosi evidenčno tablico s številko TS 115703.

V zgodnjih jutranjih urah pa je agente Letečega oddelka poklical moški, ki je z balkona svojega stanovanja v Ulici Ghirlandaio opazil neznanca, za katerega je menil, da se sumljivo suče okrog parkiranih avtomobilov. Ko so policisti prihiteli na omenjeno ulico so opazili, da je nekdo poškodoval fiat 127 rdeče barve z evidenčno tablico TS 159782. Vandal je izruval zunanje vzvratno ogledalce avtomobila. Ker mu to očitno ni bilo dovolj, je na karoseriji razbil še nekaj steklenic.

Na podlagi bežnega opisa očividca, so agenti prav blizu Ulice Ghirlandaio prijeli morebitnega storilca in ga odpeljali na zaslišanje. Osumljenec vsekakor vztrajno zanika vsakršno krivdo.

Po nesreči so ga še aretirali

Na nevrokirurškem oddelku so prejšnjo noč sprejeli 26-letnega Bruna Minardija iz Ul. Valdirivo 16, ki se je ranil v prometni nesreči, do katere je prišlo v mestnem središču. Fant je utrpel udarec v glavo in se potolkel po telesu, ob sprejemu pa je bil tudi zelo vznemirjen. Kako bi ne bil, saj ga je na oddelek pospremila policija, ki je ugotovila, da se je vozil z ukradenim mopedom in ga aretirala. Po desetdnevnem zdravljenju ga torej čaka še zagovor pred sodniki.

Podatki o nesreči, ki se je pripetila včeraj popoldne v Miramarskem drevoredu v višini kavarne California Inn, pa so veliko bolj skopi. Zaenkrat se ve le, da se je 38-letni Sigfrido Angeli iz Ul. Costalunga 78/C vozil z vespo proti Miramaru, ko je trčil v neki avto. Zaradi zloma stegnenice in drugih poškodb se bo zdravil tri mesece.

14. 8. 1986 **14. 8. 1987**

Ob 1. obletnici smrti naše drage mame in žene

Emilije Vremec

se je z ljubeznijo spominjajo

VSI NJENI

Občine, 14. avgusta 1987

gledališča

VERDI
Poletni festival operete 1987 - od 27. junija do 14. avgusta.

Danes, 14. t. m., ob 20.30 bo na sporedu sedma in zadnja predstava operete CLIVIA N. Dostala. Dirigent Guerrino Gruber, režiser Gino Landi. Nastopali bodo: Tiziana Sojat, Tiziana Caminiti, Carlo Bini, Elio Crovetto, Riccardo Peroni, Ugo Maria Morosi, Daniela Franchi, Gianfranco Saletta in Giuseppe Botta. Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča.

izleti

Sekcija VZPI-ANPI Križ priredi 3-dnevni izlet dne 11., 12. in 13. septembra v Firence. Vpisovanje po tel. 220175 ali 220505 v Domu A. Sirk.

Sekcija PSI - Dolina obvešča, da je še nekaj prostih mest za izlet v Gradec (Avstrija) 5. in 6. septembra. Vpisuje Klavdij Kofol v večernih urah po tel. 228425.

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu obvešča, da bo odhod avtobusa za izlet v Raščico (Trubarjev dom), Kočevje (muzej NOB) in Vinico (Župančičev dom) v četrtek, 20. t. m., ob 7. uri zjutraj izpred deželne palače na Oberdanovem trgu.

razstave

V prostorih bivše konjušnice pri Miramaru je do 30. septembra odprta monografska razstava, posvečena Gustavu Pulitzerju Finaliju.

V TK Galeriji - Ul. sv. Frančiška 20 - je odprta grafična razstava domačih umetnikov.

Razstava Človek in trta v Kraškem muzeju v Repnu bo odprta do 16. oktobra. Urnik: od ponedeljka do petka - 17.00-20.00, v soboto in nedeljo - 11.00-13.00 in 17.00-20.00.

SKD Tabor - Opčine - v Prosvetnem domu je odprta razstava ŠPORT, DESIGN IN PROSTI ČAS. Oblikovalca Anka in Boris Selan.

razne prireditve

SKD Tabor - Opčine - Prosvetni dom, do 16. t. m. TABOR 87. Danes, 14. t. m., ob 17. uri odprtje kioskov, od 20. ure dalje ples z ansamblom FENIKS iz Ilirske Bistrice. Jutri, 15. t. m., ob 15. uri odprtje kioskov, ob 18.30 nastop kotalkarjev ŠD POLET. Od 20. ure dalje ples z ansamblom TAIMS. V nedeljo, 16. t. m., ob 15. uri odprtje kioskov, ob 18. uri koncert GODBENEGA DRUŠTVA iz Nabrežine, od 20. ure dalje ples z ansamblom TAIMS.

včeraj-danes

Danes, PETEK, 14. avgusta
ALFRED

Sonce vzide ob 6.03 in zatone ob 20.16 - Dolžina dneva 14.13 - Luna vzide ob 22.32 in zatone ob 12.10.

Jutri, SOBOTA, 15. avgusta
VNEBOVZETJE

PLIMOVANJE DANES: ob 0.40 najvišje 23 cm, ob 6.44 najnižje -39 cm, ob 13.25 najvišje 42 cm, ob 19.53 najnižje -23 cm.

VREME VČERAJ: Temperatura zraka 26 stopinj, zračni tlak 1014,4 mb rahlo pada, veter 4 km na uro zahodnik, vlaga 53-odstotna, nebo rahlo pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 23,4 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI

RODILI SO SE: Luca Raffio, Harold Zwenig, Ilaria Bonanno, Michela Abrami.

UMRLI SO: 75-letni Faustino Spetti, 68-letna Anna Soclar, 79-letna Anna Gropaiz, 77-letni Arnaldo Tamanini.

OKLICI: fotolitograf Dario Rapisarda in uradnica Paola Giurissevich, elektrikar Livio Bevenuti in delavka Fiorella Damiani, uradnik Paolo Buna in fotografka Roberta Lacosegliaz, inženir Bruno Annunziata in zdravnica Maria Pia Francescato, komercialni agent Giorgio Bertossa in uradnica Federica Rutar, uradnik Valter Cerovac in učiteljica Antonella Vettorazzo, uradnik Alessandro Panderosso in uradnica Patrizia Chesi, uradnik Floriano Rancati in uradnica Maddalena Viola, fotograf Roberto Peccianti in vzgojiteljica Cinzia Coslovi, podjetnik Fabio Zucalli in univerzitetna študentka Antonella Catucci, šofer Alessio Krevatin in delavka Duilia Siri, reprezentant Silvio Cellie in trgovka Tiziana Kodermac, instalater Giuliano Bonacci in učiteljica Giulia Pettener, pek Fabio Stefanutti in gospodinja Maria Caterina Balestra, uradnik Giampaolo Olivo in uradnica Patrizia Norbedo, uradnik Marco Gasparotto in uradnica Doriana Grandich, vojaški častnik Francesco Serafino in uradnica Cinzia Chiarelli, šofer Roberto Suffi in uradnica Marisa Lorenzutti, zdravnik Dario Franchi in učiteljica Antonia Di Pierro, uradnik Giustino De Crecchio in uradnica Carla Di Quinzio, kromer Davide Bracco in prodajalka Annamaria Delluniversità, uradnik Maurizio Vertullo in uradnica Laura Zanini, vojaški častnik Stanislao Spinelli-Barrile in študentka Silvia Alberta Monica, miličnik Renato Del Gallo in poštna uslužbenka Daniela Beltrame, agent javne varnosti Giacomino Candolini in baristka Raffaella Martello, učitelj Maurizio Sossi in učiteljica Niccoletta Pelosini, parketar Furio Bussani in gospodinja Monica Busico, Generoso Palombo in Anne Marie Bonabesse, mehanik Lorenzo Grandi in baristka Bianca Baschiera.

OKLICI V DOLINSKI OBČINI: finančni stražnik Antonio Vannella in prodajalka Tanja Coretti, uradnik Sandy Klun in študentka Ksenja Canziani.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARN
Od ponedeljka, 10. avgusta, do sobote, 14. avgusta 1987

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Ul. Roma 15, Ul. Ginnastica 44, Ul. Fabio Severo 112, Ul. Baiamonti 50.
BAZOVICA (tel. 226210) in MILJE (Mazzinijev drevored - tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Ul. Roma 15, Ul. Ginnastica 44, Ul. Fabio Severo 112, Ul. Baiamonti 50, Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2.
BAZOVICA (tel. 226210) in MILJE (Mazzinijev drevored - tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Ul. Oriani 2, Trg Venezia 2.
BAZOVICA (tel. 226210) in MILJE (Mazzinijev drevored 1 - tel. 271124) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

ŠD ZARJA - BAZOVICA
priredi danes, 14., jutri, 15. in 16. t. m.

tradicionalni
ŠPORTNI PRAZNIK

na vrtu Gospodarske zadruge v Bazovici.

Delovali bodo dobro založeni kioski.

Vse večere ples z ansamblom Bolero.

čestitke

Danes praznuje ALAN KOŠUTA 13. rojstni dan. Vse najboljše mu iz srca želijo mama, oče, nona ter vsi, ki ga imajo radi.

Danes praznuje svoj rojstni dan BOŽENA PERIC. Vse naj, naj, naj ji želi sin Elvis z Barbaro.

Ob priliki rojstnega dne želi mož Iztok ženi BOŽENI obilo zdravja, sreče in veselja.

kino

LETNI KINO - ARISTON - 21.15 **Platoon,** vojni, ZDA, 1986, r. Oliver Stone, i. Tom Berenger, Willem Dafoe, Charlie Sheen, Forest Whitaker, Francesco Quinn, John C. McGinley.
LETNI KINO - LJUDSKI VRT - 21.00 **La carica dei 101**, Walt Disney
EXCELSIOR II - zaprto za počitnice.
GRATTACIELO - 17.30, 22.15 **Il mistero del lago scuro**, dram., Avstral., 1986, 100'; r. Brian Trenchard - Smith; i. Henry Thomas, Tony Barry.
NAZIONALE I - 16.00, 22.00 **Torbide emozioni**, porn. □□
EDEN - 16.00, 22.00 **Una donna scandalosa**, porn. □□
FENICE - zaprto za počitnice.

NAZIONALE II - 16.00, 21.30 **Amadeus**, dram., ZDA 1984, 157'; r. Milos Forman, i. Tom Hulce, F. Murray Abraham.
NAZIONALE III - 16.30, 22.00 Pregled srhljivke - **Changeling - il terrore oltre la porta**, □
MIGNON - 17.00, 22.15 **Eva Man**, porn. □□
EXCELSIOR I - zaprto za počitnice.
CAPITOL - 17.00, 22.00 **Rotta verso la Terra**, fant., ZDA 1986, 100'; r. Leonard Nimoy; i. Leonard Nimoy; William Shatres.
LUMIERE - zaprto za počitnice.
VITTORIO VENETO - zaprto za počitnice.
RADIO - 15.30, 21.30 **Bocca bianca, bocca nera**, porn. □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

POPRAVEK

Na včerajšnji 6. strani smo objavili fotografsko vest o odprtju prenovljene restavracije Križman v Repnu, v katero se nam je vrinila neljuba pomota. Branko Guštin je namreč sin in ne zet gospe Olge Križman, njegova žena Danila Žagar pa je seveda njena snaha.

razna obvestila

Sklad M. Čuk obvešča, da bo poletno središče v Prosvetnem domu na Opčinah začelo z dejavnostjo v ponedeljek, 17. 8. Prihod ob 8. uri, odhod ob 17. uri. Odprto bo vsak dan, razen sobote in nedelje, do 28. 8. 1987.

KD Kraški dom priredi poletni center za otroke, ki obiskujejo vrtec in osnovno šolo, od 17. do 28. t. m. Urnik od 9. ure do 12.30. Morebitne informacije in vpisovanje pri Vesni Guštin - Repen 54, tel. 227124.

prispevki

V spomin na drago mamo Santo darujeta sinova Kerma iz Milj 100.000 lir za KD F. Venturini.

Namesto cvetja na grob Adele Visini daruje Rafaela Rustja 25.000 lir za Sklad M. Čuk.

V spomin na Rozalijo Počkar darujejo prijateljice 50.000 lir za popravilo cerkve na Repentabru.

V spomin na Rozalijo Počkar daruje Tončka Žvab 10.000 lir za KD I. Grbec in 10.000 lir za Dom J. Ukmarja.

Ob 1. obletnici smrti Rozalije Cavrini-Gregori darujeta mož Alfonz 30.000 lir in sin Eliodoro 30.000 lir za Sklad M. Čuk.

Namesto cvetja na grob Ivana Žagarja darujejo Marija Žagar (Matjolova) 15.000 lir, Andrej Metlika 10.000 lir in Lajtevi (Bazovica 39) 30.000 lir za ŠD Zarja.

Namesto cvetja na grobova Jušte Košute-Tence in Mirota Košute daruje Milka z družino 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB v Križu.

Berite
»Novi Matajur«

mali oglasi

PRODAM osebni računalnik amstrad-schneider 6128 z barvnim monitorjem in s floppy diskom in veliko programov za 900.000 lir ter atari 520 ST s floppy diskom in programi za 800.000, možnost dogovora. Tel. 302748.

ČE POTREBUJETE razgibavanje in masažo pri raznih poškodbah ali boleznih pokličite od 15. do 16. ure na tel. št. 003867/72398 - pridem na dom.

PRODAM računalnik commodore C 64 z disketno enoto (disc drive) z originalnim registratorjem in s svetlobnim peresom za grafično risanje; obenem darujem kupcu tečaj za grafiko na 10. kasetah in približno 80 diskov z najboljšimi programi. Cena po dogovoru. Tel. 229484.

PRODAM opel kadett 1000, letnik 1978, po zelo ugodni ceni. Tel. 229479.

OSMICO je odprl Marko Kovic-Mihelčev v Sovodnjah.

ODDAM črno-belega dva meseca starega psička. Tel. 232223 v popoldanskih urah.

NUJNO iščem hišo ali stanovanje že opremljeno: tri spalne sobe s šestimi posteljami, kuhinja, dnevna soba in kopalnica na Opčinah. Resne ponudbe v večernih urah po tel. 225946.

NUJNO iščem v najem prostor za tiskarno, 250 kv. m , najraje v bližini Opčin ali v okolici. Tel. v večernih urah na št. 225946.

PRODAM avtomobil fiat panda 45 S s 5.000 prevoženih km po ugodni ceni. Tel. 0481/82779 v večernih urah.

CVETLIČARNA ANGELA iz Boljunca obvešča cenjene stranke, da začne obratovati v ponedeljek, 17. t. m.

PRODAM dobro ohranjene hišne potrebščine, okraske, pribore in starinske predmete. Jožica Rupp, Ul. Rossini 13, Gorica, tel. 0481/86349.

V OSMICO vabi vse dobre pivce Josip Gruden iz Samatorce 6/a. Toči belo vino in teran.

Restavracija

KRIŽMAN

se zahvaljuje vsem prijateljem in klientom ob otvoritvi prenovljenih prostorov.

menjalnica

13. 8. 1987

Ameriški dolar	1360.—	Japonski jen	8.—
Nemška marka	722,50.—	Švicarski frank	869.—
Francoski frank	215	Avstrijski šiling	102,50
Holandski florint	640.—	Norveška krona	195.—
Belgijski frank	34,30	Švedska krona	205.—
Funt šterling	2135.—	Portugalski eskudo	8,50
Irski šterling	1915.—	Španska peseta	10.—
Danska krona	186.—	Avstralski dolar	925.—
Grška drahma	9.—	Debeli dinar	1,60
Kanadski dolar	1020.—	Drobni dinar	1,60

BCKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA Tel.: Sedež 67001 - 68881 Agencija Domjo 831-131

POLETNI VOZNI RED AVTOBUSOV S TRŽAŠKE POSTAJE

RAZNE SMERI

Odhodi ob delavnikih:
— ob 6.10 za Ribiško naselje
— ob 6.30 za Belluno
— ob 6.45 za Innichen (S. Candido)
— ob 6.50 za Tržič
— ob 7.20 za Videm
— ob 7.30 za Auronzo
— ob 7.45 za Lignano
— ob 8.00 za Milan
— ob 8.15 za Genovo
— ob 8.25 za Postojno
— ob 9.10 za Tržič
— ob 10.00 za Čedad
— ob 11.30 za Tržič
— ob 12.00 za Postojno
— ob 12.05 za Tržič
— ob 12.30 za Codroipo
— ob 13.00 za Videm
— ob 14.00 za Ljubljano po Sežani
— ob 14.05 za Tržič
— ob 14.05 za Ribiško naselje
— ob 15.05 za Videm
— ob 16.05 za Tržič
— ob 17.00 za Zagreb
— ob 17.30 za Čedad
— ob 17.30 za Dubrovnik po Zadru-Splitu
— ob 18.00 za Reko-Split
— ob 18.00 za Videm
— ob 18.15 za Tržič
— ob 19.00 za Beograd (□)
— ob 19.25 za Ribiško naselje
— ob 20.15 za Zadar (§)

Odhodi ob praznikih:
— ob 6.45 za Innichen (S. Candido)
— ob 7.30 za Tržič
— ob 7.30 za Auronzo
— ob 7.45 za Lignano
— ob 8.15 za Genovo
— ob 8.30 za Videm
— ob 9.30 za Tržič
— ob 11.30 za Ribiško naselje
— ob 11.30 za Perugio
— ob 12.05 za Tržič
— ob 13.00 za Videm
— ob 14.30 za Tržič
— ob 15.30 za Tržič
— ob 17.30 za Dubrovnik
— ob 18.00 za Reko-Split
— ob 18.00 za Videm
— ob 19.25 za Tržič
— ob 21.30 za Milan

Prihodi ob delavnikih:
— ob 6.15 iz Zadra (§)
— ob 7.20 iz Milana
— ob 7.30 iz Škocijanskih jam
— ob 7.30 iz Ribiškega naselja
— ob 7.30 iz Dubrovnika
— ob 9.35 iz Vidma
— ob 10.00 iz Zagreba
— ob 14.20 iz Vidma
— ob 16.25 iz Milana
— ob 18.00 iz Belluna
— ob 19.25 iz Genove
— ob 19.55 iz Auronza (§)
— ob 20.15 iz Lignana (§)
— ob 20.50 iz Innichna (S. Candida)

Prihodi ob praznikih:
— ob 7.20 iz Milana
— ob 7.30 iz Dubrovnika
— ob 9.15 iz Tržiča
— ob 10.30 iz Aten
— ob 10.35 iz Vidma
— ob 11.20 iz Tržiča
— ob 12.50 iz Tržiča
— ob 14.05 iz Vidma
— ob 16.15 iz Vidma
— ob 16.25 iz Milana
— ob 19.20 iz Tržiča
— ob 19.25 iz Genove
— ob 19.55 iz Auronza
— ob 20.15 iz Lignana
— ob 20.50 iz Innichna (S. Candida)
— ob 20.55 iz Tržiča

(§) *vozi samo ob petkih in sobotah*
(□) *vozi samo ob sobotah*

AVTOBUSI ZA ISTRO IN SMER SEŽANA, AJDOVŠČINA in NOVA GORICA

Odhodi ob delavnikih:
— ob 6.00 za Koper
— ob 7.15 za Koper
— ob 8.30 za Reko
— ob 8.30 za Sežano (')
— ob 11.30 za Sežano
— ob 12.00 za Reko
— ob 12.20 za Umag
— ob 12.30 za Škocijanske jame po Sežani
— ob 12.30 za Hrpelje
— ob 13.00 za Novo Gorico po Komnu
— ob 13.30 za Reko
— ob 14.45 za Ajdovščino po Sežani
— ob 15.45 za Pulj
— ob 17.00 za Zagreb po Sežani
— ob 17.15 za Hrpelje
— ob 17.30 za Pulj
— ob 17.30 za Štanjel (')
— ob 18.00 za Reko in Split
— ob 19.30 za Škocijanske jame

Odhodi ob praznikih:
— ob 8.30 za Reko
— ob 8.40 za Pulj
— ob 12.00 za Reko
— ob 14.45 za Ajdovščino
— ob 15.45 za Pulj
— ob 17.30 za Pulj
— ob 18.00 za Reko in Split

Prihodi ob delavnikih:
— ob 7.30 iz Ajdovščine
— ob 7.30 iz Hrpelj
— ob 8.30 iz Postojne
— ob 8.40 iz Splita po Reki
— ob 9.00 iz Nove Gorice
— ob 9.00 iz Ljubljane
— ob 9.10 iz Pulja
— ob 11.00 iz Pulja
— ob 13.00 iz Sežane (')
— ob 14.25 iz Sežane
— ob 15.15 iz Hrpelj
— ob 16.15 iz Škocijanskih jam
— ob 17.10 z Reke
— ob 20.10 z Reke

Prihodi ob praznikih:
— ob 8.40 z Reke
— ob 9.10 iz Pulja
— ob 11.00 iz Pulja
— ob 11.50 iz Ajdovščine
— ob 17.10 z Reke
— ob 19.15 iz Pulja
— ob 20.10 z Reke

Odhodi za Koper, Piran, Buje, Umag, Novigrad ob delavnikih:
— *za Koper* vsak dan ob: 6.00, 7.15, 8.30, 9.00, 11.00, 11.30 (◆), 12.00, 12.20, 13.00 (◆), 14.00, 14.30 (◆), 15.15, 15.40 (◆), 16.10, 17.00, 17.20, 18.00, 18.30, 19.00, 20.10.
— za *Piran* vsak dan ob: 9.00, 11.00, 12.00, 12.20, 15.15, 17.00, 18.00, 18.30.
— za *Buje* vsak dan ob 16.10 in ob 20.10
— za *Umag* vsak dan ob 12.20 in ob 18.30
— za *Novigrad* vsak dan ob 18.30

Prihodi iz Kopra, Pirana in Buj samo ob delavnikih:
— iz Kopra vsak dan ob: 6.00, 7.00, 7.30, 8.00, 9.15, 11.00, 11.30, 12.00, 13.00, 14.00, 14.20, 15.00, 15.30, 16.00, 17.00, 17.30, 18.00, 18.30, 19.00, 19.30
— iz Pirana vsak dan ob: 6.45, 8.40, 11.25, 13.25, 14.15, 16.10, 17.55, 18.55
— iz Buj vsak dan ob: 7.10, 10.20, 14.40, 16.25, 17.30

Odhodi za Poreč, Rovinj, Pulj, Buje, Pulj po Kopru ob praznikih:
— ob 15.45 za: Koper—Portorož—Poreč—Rovinj—Pulj
— ob 17.30 za: Koper—Buje—Pulj

(') *vozi samo ob petkih*
(◆) *ne vozi ob ponedeljkih*

PROGA TRST-GRADEŽ in GRADEŽ-TRST

Odhodi ob delavnikih:
— vsak dan po Fossalonu in Campeggiu ob: 7.45, 8.40, 10.40, 12.30, 13.53, 16.40 (*), 17.45
— vsak dan po Fiumicellu in Ogleju: 8.40, 10.40, 12.30, 13.53, 16.40 (*), 17.45, 19.00

Odhodi ob praznikih:
— vsak dan po Fossalonu in Campeggiu ob: 7.45, 8.40, 10.40, 12.30, 13.53, 16.40, 17.45, 20.30
— vsak dan po Fiumicellu in Ogleju ob: 8.40, 12.30, 13.53, 17.45, 19.00

Prihodi ob delavnikih:
— vsak dan po Campeggiu in Fossalonu ob: 6.25, 6.43, 7.40, 8.40, 9.54, 12.30, 13.40, 14.00, 15.10, 16.15, 17.30, 18.45, 19.00, 20.10
— vsak dan po Ogleju in Fiumicellu ob: 6.10, 6.36, 8.20, 12.10, 13.46, 17.15, 18.45 (*)

Prihodi ob praznikih:
— vsak dan po Campeggiu in Fossalonu ob: 7.15, 8.30, 8.40, 11.00, 12.30, 14.00, 16.15, 17.30, 19.00, 20.15
— vsak dan po Ogleju in Fiumicellu ob: 6.10, 8.20, 12.10, 13.46, 17.15

(*) *ne vozi ob sobotah*

filmi na tv zaslonu

kinoatelje

YELLOW SUBMARINE — Rumena podmornica, VB 1968.
Režija: George Dunning. Animirani film. Danes, 14. avgusta, ob 16.55, na RAI 2.

Protagonisti pravljice v sanjavih surrealističnih risbah in technicolorju so Beatlesi (George Harrison, Paul McCartney, Ringo Starr in danes že pokojni John Lennon) in njihova nesmrtna beat glasba. Slavna četverica se iz Liverpoola odpravi v čudežno deželo Papelandijo - kraljestvo »St. Pepper's Lonely Hearts Club Band«. Tu kroži skozi fantazmagorične dimenzije in prostornine čudna »rumena podmornica«: Beatlesi se morajo spoprijeti z njo in še s hudobnimi »Blue Meanies«, ki na smrt sovražijo (njihovo) glasbo. Za res posrečen animacijski film se je pošteno potrudil in narisal nešteto risb slikar Heinz Edelman.

SEMINOLE, ZDA 1953.
Režija: Bud Boetticher. Igrajo: Rock Hudson, Barbara Hale, Anthony Quinn, Richard Carlson. V nedeljo, 16. avgusta, ob 20.30, na Telepadova.

Mladi oficir (Rock Hudson), ki se je izšolal na prestižni akademiji v West Pointu, se vrača v vojno oporišče v Floridi, kjer je preživel svoja otroška leta. Tu sreča prijatelja iz otroških let, mešanca (Anthony Quinn), ki je tačas postal voditelj indijanskega plemena Seminole. Kljub ciničnemu in brezvestnemu ravnanju poveljnika oporišča, ki zaneti vojno med belci in rdečekožci, prevlada prijateljstvo obeh protagonistov, ki pomirita vroče duhove na obeh straneh... Čeprav ni to eno najbolj posrečenih del Buda Boetticherja, velja opozoriti na ime tega režiserja, saj sodi s svojim obširnim opusom med najizrazitejše hollywoodske avtorje vesternskega žanra. Ta sloves je letos potrdil tudi Salso film festival v Salsomaggioreju, ki je posvetil svojo retrospektivo prav Boetticherjevim spektakularnim in elegičnim zgodbam o ameriških prerijah in Daljnem zahodu.

VIVA ZAPATA — Živel Zapata, ZDA 1952.
Režija: Elia Kazan. Igrajo: Marlon Brando, Anthony Quinn, Jean Peters, Joseph Wiseman. V torek, 18. avgusta, ob 20.30, na Rete 4.

Mehiški revolucionar Emiliano Zapata (Marlon Brando) sodeluje pri odstavitvi diktatorja Porfiria Diaza, se oženi s hčerko bogatega posestnika, nato sprejme zavezništvo z novim demokratičnim predsednikom Madero. Ko ga umorijo, maščuje s pomočjo Pancha Ville njegovo smrt in skupaj napadeta protirevolucionarnega generala Huerto. Njegov brat (Anthony Quinn) začne ravnati nasilno s kmeti. Zapata ga najprej ščiti, ko pa spozna, da uporablja metode bivšega diktatorja Diaza, preda oblast in kmalu pade v zasedi...

Steinbeckov scenarij in Kazanova vizualizacija nam ponujata ceneno ugotovitev, da je vsakemu revolucionarju usojen prej ali slej propad. Bolj kot »morala« filma nas zato prepričajo odlično posneti vojni prizori ter močni interpretaciji Marlona Branda in Anthonyja Quinna.

L'ULTIMA MINACCIA — Deadline USA — Skrajen rok: ZDA, ZDA 1952.
Režija: Richard Brooks. Igrajo: Humphrey Bogart, Ethel Barrymore, Kim Hunter, Ed Begley. V sredo, 19. avgusta, ob 20.30 na Rete 4.

Po založnikovi smrti se direktor velikega ameriškega dnevnika bori proti dedičem, ki bi radi prodali časopis. Bogart učinkovito pooseblja trdovratnega urednika, ki je prepričan, da je vsak časnik last tistih, ki ga berejo in pišejo. Zato dosledno vztraja pri svojem stališču in uspe v kampaniji proti kriminalni organizaciji, ki je nameravala razpresti svojo zločinsko mrežo nad celim mestom in dobiti seveda nadzorstvo tudi nad njegovim časopisom.

Richard Brooks (1912) je avtor zelo izostrenih družbenokritičnih filmov, s katerimi obravnava razne nevarne sporne in tabu teme ameriške stvarnosti. V tem filmu je npr. razkrinkal pokvarjenost ameriškega tiska, v *Zadnjič sem videl Pariz* pokvarjene odnose znotraj hollywoodskega »Star systema«, vprašanje rasizma in mladostnega huliganstva v *The Blackboard Jungle* in komercialno izkoriščanje ameriških verskih sekt v *Elmer Gantry*...

IL GRANDE CIELO — The big Sky — Veliko nebo, ZDA 1952.
Režija: Howard Hawks. Igrajo: Kirk Douglas, Dewey Martin, Arthur Hunnicut, Jim Davis. V četrtek, 20. avgusta, ob 14.00, na RAI 1.

Veliko nebo je epohalna, spektakularna, a mestoma tudi duhovita pripoved o pustolovščinah francoskih ter ameriških lovcev vzdolž reke Missouri. Brez usmiljenja, z golimi pestmi in s puškami se bojujejo med seboj in proti rdečekožcem, da bi si pridobili dragocena krzna in kožuhe divjadi. Ob tem se »zreli«, a še vedno šarmantni Kirk Douglas mora kosati z mladim Deweyem Martinom za srce lepe princese plemena Črnih nog...

Howard Hawks je z razliko od Boetticherja in drugih specialistov vesterna posnel le kakih 4 do 5 kavbojk, a vsaka od teh je postala pravcati klasik in se zapisala z zlatimi črkami v zgodovino tega žanra. Tako tudi Veliko nebo velja za enega izmed najlepših vesternov 50. let.

MONTHY PYTHON — Monthy Python and the Holy Grail — Monthy Python in Sveti Gral, VB 1975.
Režija: Terry Gilliam in Terry Jones. Igrajo: Graham Chapman, John Cleese, Terry Gilliam, Eric Idle, Terry Jones, Michael Palin. V četrtek, 20. avgusta, ob 23.40, RAI 2.

To je prvi iz niza filmov, ki jih je proizvedla in enkratno interpretirala slavna komična skupina Monthy Python. Tokrat naši res »nemogoči« junaki pomagajo kralju Arturju pri njegovem iskanju Svetega Grala. Britanski komiki so pač obdelali mitično zasnovo v svojem tipičnem slogu: zmontirali so fragmente srednjeveškega mita v zveriženem tempu televizijskih spotov, animiranih posnetkov, surrealnih škečev in tako ustvarili res demencialno zmes komedije in demistifikacije vsakovrstnih konvencij, parodije in vsakdanje metropolitanske norosti. Vražji Monthy Python so leta 1979 zagrešili še *Brianovo življenje, ki podobno ironično obdela dogodke in osebnosti iz Kristusovega časa, leta 1983 pa Smisel življenja,* tj. nekakšen »superkabaret«, ki sarkastično prikazuje sodobnost. S tem zadnjim filmom so Monthy Python zasloveli po celem svetu.

Pripravlja:
Boris Devetak

Nove plošče

SHY - EXCESS ALL ARREA LP

Zanimivo je, da se kljub stalnemu navalu mladih v diskoteke rojevajo ansambli, ki so pretežno usmerjeni v rock. Poglejmo samo, koliko jih je prišlo na dan v nekaj letih! Med najbolj znane spadajo *Europe*, *Bon Jovi* in še bi lahko naštevali skupine, ki so se bolj ali manj uspešno pojavile in presenetile kritiko, publiko itd.

Leto 1987 bi v tem smislu lahko posvetili članom ansambla Shy, ki je v Angliji dobesedno prekoračil vse meje. Bandoma *Twisted Sisters* in *UFO* je v lanskoletni turneji pomagala majhna neznana skupinica *Shy*, katero so kritiki proglasili za najboljšo debitantko v letu 1986. Pevec Tony Mills, kitarist Steve harris, bobnar Allan Kelly, Pat Mac Kenna, eden boljših britanskih klaviaturistov, in basist Roy Stephen Davis so ustanovili ansambel *Shy*, ki je sicer iz Birminghama, vendar se bavi s power rockom ameriškega navdiha.

Elementi, ki jih lahko zasledimo v tem prvem albumu, spominjajo na heavy metal, vendar so tudi Shy, kot vsi današnji ansambli, našli ustrezno pot med metalom in melodičnim rockom, kar — kot se zdi — zelo zadovoljuje današnje veleznane kritike.

Nosilna pesem albuma je tipična hard pesem, naslov pa ji je *Break down the walls*. Druge pesmi so ji več ali manj podobne, vendar dajejo poslušalcu izredno energijo in

občutek agresivnosti. Mogoče je kdo od vas videl in poslušal njihov video-clip, ki je (tipično za rockerje) posnet v živo, v glavnem pa tudi nedolgočasen.

Z nagradami sodelujejo:

Elektrotehna DO Melodija Mengeš · Založba Lipa Koper · Založništvo tržaškega tiska Trst · Astra DO Steklarna Hrastnik · Iskra TOZD Elektroakustika Sežana · Ljubljanska banka

Glasovnica za Vročih 10

Ime in priimek: .....

Naslov: .....

Glasujem za: .....

Moj predlog: .....

Bralci Primorskega dnevnika ali Primorskih novic na Tržaškem in Goriškem naj pošljejo glasovnice na naslov: Primorski dnevnik, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst; bralci obeh časopisov v Sloveniji pa na naslov: Primorske novice, OF 12, 66000 Koper. Vsi naj pripišejo oznako »Vročih 10«.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

11.55 Vremenska napoved
12.00 Dnevnik - kratke vesti
12.05 Variete: Portomatto
13.30 Dnevnik
13.55 Dnevnik - tri minute
14.00 Film: Tempo di villeggiatura (kom., It. 1956, r. Antonio Racioppi, i. Vittorio De Sica, Giovanna Ralli, Nino Manfredi)
15.40 Šport: kolesarstvo
16.25 Dokumentarec: La straordinaria sorgente di Etosha
17.20 Nadaljevanka: Ho incontrato un'ombra (3. del)
18.30 Portomatto (2. del)
19.40 Almanah in vremenska napoved
20.00 Dnevnik
20.30 Film: I soliti ignoti (kom., It. 1958, r. Mario Monicelli, i. Totò, Vittorio Gassman, Marcello Mastroianni, Renato Salvatori, Claudia Cardinale)
22.15 Dnevnik
22.25 Dnevnik - posebna oddaja
23.20 Dnevnik - zadnje vesti
23.30 Šport: atletika (prenos iz Cesenatica)

RAI 2

11.55 Risanka: Yakari
12.10 Nadaljevanka: Una storia viennese (6. del)
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.25 Dnevnik - šport
13.30 Nanizanka: Saranno famosi
14.20 Zabavna oddaja: Arcobaleno, vmes dokumentarec o živalih, risanka Dick Tracy in nanizanka Blondie
16.55 Film: Yellow Submarine (ris., VB 1968, r. George Dunning)
18.25 Športne vesti
18.40 Nanizanka: Perry Mason
19.30 Vreme in dnevnik
20.15 Športne vesti
20.30 Kabaret: Per chi suona la campanella
21.30 Glasbena oddaja v živo: Improvvisando
22.30 Dnevnik
22.45 Aktualno: Poletni almanah
23.35 Dnevnik - zadnje vesti
23.50 Nočni film: Agguato sul fondo (vojni, ZDA 1943, r. Archie Mayo, i. Tyrone Power, Anne Baxter, Dana Andrews)

RAI 3

15.30 Šport: teniški turnir (prenos iz St. Vincenta
19.00 Dnevnik
19.20 Deželne vesti
19.30 Dok. serija: Una casa, una storia - Il set è la mia casa (Srečanje z Albertom Lattuado)
20.00 Izobraževalna oddaja: Laboratorio infanzia - Spomin in spreminjanje (pripravil Edy Cassioli, r. Augusto Bastianini, 2. del)
20.30 Nanizanka: I Professionals - L'epurazione del C15 (i. Gordon Jackson, Martin Shaw)
21.30 Dnevnik
21.45 Film: La strage del settimo cavalleggeri (vestern, ZDA 1954, r. Sidney Salkow, i. Dale Robertson, Mary Murphy, J. Carrol Naish)
23.30 Dokumentarna oddaja: Planetarij - Radoveden pogled med poletne zvezde (pripravila Giangi Poli in Biancamaria Pontillo, r. Sandra Quarra)
23.45 Dnevnik - zadnje vesti
23.50 Deželne vesti

RTV Ljubljana

18.40 Poročila
18.45 Otroška nadaljevanka: Dr. Who - Ladja v vesolju (2. del)
19.10 Risanka
19.26 Vreme in dnevnik
20.00 Nadaljevanka: Brezčasna dežela (Avstral. 1980, i. A. P. McGregor, P. Collingwood, 3. del)
20.55 Dokumentarna serija: Zgodovina izumov - Izumi za kratkočasje (Yves Riffaux je blizu Annecyja skrbno zbiral gradivo za svoj muzej igrač. V oddaji nam bo z vnemo in navdušenjem obudil spomin na izume, ki so že tonili v pozabo: od vrtavke do senčnih lutk, od ročnih do mehaničnih lutk. Pierre Berloquin pa bo pripovedoval o igrah... od prve partije šaha, ko so igrali še s kocko, da bi bila igra težja, vse do računalniških iger današnjega in jutrišnjega dne.)
21.50 Dnevnik
22.05 Zabavna oddaja: Poletna noč, nato film Krvava svatba (krim., Fr.-It. 1972, r. Claude Chabrol)

TV Koper

17.00 Otroški spored: Il sabato dello zecchino
18.00 Nadaljevanka: Vite rubate
19.00 Odprta meja

Danes v Odprti meji med drugim:

TRST — Ponovni prispevek deželne uprave za potresna območja
OPČINE — Poletni Tabor '87 v organizaciji KD Tabor
TRST — Odobren načrt za začetno fazo obnovitve anglikanske cerkve
VRH — Razgovor s predsednikom Stankom Kosičem o delovanju jamarskega kluba Kraški krti

19.30 TVD Stičišče
19.45 Nadaljevanka: Veronica
20.30 Koncert: Brahmsove simfonije z Leonardom Bernsteinom in dunajsko Filharmonijo
21.50 TVD Vsedanes
22.05 S 3. mednarodnega liričnega natečaja Mario del Monaco (2. del)
23.10 Dokumentarec: Gradovi - Zgodbe v zgodovini

CANALE 5

8.30 Jutranja telovadba (vodi Skip Carter)
8.40 Nanizanki: La grande vallata, 9.30 Alice
10.00 Film: La scomparsa di Aimee (dram., ZDA 1976, r. Anthony Arvey, i. Faye Dunaway, Bette Davis)
11.30 Nanizanki: Lou Grant, 12.30 Bonanza
13.30 Nadaljevanka: Colorado
14.30 Film: Un uomo d'azione (vojni, ZDA 1972, r. Marvin Chomsky, i. Ben Gazzara, Eddie Albert, Ricardo Montalban)
16.30 Nanizanke: L'uomo di Atlantide, 17.30 L'albero delle mele, 18.00 Una famiglia americana
19.00 Nanizanki: I Jefferson, 19.30 Love Boat
20.30 Nadaljevanka: Ritorno a Eden
22.20 Nanizanke: Top Secret, 23.20 Lottery, 0.20 Sceriffo a New York

RETEQUATTRO

8.30 Nanizanke: Gunsmoke, 9.15 Lancer, 10.00 Lobo, 11.00 La squadriglia delle pecore nere, 12.00 Due onesti fuorilegge
13.00 Otroška oddaja: Ciao ciao, vmes risanke Banana Split, Chappy, La corsa senza limiti, Masters
14.30 Nanizanke: Detective per amore, 15.30 Mary Benjamin, 16.15 I giorni di Brian
17.00 Dokumentarec: Quaderni della natura
17.30 Nanizanke: Il Santo, 18.30 Switch, 19.30 New York New York
20.30 Film: Papà Gambalunga (glas., ZDA 1955, r. Jean Negulesco, i. Fred Astair, Leslie Caron, Terry Moore, Fred Clark)
23.15 Nadaljevanka: Peyton Place
0.15 Nanizanki: Mod Squad, 1.15 Mistery Movies - Banacek

ITALIA 1

8.30 Nanizanka: La strana coppia
9.00 Film: Il ragazzo che sorride - Il mattino (glas., It. 1968, r. Aldo Grimaldi, i. Al Bano, Rocky Roberts)
10.30 Nanizanki: Gli eroi di Hogan, 11.00 Ralph supermaxieroe
12.00 Nanizanki: L'uomo da sei milioni di dollari, 13.00 Hardcastle and McCormick
14.00 Zabavna oddaja: Deejay Beach
15.00 Nanizanki: I forti di Forte Coraggio, 15.30 Furia
16.00 Otroška oddaja: Bim, Bum, Bam, vmes risanke Lo specchio magico, Lotti, Flo, Nanà Supergirl, Il piccolo principe
18.00 Nanizanke: Rin Tin Tin, 18.30 Flipper, 19.00 Chips
20.00 Risanka: Polyanna
20.30 Film: Tom Horn (vestern, ZDA 1980, r. William Wiard, i. Steve McQueen, Linda Evans)
22.30 Vesti o nogometu
0.30 Nanizanka: Samurai

TELEPADOVA

13.00 Risanki: Io sono Teppei, Judo Boy
14.00 Nadaljevanka: Happy end
15.00 Nadaljevanka: Signore e padrone
16.30 Risanke
19.00 Nanizanka: Sanford and Son, 19.30 Laredo
20.30 Film: Perchè non facciamo l'amore? (kom., It. 1982, r. Maurizio Lucidi, i. Barbara Bouchet, Renzo Montagnani)
22.20 Film: Noi siam come le lucciole (porn., It. 1976, r. Giulio Berruti, i. Silvia Dionisio, R. Hoffman)
0.30 Nanizanka: Crazy Dance

TELEFRIULI

12.30 Nanizanka: George
13.00 Medicinska rubrika
13.30 Nadaljevanka: Marta
14.30 Nanizanka: I cercatori d'oro
15.00 Dražba: Roberta Pelle
15.30 Glasbena oddaja: Music Box
17.45 Nadaljevanka: Scacco matto
19.00 Dnevnik
20.00 Dnevnik v nemščini
20.30 Variete: Cari amici vicini e lontani
22.30 Dnevnik
23.30 Nadaljevanka: I fratelli Karamazov
0.30 Informativna oddaja: News dal mondo

TELEQUATTRO

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
Oddaje so prekinjene do 17. avgusta.

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše: koledarček, glasba; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Ne prezrimo; 8.45 Mozaik; 10.00 Pregled deželnega tiska; 10.10 Koncert v Avditoriju RAI v Trstu: izvajajo nagrajenci 2. glasbenega natečaja Lorenzi; 11.00 Mozaik; 12.00 Na počitnice; 13.20 Učiteljski ženski zbor iz Tolmina, Komorni mešani zbor iz Postojne; 13.40 Glasbene skice; 14.10 Naš popoldan z glasbo in besedo; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Razmišljanja ob slovenskih ljudskih pravljicah; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni pregled; 18.30 Glasbene skice.

LJUBLJANA

5.00, 6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Poročila; 4.30 Jutranji spored; 7.25 Dobro jutro otroci; 8.05 Dober dan z...; 8.35 Mladina poje; 9.05 Z glasbo v dober dan; 10.05 Rezervirano za...; 11.05 Komorna glasba; 12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Iz glasbene tradicije; 13.30 Melodije; 14.05 Mozaik; 14.50 Človek in zdravje; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 15.55 Glasba; 16.00 Vrtiljak želja; 17.00 V studiu; 18.00 Ansambel RŽ; 18.15 Gremo v kino; 19.35 Lahko noč otroci; 19.45 Pojemo in godemo; 20.00 Mladi mostovi; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 O morju in pomorščakih.

RADIO KOPER (slovenski program)

13.30, 14.30, 17.30 Poročila; 6.00 Za dobro jutro; 6.05 Danes se spominjamo; 6.10 Vreme in promet; 6.30 Jutranjik; 6.45 Cestne informacije; 7.00 Jutranja kronika; 7.20 Minuta za zdravje; 7.30 Pregled tiska; 8.00 Prenos Radia Ljubljana; 13.00 Mladi val Radia Koper; 14.40 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 16.30 Primorski dnevnik; 17.00 Slovenijales; 17.40 Aktualna tema; 18.00 Glasbene prireditve; 18.35 Popevke po telefonu; 19.00 Zaključek.

RADIO KOPER (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.40 Summers ago; 7.00 Dobro jutro; 8.00 Prisrčno vaši; 8.40 Po vašem izboru; 9.15 Edig Galletti; 9.32 Dragi Luciano; 10.00 Popevka; 10.05 Hit parade; 10.35 Vstop prost; 11.00 Jezikovni pogovori; 11.15 Lepi Rovinj; 11.30 Reportaže; 11.35 Ansambel Casadei; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Glasba; 14.45 Plesna glasba; 15.00 Iz sveta kulture in umetnosti; 15.45 Sintonizirani; 16.33 Blitz; 17.00 Bubbling; 17.33 Summers ago; 18.00 Pulj kliče Koper.

RADIO OPČINE

10.30 Za vsakogar nekaj; 20.30 Nočni val; oddaje podnevi in ponoči povezuje glasba.

Akcija prometne policije za varnejši promet

Ob velikem šmarnu pod nadzorstvom zlasti ceste proti obmorskim središčem

V obdobju kolektivnih dopustov imajo pri prometni policiji največ dela. Tudi v naših krajih. Tako se je letošnja akcija za večjo varnost v prometu pričela že prve dni julija, zaključila pa se bo, po velikošmarnskem valu, predvidoma zadnje dni avgusta. Skoraj istočasno z izvajanjem poostrenega nadzorstva v poletnih mesecih, s ciljem preprečevanja in omejevanja težjih prometnih nesreč, pa so pri prometni policiji uvedli nekatere novosti, bodisi na področju tehnične opreme kot pri organizaciji takoimenovanega uradniškega dela.

"To nam omogoča, da se v znatno večji meri posvečamo delu na terenu, na cestah, kar je sploh naša prvenstvena naloga", z zadovoljstvom ugotavlja polkovnik Giuseppe De Menech, poveljnik prometne policije za Goriško. Novosti je kar precej. V prvi vrsti velja omeniti, da so pred kakšnim tednom začeli uporabljati poseben računalnik, ki opravi skoraj vse delo v zvezi z izdajanjem mandatnih kazni. Računalnik poskrbi za izdajo obvestila, za notifikacijo, za sporočilo prefekturi, ko gre za posebno hude prekrške. Tudi za dodatne sankcije, če so predvidene in če je službujoči policist slučajno nanje pozabil. Istočasno pa računalnik arhivira dobljene podatke. Pri prometni policiji nadalje izpopolnjujejo vozni park, saj so prav pred kratkim prejeli v dotacijo nova sodobnejša in hitrejša vozila. Novost za območje naše pokrajine in dežele je tudi redna uporaba helikopterja na predpraznične in praznične dni. Prej so bili helikopterji razporejeni le v Bologni in Milanu, medtem ko so zdaj na razpolago tudi pri Benetkah. Čas, ki je potreben za poseg, je tako veliko krajši.

Glede helikopterjev velja povedati, da so jih v tej sezoni že začeli redno uporabljati in da so se izkazali kot težko nadomestljivo sredstvo.

In končno velja omeniti še nov, izpopolnjen model autoveloxa, ki je sicer še v preizkusni fazi in ki ga bodo posebej predstavili. Zanimivost novega modela je v tem, da že v nekaj sekundah poskrbi za izdajo dokazila o prekršku. Manjše ali nične možnosti za kontestacijo.

Na izredne razmere v prometu, ki bodo predvidoma ob koncu tedna dosegle vrh, ste torej, po tehnični strani, dobro pripravljeni?

"O tem ni dvoma. Poudariti moram tudi, da smo v zadnjem času v znatni meri izpopolnili organik in da so težave zaradi neustreznega števila osebja, tako pogoste prejšnja leta, skoraj povsem izginile".

Promet v naši pokrajini ni enakomerno razporejen. Katera območja so bolj nevarna in torej podvržena strožjemu nadzorstvu?

"Opažamo, da v pogojih gostega prometa prihaja bolj redko do težjih nesreč, pač pa se javljajo druge težave, recimo zastoji, kot kolone, ki otežkočajo kroženje rešilnih avtomobilov in drugih službenih vozil. Na avtocesti pričakujemo gnečo na vstopnih oziroma izstopnih postajah. Podobno stanje bo predvidoma na mednarodnih mejnih prehodih na Tržaškem in v manjši meri tudi pri nas. To zadeva predvsem mednarodni promet. Gostejši promet pričakujemo predvsem na pokrajinski cesti št. 19 med Gradežem in Tržičem, na državni cesti med Červinjanom in Gradežem, pa tudi na cesti skozi Dol. Te prometnice bomo zato v prihodnjih prazničnih dneh še posebej nadzorovali. Predvidena je tudi uporaba helikopterjev."

Kakšno je vaše priporočilo avtomobilistom, ki se te dni odpravljajo na pot?

"Če se peljejo po avtocesti, naj v nobenem primeru ne vozijo po odstavnem pasu, ker s tem onemogočajo reden potek reševalne akcije v primeru prometnih ali drugih nesreč. Poleg tega pa so podvrženi zelo hudim sankcijam . Pomembno je, da se avtomobilisti, preden se odpeljejo na pot, prepričajo, če je vozilo v redu. Veliko nesreč je namreč posledica izrabljenih gum, okvar na mehanizmih itd. Pomembno je tudi splošno fizično in duševno počutje voznika. Glavna skrb naj ne bo čimprej priti na cilj, ampak prispeti zdravi in nepoškodovani, čeprav morda nekaj ur ali dan kasneje".

V starih stavbah v Števerjanu hotel opremljen s stilnim pohištvom

Števerjan je že nekaj časa obogaten z večjo turistično napravo, t. j. s hotelom, ki ima naslov Golf hotel. Kot je znano je grof Formentini že pred časom uredil igrišče za golf, ki bo eno izmed redkih v naši deželi. V znanem Formentinijevem gostišču, ki se nahaja v pritličnih in kletnih prostorih gradu, je moč dobiti tudi starodavne jedi. Poleg gostišča s prelepim parkom imamo sedaj tudi igrišče za golf. Sedaj je na vrsto prišel tudi hotel, ki so ga uredili v starih hišah v neposredni bližini gradu. Gre za stare hiše, v katerih so vsi notranji prostori opremljeni s starim stilnim pohištvom. Gost ima tako vtis, da se nahaja v starinskem okolju. Pravijo, da namerava gostitelj svojo ponudbo še popestriti, vedno na visoki in kvaliteni ravni.

ŽELEZNIŠKA POSTAJA V TRŽIČU

ODHODI IZ TRŽIŠKE ŽELEZNIŠKE POSTAJE:

PROTI TRSTU: 00.21 (D), 0.34 (L/a), 1.26 (D), 5.58 (L/b—d), 6.27 (L), 6.35 (L), 7.01 (D), 7.23 (D), 7.35 (D/b), 7.43 (E), 8.13 (D), 8.49 (E), 8.58 (L), 9.09 (D), 9.49 (E), 9.58 (D/c), 10.46 (D), 11.16 (L/d), 12.38 (L/b), 13.02 (E), 13.49 (D), 13.58 (D), 14.26 (L), 14.58 (D), 15.02 (D), 15.55 (D), 16.19 (D), 17.17 (L), 17.25 (D), 18.27 (L), 18.42 (D), 19.18 (D), 19.27 (L), 19.48 (D), 20.31 (L), 20.40 (I), 21.16 (I), 21.48 (D), 22.41 (L), 23.23 (E), 23.58 (L/d).

PROTI BENETKAM: 4.48 (D), 5.35 (L), 6.16 (D), 6.41 (I), 6.49 (L/b), 7.16 (E), 8.24 (D), 9.17 (E), 10.22 (L), 10.53 (I), 13.04 (D), 14.11 (L), 14.36 (D), 16.35 (E), 17.26 (D), 17.52 (L), 18.36 (E), 19.21 (L), 19.58 (L), 20.12 (E), 20.52 (D), 21.58 (D), 23.26 (E).

PROTI VIDMU: 5.33 (L/d), 6.21 (D/e), 6.35 (L), 7.28 (D), 8.13 (D), 11.04 (L), 12.49 (D/e), 13.34 (L), 14.28 (D), 15.03 (L), 17.05 (L), 18.08 (D/b), 18.30 (L), 19.47 (D), 21.33 (D), 23.57 (L/d).

PRIHODI VLAKOV NA TRŽIŠKO POSTAJO:

IZ TRSTA: 4.47 (D), 5.32 (L/d), 5.34 (L), 6.15 (D), 6.20 (D), 6.33 (L), 6.40 (I), 6.48 (L/b), 7.14 (E), 7.27 (D), 8.12 (D), 8.23 (D), 9.16 (E), 10.20 (L), 10.52 (I), 11.03 (L), 12.47 (D), 13.03 (D), 13.33 (L), 14.10 (L), 14.27 (D), 14.34 (D), 15.01 (L), 16.34 (E), 17.03 (L), 17.24 (D), 17.51 (L), 18.07 (D/b), 18.29 (L), 18.34 (E), 19.19 (L), 19.46 (D), 19.57 (L), 20.11 (E), 20.51 (D), 21.32 (D), 21.56 (D), 23.24 (E), 23.56 (L/d).

IZ BENETK: 00.20 (D), 1.25 (D), 6.26 (L), 6.59 (D), 7.22 (D), 7.41 (E), 8.47 (E), 9.07 (D), 9.46 (E), 10.44 (D), 12.36 (L/b), 13.00 (E), 13.57 (D), 15.00 (D), 15.54 (D), 17.23 (D), 18.40 (D), 19.25 (L), 19.46 (D), 20.32 (I), 21.15 (I), 22.40 (L), 23.21 (E).

IZ VIDMA: 00.33 (L/a), 5.57 (L/b—d), 6.34 (L), 7.34 (D/b), 8.11 (D), 8.57 (L), 9.57 (D), 11.15 (L/d), 13.48 (D), 14.25 (L), 14.57 (D), 16.18 (D), 17.15 (L), 18.26 (L), 19.16 (D), 20.30 (L), 21.47 (D), 23.57 (L/d).

Legenda: (L) — lokalni, (D) — direktni, (E) — express, (I) — intercity, /a) vozi dan po prazniku, b) vozi samo ob delavnikih, c) ustavi se v Sesljanu, d) avtobusni prevoz, e) ustavi se v S. Giovanniju al Natisone ob delavnikih od 13. 6. do 14. 9.

Jutri poimenovanje karavle na Sabotinu

Jutrišnji praznik obmejnih enot bodo na sosednjem novogoriškem območju še posebej slovesno proslavili. Graničarsko karavlo na Sabotinu bodo poimenovali po generalu Radu Klanjščku, rojaku iz Števerjana, ki je umrl pred tremi leti v letalski nesreči med opravljanjem službene dolžnosti.

Slovesnost se bo pričela točno ob 11. uri pri karavli in bo združena s priložnostnim kulturnim sporedom. Sledilo bo tovariško srečanje.

Pobudniki in prireditelji slovesnosti, med katerimi je tudi Občina Nova Gorica, vabijo k udeležbi Radove soborce, rojake iz zamejstva, predstavnike društev in organizacij in seveda prebivalce Brd.

Dostop do karavle po cesti s strani Vrhovelj bo primerno označen, uredili bodo tudi parkirne prostore.

Ptičje razstave

V Gradišču ob Soči bodo jutri, na veliki šmaren, priredili razstavo ptičev in razstavo psov. S tem hočejo zadostiti zahtevam in potrebam ne le ljubiteljev živali, marveč vseh tistih, ki so za te praznike ostali doma. Res je, da je bila pri nas najstarejša razstava ptičev ob prazniku sv. Jerneja v Gorici. Ta pa je v zadnjem času šla nekako v pozabo, ker so vmes prišle nove pobude. Seveda bo v dopoldanskem času okrog ptičev tudi precej kupčije. Psi pa bodo pokazali svojo lepoto in tudi svoje veščine.

Tako v Gradišču jutri 15. avgusta. 23. avgusta pa se bodo ptičjerejci že navsezgodaj zbrali v prostorih okrog restavracije Siliade v Doberdobu. Prizadevni lastnik restavracije je tudi letos, kot že nekajkrat v preteklosti, pripravil ornitološko razstavo. Že prejšnja leta je v Doberdob prišlo za to priložnost veliko ljudi.

Drevi v parku rož v Gradežu

Petdeset mladih deklet v borbi za naslov najlepše v deželi

V Gradežu, v tamkajšnjem parku rož, bo danes veselo in hkrati slovesno. Pa še zelo važno bo. Kaj pa je tako hudega, saj so dogodki z Vallanzasco že mimo? V parku rož bodo drevi izvolili najlepša dekleta naše dežele, tista, ki bodo kak teden kasneje v Salsomaggioreju sodelovala na tekmovanju za Miss Italia. V našem primeru bo žirija, sestavljena iz ljudi najrazličnejših kategorij (novinarji smo med srečnimi, ki bomo, potem ko si bomo očistili oči, lahko tudi soodločali), izbrala letošnjo Miss Friuli-Venezia Giulia, z njo še dve spremljevalki in sicer Miss Cinema in Miss Eleganza, vrh vsega pa še dve dodatni spremljevaki.

Teh pet deklet bomo lahko izbirali že popoldne med približno petdesetimi kandidatkami, ki so jih v zadnjih nekaj mesecih izbrali na raznih plesiščih naše dežele. Prepričani pa smo, da se bo v zadnjem trenutku še marsikatera mlada in prikupna deklica vrinila v ta zbor izvoljenk in, ne da bi bila kje izbrana, prišla danes med kandidatke za najlepšo v deželi.

Iz leta v leto se niža starost deklet, ki dvorijo temu naslovu. To pomeni, da so kandidatke iz leta v leto mlajše. Nekoč je bila njih »starost« tam nekje med dvajsetimi in tridesetimi leti. Sedaj starejšo od dvajsetih let že težko izberejo na raznih predtekmovanjih. V glavnem so dekleta že tam pri petnajstih, šestnajstih letih. Že dvajsetletne so »prestare«. Kljub temu pa se med kandidatkami najde tudi tako, ki se že bliža tridesetim. Pa jo mlajše postrani gledajo, še posebej če je iz vseh zornih kotov lepša od teh, veliko mlajših od nje, ki si prizadevajo postati najlepše oziroma hočejo postati »najlepše«.

Zakaj pa bi dekleta ne tekmovala za ta naslov? Marsikateri, še zlasti če bo na deželnem tekmovanju zmagala in če se bo uvrstila v vsedržavni finale, bo lahko pot odprta od manekenke do filmske igralke ali, bolj enostavno, do figure, ki lahko nastopa v reklamnih kratkometražnih filmih. Seveda je tudi to odvisno od sreče.

V zadnjih letih je taka sreča doletela tudi dekleta iz naše dežele, taka, ki so bila izvoljena bodisi v Gradežu kot kje drugje v prejšnjih letih. Spartaco Vidon, videmski menažer teh prireditev, ve povedati, da je v naši deželi veliko lepih deklet. Drugače si ni razlagati, da je kar 5 deklet iz naše dežele bilo v 48. letih, odkar se odvija to tekmovanje, bilo izvoljenih za Miss Italia, 4 dekleta so bila izvoljena za Miss Cinema, številna druga pa so se uvrstila v sam vrh italijanskih lepotic.

Komisija se bo torej ukvarjala z izbiro najlepše, bolje rečeno najlepših, že danes popoldne, v poletni vročini, ki je tačas značilna za Gradež.

Zvečer pa bo velika parada teh najlepših, ko mnogo od njih sploh ne bo še vedlo za rezultat. Nocojšnja prireditev se bo pričela ob 21.30. Napovedovalec bo znani televizijski speaker Andrea Giordana. Prepričani smo, da se bo znašel v škripcih, ko ga bodo obkrožala tako lepa dekleta, pa čeprav je lepih deklet vajen, saj jih ima na televiziji kar precej okrog sebe. V programu bosta sodelovala tudi znana igralca in pevca Andrea Caruso in Gilda Giuliani. Seveda bodo vsa dekleta, ki so se prijavila na tekmovanje, šla v mimohodu pred radovedno publiko, ki bo tudi letos, tako smo prepričani, do kraja napolnila Park rož, kjer je zvečer v hladu kar prijetno.

Jutri in v nedeljo vse zaprto

Jutri je v Italiji največji poletni počitniški praznik, ki je sicer verskega značaja, veliki šmaren, Italijani mu pravijo Ferragosto. Zaradi tega bo povsod, razen seveda v letoviških krajih, jutri vse zaprto. Uradi, trgovine, obrtne delavnice. Tudi novinarji, vsaj tisti zaposleni pri časopisih, jutri ne bomo delali, zaradi tega našega dnevnika v nedeljo ne bo. V nedeljo bodo seveda zaprte vse trgovine. Zaradi tega si bo treba danes v pekarni nabaviti kruh kar za prihodnje tri dni, prav tako jestvine, mleko, zelenjavo in vse drugo, kar potrebujemo. Jutri bodo lahko odprte, seveda le dopoldne, le cvetličarne. Pri nas v Gorici s tem prazničnim zaprtjem trgovin ne bo velikih težav. Kdor si bo pozabil nabaviti najnujnejše bo lahko skočil čez mejo, v tamkajšnje trgovine, saj jutri v Jugoslaviji ni praznični dan. Kdor ima avtomobil pa bo lahko šel v Sesljan ali Gradež, kjer so vse trgovine odprte. V ponedeljek pa bodo lahko trgovci svoje obrate odprli, pa čeprav imajo običajno ob ponedeljkih zaprto.

razna obvestila

Sekcija VZPI-ANPI Dol-Jamlje priredi v nedeljo, 13. septembra, ob 15.30 pri Jordanu Semoliču v Jamljah tradicionalni piknik. Do 7. septembra vpisujeta Ettore Moro in Marijan Semolič.

Udeležence izleta na Koroško, ki ga prireja Društvo slovenskih upokojencev, opozarjamo, da bo avtobus odpeljal v soboto, 15. avgusta, ob 13.45 s Travnika, ob 13.50 izpred gostilne Pavlin na Drevoredu 20. septembra, ob 14. uri s trga pred cerkvijo v Štandrežu. Prosimo točnost. Vsakdo naj ima pri sebi veljaven potni list ali osebno izkaznico, toplo obleko in obutev.

kino

Gorica

VERDI Zaprto.
CORSO 18.00-22.00 »Per favore ammazzatemi mia moglie«. Prepovedan mladini pod 14. letom.
VITTORIA 17.30-22.00 »Calde notti svedesi«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR Zaprto.

Nova Gorica in okolica

SOČA 18.30-20.30 »Newyorške noči«.
DESKLE 19.30 »Nevidni voznik«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Pontoni e Bassi, Raštel 52, tel. 83349.
DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
San Nicolò, Prvomajska 94, tel. 790338.

Prijetno sončenje na bregu Soče

Ni vsem dano, da imajo prosto celo popoldne, da se v poletnih dneh odpeljejo v Devin, Sesljan ali Gradež, da se okopljejo v morju ali dobijo kaj sonca. Večkrat smo že pisali, da marsikdo, še zlasti tisti, ki ima malo časa, gre kar na breg Soče. Nekateri se tam tudi okopajo, drugi pa se samo sončijo. Kot dekle, ki smo ga ujeli v naš fotoaparat. Slikali smo jo s teleobjektivom, saj najbrž ne bi bila zadovoljna, da smo jo slikali v toplessu. To je sicer nekaj čisto normalnega na morski obali, tu pri Sovodnjah pa je najbrž še vedno nekaj neobičajnega.

Julija uspešno poslovanje v pristanišču Portorosega

V pristanišču Portorosega so julija zabeležili izrazit porast blagovnega prometa. V primerjavi z istim mesecem lani je bil promet za okrog 40 odstotkov večji. Tako so v pristanišču, v prvih sedmih mesecih letos, že presegli milijon ton pretovora. Podatki so nedvomno zelo zadovoljivi in, če se bo takšna usmeritev nadaljevala do konca leta, bo delovni uspeh letos nedvomno rekorden. Julija letos so v tržiškem pristanišču pretovorili skupno 181.685 ton blaga. V glavnem gre za prispele tovore, saj je bilo vkrcanega blaga komaj 7227 ton. V pristanišče je prejšnji mesec priplulo 73 ladij. Od teh je bilo 53 italijanskih, druge pa so plule pod tujimi zastavami.

Od prispelih pošiljk je na prvem mestu premog (nad 100 tisoč ton), sledijo les (nekaj nad 28 tisoč ton), žitarice, okrog 24 tisoč ton, kaolin (5.648 ton) itd. Precejšen promet so zabeležili tudi s kontajnerji.

V prvih mesecih letos so v Tržiču pretovorili nad 1.100.000 ton blaga. Upati je, da bo promet ostal živahen tudi v naslednjih mesecih.

Zavarovalnice odprte samo do 12. ure

Uradi zavarovalnic bodo danes odprti za občinstvo samo do 12. ure. Tako javlja pokrajinsko združenje zavarovalniških agentov in obenem sporoča, da bodo uradi spet redno odprti v ponedeljek, 17. t. m.

Krajši urnik je v zvezi s praznovanjem velikega šmarna.

Telefon v nujnih primerih

Prva pomoč v bolnišnici 83991, Zeleni križ 31111, Prostovoljni pionirji prve pomoči (za brezplačen prevoz bolnikov) 85550, orožniki 112, policija 113, cestna policija 22333, gasilci 22222 (v Tržiču 72222), občinsko podjetje (za vodo, plin in elektriko) 83156.

PLANINSKA POVEST

Ponatiskujemo Hladnikovo predavanje, ki ga je avtor imel na letošnjem Seminarju slovenskega jezika, literature in kulture na ljubljanski Filozofski fakulteti v prvi polovici julija letos

Pri vsej pomembnosti planinstva za Slovence je leposlovje čudna izjema. Kar nič se ne moremo pohvaliti z obsežnejšo in kvaliteto s hribi zaznamovanih ubeseditev. Začetek daljše pripovedne proze v prvi polovici prejšnjega stoletja je res namignil v smer planinske povesti, pa je bil kmalu pozabljen, kot da bi šlo za vrednostno dvoumno snovno in motivno možnost. Ni se mogoče znebiti občutka, da je bila planinska tematika zanemarjena iz nekam podzavestnih razlogov. Ali gre za tiho zamero, ker so bili Slovenci »izgnani« iz planinskega raja (Vlado Natrnik govori o mali ledeni dobi srednjega veka, ki je trajala od 1430 do 1850) in jim hribi niso več nudili varnega zavetja? Ali gre za strah, da bi jih usmerjenost v hribe, na severozahod, utegnila odtrgati od slovanskega jedra (tj. novega zavetja) na ravninskem jugovzhodu? V kontekst našega razmišljanja je treba kot potrdilo pravkar izrečeni domnevni vključiti tudi sentenco Ivana Preglja »Ločimo strogo med slovenstvom in alpstvom v Slovencih« (DiS 1919, 51), ki zgoščeno odslikava imenovano identifikacijsko dilemo.

ZAMEJITEV GRADIVA

Prvi zamejevalni kriterij je bil količinske narave. Pri svojem delu hočem biti kar se da izčrpen in ker je laže iskati in najti daljša besedila in ker obstaja manjša verjetnost, da katero spregledam, sem se odločil pod izrazom planinska povest razumeti le srednje dolge in dolge pripovednoprozne tekste (od 10.000 besed naprej), ki zahtevajo objavo v knjigi, če pa v periodiki, je potrebno zanje odpreti vsaj tri nadaljevanja. Mimogrede: dolga besedila so še ena slovenska travma: hrepenenja po velikem tekstu slovenski avtorji slejkoprej ne potešijo.

Postopek je bil preprost. Zajel sem leposlovje, ki ga je kot planinskega zbral bibliograf Jože Munda v slovenski planinski bibliografiji *(Gore v besedi, podobi in glasbi,* Ljubljana 1965), dodal še nekaj zadetkov iz svojih zbiralskih prizadevanj ter dopisal dela, ki imajo v podnaslovu oznake »povest iz domačih hribov«, »povest s koroških gora«, »povest z gorenjskih planin«. Ko sem knjige po vrsti jemal v roko, sem od prvotne množice 70 del večino izločil: največ zaradi kratkosti, ki se je povezovala s potopisnostjo in esejističnostjo ter tako segala s področja fabulativne proze (Kugyjeve, Kmeclove, Mlakarjeve planinske spise). Povprečna dolžina potopisnega planinskega spisa je tam okoli 4.500 besed. S težjo vestjo sem črtal povesti, ki so po dolžini in tematiki ustrezale, a so bile očitno napisane za otroke ali mladino (serijo petih slikanic Jožeta Tomažiča, ki so izhajale med drugo svetovno vojno v Slovenčevi knjižnici; Vandotove planinske pripovedke). Ognil sem se tudi kmečkih povesti, ki se dogajajo na hribovskih kmetijah, zlasti tistih, kjer planinsko okolje očitno ne tvori posebne atmosfere in dogajalne strukture (Jalen: *Cvetkova Cilka,* Perko: *Z naših gora,* Ravljen: *Mrtvi ognjenik).* Na rešetu je končno ostala obvladljiva in seveda precej skromna množica planinskih povesti, katerih obravnavo obljublja naslov predavanja.

Za nikakršna velika dela ne gre. Literarna zgodovina jih večinoma niti ne omenja: od bolj znanih šteje Janeza Jalna v drugo garnituro, Antona Kodra v tretjo, od sodobnejših sta Tone Svetina in Anton Ingolič sloveča le kot popularna pisca. Daljšo analizo bi v literarni zgodovini našli samo o Mencingerjevi *Moji hoji na Triglav* (seveda ne v zvezi z žanrom planinske povesti); droben komentar je še ob Kozakovem *Belem mecesnu,* Tavčarjevo *Cvetje v jeseni* pa ni prava planinska povest in z njo ne bomo dvigovali ugleda našemu žanru.

Ne trdim, da je ta literatura zato brez pomena, pač pa dvomim, da bi bilo natančnejše ukvarjanje z njo na tem mestu pretirano zanimivo. Planinska povest je za Slovence znamenita kot žanr in ne zaradi kvalitete posameznih del. Stilnointerpretacijski pristop k njej je torej manj primeren kot bibliografskonaštevalna metoda s kulturnozgodovinskim komentarjem.

TERMINOLOŠKI OVINEK

Preden se lotim tega jedrnatega početja, si je treba zastviti še nekaj vprašanj terminološkega značaja. Sprva sem imel resen namen nasloviti tole uro z izrazom *hribovska povest,* saj *planina* pomeni najprej le tisti del gore, ki je poraščen s travo in je namenjen paši, *hrib* pa bi bil nekakšen zbirni pojem za vse vrste razgibanega terena do vzpetine, griča, hriba do gore in vršaca. Res se reče: *gremo v planine,* vendar ta, ki to izjavlja, po vsej verjetnosti pripada turističnemu tipu planincev, ki hodijo le od koče do koče v pašniškem predelu gora. Lahko se reče tudi, da *gremo v gore.* Samo ekskluzivistično uho gorenjskega domorodca bo čutilo, da je v izrazu rahla mera pretiravanja. Čisto nevtralno se reče *gremo v hribe in se pri tem misli na katero koli vrsto ali višino neravnega terena. Da sem kljub tej nevtralnosti besede hrib* odločil za naslov *planinska povest, je več razlogov. Prvič poimenovalna tradicija na Slovenskem, ki daje prednost tej sintagmi, drugič nevtralna družina terminov in fraz z besedo planinski (planinska koča, planinski dom, planinsko društvo, planinska zveza itd.)* in tretjič argumenti, ki jih je Josip Tominšek natresel alpinistki in prevajalki Miri Marko Debelakovi ob njenem prevodu Kugyjeve knjige *Iz mojega življenja v gorah* (PV 1938, 26-27). Očital ji je, da je *hribovski* kalk po nemškem prvem delu zloženk z *Berg-.* Imamo sicer izraz iz tega korena, npr. *hribovec,* ki pa pomeni stalnega prebivalca v gorah (gorjanca) in ne turista. Izraz *turist (turistka)* za planinca in planinstvo je že mrtev; nadomestila ga je beseda *planinec (planinstvo).* Slovenci izraz turist danes pogosto uporabljamo, mislimo pa pri tem ožje na človeka, ki kam daleč odpotuje iz rekreativnih razlogov. Poimenovalna tradicija (razbral sem jo iz kataloga literarnoteoretskega izrazja na Inštitutu za literaturo pri ZRC SAZU) našteva tudi izraze *alpinski (alpinistični)* roman, *(visoko)gorniški roman,* vendar gre za nefrekventne stvari. Mogoče bi bilo uveljaviti poimenovalno razliko: alpinistični roman govori o plezanju in visokogorskem smučanju ter sodi v žanr športnega romana, planinski roman/povest pa je športno manj ambiciozen ter obsega izletniške, lovske, pastirske in gozdarske teme. Ko leta 1934 Josip Tominšek trdi, da je Ivana Bučerja *Čez steno* »naš prvi planinski, celo alpinistični roman« (PV 1934, 186), vzbuja občutek, da gre za poimenovanje posebnega tipa meščanskega romana v nasprotju s kmečko planinsko (in alpinistično) tematiko, ki bi zahtevala drugo ime, npr. hribovska povest. Taki pomenovalni skušnjavi se bomo odrekli.

Nemški leksikoni tako kot slovenski nikjer ne govorijo o planinski povesti, je pa občutena kot termin, saj je bila definirana v nemškem prostoru vsaj že leta 1920, pri nas pa leta 1934: »Mogle bi mu naše planine biti samo prizorišče; v tem slučaju bi njegov roman ne bil prav planinski, a je, če pisatelj hoče pokazati, da in kako značaji in čini nastopajočih oseb nastajajo ravno iz posebnih sil, oživotvorjenih v planinah in izvedenih po planinah.« (Josip Tominšek v PV 1934, 186)

ŠE O DRUGEM DELU NASLOVA

Termin povest mi ponekod nadomešča izraz roman, včasih pa pomeni tudi to, kar Nemci poimenujejo z - *Geschichte* in - *Erzählung.* Blizu je izrazu pripoved, le da je pripoved preširok zbirni termin, pri povesti pa je že od kraja jasno, da gre za daljše in srednje dolge tekste. Kar je krajše od približno 10.000 besed, imam za kratko pripoved (črtico, sliko, kratko novelo, zgodbo, anekdoto). Težko bi bilo trditi, da je dolžina najbolj bistveni člen za določanje zvrstne oznake, je pa nedvomno najbolj obvladljivi in merljivi del teksta.

Končno bi bilo dobro povedati, kaj sploh je planinska povest. Eno je gotovo potrebno zanjo: dogajati se je mora vsaj tri četrtine v hribovskem (gorskem, visokogorskem, planinskem) svetu. Mejni primeri so, kjer je izlet v hribe, na planino le epizoda (Jalnova *Cvetkova Cilka);* dogajališče je sicer v hribih, vendar to ne vpliva na značaj in razrešitev zgodbe ali problema (Stanko Cajnkar: *V planinah,* 1926); povest se dogaja sicer vseskozi v hribih, okolje je važno, vendar sodi delo enako močno še v okvir kakega drugega žanra, npr. vojnega romana. V takih primerih odloči občutek: če domnevamo, da bo knjigo bralec iskal na polici v vrsti nedvomno planinskih del, potem je to planinska povest, sicer ne.

KRONOLOGIJA SLOVENSKE PLANINSKE POVESTI

Slovenska planinska povest se je rojevala dolgo časa in skozi različne žanrske nastavke. Prvi prevodi *(Sprava,* 1859) so jo popularizirali kot lovsko povest (Koder: *Viženčar);* ta je od vseh najbolj trdoživa (Deržaj: *Pod Špiki,* Jalen: *Trop brez zvoncev,* Svetinov opus). Prvo dolgo besedilo, Mencingerjeva *Moja hoja na Triglav,* žanrsko ni bilo tvorno. Okvirna zgodba ima preveč ironičnega, da bi lahko konstituirala vzorec, vložena zgodba pa sodi med že znane povesti o planšarskem samotarskem čudaku. Liberalna meščanska literatura je hribe osvojila šele s Kozakovim *Belim mecesnom.* Mencinger je to poskušal na neposreden način, tako da je v planinsko naravo pripeljal meščana; Kozak je storil to v preizkušenem planšarsko-lovskem žanru tako, da je dal glavni osebi, mračnemu in čudaškemu planšarju in lovcu, ki beži stran od dolinske povprečnosti, liberalne dimenzije in oblekel vse skupaj v stil »ekspresionističnega verizma«. Ker slovenske literarne zgodovine odmevnost med bralci načelno ne zanima, je težko ugibati, kakšna je bila v tem pogledu usoda *Belega mecesna;* vsekakor je odmeval med Kozakovimi epigoni (Režek: *Svet med Grintovci).* Fabula ni več gladko razberljiva, razpada v posamezne slike (Koblar, DiS 1927, 52).

Sinonim za klasično planinsko povest je Janez Jalen. S štirimi naslovi ji je določil značaj. *Ovčar Marko* iz leta 1929 je pastirska idila in povest o vzponu vaškega sirotnika. Postavljena je sicer v 18. stoletje, a je o zgodovinskem duhu v njej težko govoriti. Obseg besedila (100.000 besed) ne gre na račun dogodkov, ki bi poganjali zgodbo naprej, ampak na račun epizod in stranskih zgodb. Mladi ovčar Marko se je v pičlih nekaj letih prebil skozi preizkušnje od ovčarja do pastirja, se poročil s hčerjo najbogatejšega in najbolj spoštovanega vaščana in obeta se mu še vse več. Pomembno za idilično povest je, da pri tem ne gre za neuspeh objekta, ki bi v stilu novoveškega romana prestopal meje znanega in pričakovanega; Markova usoda je le nadaljevanje poti, ki jo je začel njegov oče, torej pomeni optimalno izrabljanje možnosti, ki jih ponuja svet in ne uspeh subjekta proti svetu. V *Tropu brez zvoncev* (1941) je Jalen združil lovsko in planšarsko, to je pastirsko povest v obsežno knjigo. Povsod je kritika ugotavljala delež idiličnosti, ki se je kazal v opisnosti narave, motila pa jo je deloma simbolika, položena vanjo.

Z dvema alpinističnima romanoma je Ivan Bučar zaznamoval naslednji tip slovenskega planinskega pisanja. Glavne osebe prihajajo iz meščanskega sveta, so izletniki in športniki, ki gredo v hribe preizkušat svoje zmogljivosti, zdravit srčne rane ali enostavno uživat njihove lepote. Zgodbena struktura temelji na trikotniku plezalec-gora-ženska; trivialna tema je tudi plezalsko rivalstvo (motiv pretrgane naveze) in z njo povezan lik samotarskega čudaka (Režek: *Svet med Grintovci,* Deržaj: *Pod Šipki,* Svetina: *Stena).*

Vrh slovenske in prevedene planinske povesti je v štiridesetih letih. To obdobje zaznamuje povečan delež pravljičnosti (Tomažič, Vandot), pri Lapuhu pa nenavadna »živalska perspektiva«. Oboje je mogoče razumeti kot obliko eskapizma. Kar tri dela so intenzivno vpeljala smučarsko tematiko (Majnik na način literariziranega učbenika smučanja, Bučer in Ulaga vklopljeno v plezalsko oziroma kmečko povest). Če prištejemo še podobno intenziven prirastek planinske teme v prevedeni literaturi, zlasti v zbirki Slovenčeva knjižnica, potem nam ne ostane veliko dvoma do sklepa, ki bistveno popravlja predstavo o splošnem kulturnem molku med NOB. Kar je izšlo planinske povesti v štiridesetih letih, je je izšlo do konca vojne. Svoboda ni bila naklonjena temu žanru oziroma njegovim piscem. Planinska povest se tako kaže kot ena temeljnih oblik neodporniške pripovedne proze in se zato zamolčujočemu odnosu do nje po vojni ni pretirano čuditi.

Povojna bera planinske povesti je pičla. Najplodovitejši pisatelj Tone Svetina je napisal sicer nekaj zelo berljivih besedil, literarnorazvojno pa niso pomembna, saj večerniški ljudski povesti kot novost podlaga le nekakšno socialistično idejo. Zaplotnikova knjiga *Pot* ne sodi v nobenega od teh tipov. V prvi vrsti kaže svoj potopisni doživljajski izvor, ki blokira fabulo; koherenco in težo ji daje posebna perspektiva, ki se skuša iztrgati kompozicijskemu določilu potopisne literature - osvojitvi vrha. Zaplotnikova knjiga potrjuje, kako težko je slovenskemu planinskemu pisatelju ustvariti planinski roman/povest, ki bi bil(a) v prvi vrsti literatura in šele potem poročilo o doživljaju. Hribi kot prevladujoči ambient ostajajo neizrabljena možnost slovenske fabulativne literature. Je identifikacija slovenskega pisatelja s hribi tako močna, da občuti izrabo hribov za ozadje kaki fabuli kot neprimerno?

Planinski svet je ponujal obema kulturama, mestni in vaški, možnost rekreacije. Planšarstvo je bila priložnost za osamosvojitev od strogih norm vaškega občestva (menda od tod reklo, da je nad 1000 metri vse dovoljeno); odraz takega gledanja je v *Belem mecesnu, Cvetkovi Cilki* in *Svetu med Grintovci.* Planšarstvo je še imelo ekonomski pomen, podobno kot divji lov. Tu je prišlo do stika z meščanstvom: služba logarja in lovca je zahtevala ambicioznega in izobraženega človeka. Nasproti vaškemu kolektivu je bil sam, zato objekt ljudske potrebe po skrivnostnem, nenavadnem (Jalen: *Trop brez zvoncev,* Kozak: *Beli macesen).* Alpinistični ali plezalski roman je danes, ko je klasično planšarstvo mrtvo (Nada Matičič: *Mojih pet bičev)* in ko se še niso opogumili bodoči divji lovci, edina varianta fabulativnega planinskega pisanja.

SLOVENCI NA STIKU KULTUR

Glavna tema letošnjega seminarja so slovenski stiki z drugimi narodi. Če govorimo o planinski povesti in začenjamo v 19. stoletju, ni treba veliko duha za ugotovitev, da gre v glavnem za slovensko-nemške stike. Naivno bi bilo trditi, da so bili stiki enosmerni, kakor radi tarnamo. Vrsto nemških povesti so navdihnili slovenska gorska pokrajina in ljudje.

Za Slovenca je ob tej literaturi neprijetno spoznanje, da je slovenski svet prikazan največkrat v nesimpatični luči. Renkerjeva povest *Pet mož gradi pot* se začne z opisom petih gorskih vodnikov v Zahodnih Julijcih: dva sta Italijana, eden koroški Nemec, dva Slovenca. Kulturno so si enakopravni samo Italijani in Nemci; eden od Slovencev je do neznosnosti skop in ga to pritira do tragične smrti (povod za njegovo nesrečo je šala kolegov, vendar pripovedovalec napoti bralca, da jo razbira kot maščevanje usode). Drugi Slovenec je pohabljeni Jože Tožbar, ki mu je medved odtrgal pol obraza. Večkrat ga imenuje »polčlovek« z očitno ambicijo, da se to razume tudi v inteligenčnem smislu. Slovensko zaledje ne igra nobene vloge: Poliški Špik ali Montaž je gora, kjer se srečujeta nemška in italijanska kultura.

Podobno mentalno ozadje izpričuje Perkonigov roman Bergsegen. Avtor je bil po rodu napol Slovenec, sicer dovolj znameniti predstavnik avstrijskega Heimatromana. Roman se dogaja v Karavankah, kamor pride umirat blaziran meščan. Doživi razmerje z lepo Ljubo Jugovo, ki je med okoliškimi Slovenci redka pozitivna oseba; drugi so kriminalci, divji lovci, grobijani. Avtor se potrudi do »realne« razrešitve: primitivna Slovenka in kultivirani Nemec se ne moreta poročiti, ona umre (zmrzne v snegu). Pripovedovalec sicer ceni primitivno folkloro Slovencev (mit kralja Matjaža), vendar le na načelnem nivoju, kot refleks naravnosti, pristnosti, zdravja; slovenske človeške usode razrešuje negativno in tako kaže na njihovo neperspektivnost.

Pri prevajanju tujih planinskih del v slovenščino avtorji do izvirnika niso imeli pretirano pietetnega odnosa. Z dovoljenjem izvirnega avtorja je velikokrat prišlo do korenite podomačitve. Ganghoferjev roman *Der Dorfapostel (Vaški apostol)* je 1939 B. R.(ihteršič) predstavil v bohinjski kot, podomačil imena, zamenjal denar ipd., le narečja si ni upal vključiti v knjižno besedilo. Radikalno je moral predelati Riegerjev izvirnik anonimni prirejevalec »povesti iz domačih hribov« *Očetov greh, Ciganka* in *Grofov jager* (Maribor 1936, 1937, 1938), saj je vanjo vključil celo strankarske boje na Slovenskem, Mohorjevo družbo itd.

KAJ SMO UGOTOVILI?

Najpogostejša oblika planinskega leposlovja je planinski potopis, ki obsega eno turo (izlet na eno goro). Narava planinskega doživetja sili avtorje v kratko formo. Spisi so doživljajski in nimajo fabulativne strukture. Avtorji so večinoma neliterati in jih je k pisanju spodbudilo veliko doživetje narave. Dialoga je tu malo, razen če gre za humoristično besedilo (Janko Mlakar, Edo Deržaj). Poročilo o plezalskih naporih se izmenjujejo z refleksijami o naravi, vesolju, planinstvu... Klasično obliko te proze, ki je združevala zgodovinske pasuse, geografsko in geološko informacijo, folkloro, potopisno poročilo in raznovrstne refleksije, predstavlja pisanje Juliusa Kugyja. Mojster se je v enem od spisov mimogrede lotil tudi kritike sodobnega »alpinskega« romana, katerega junak je zgolj »sveženj mišic«, hodi seveda brez vodnika in je ves mrk in robat. Pogreša »gorjanca«, ki bi bil enako doma v steni kot v salonu *(Iz mojega življenja v gorah: Julijske Alpe,* Ljubljana 1937, 147).

Drugo področje, kamor se usmerja planinska literatura, je mladinsko slovstvo, pač zaradi deleža pravljičnosti, v katero rada sili snov. (Josip Vandot je po številu naslovov najplodovitejši planinski pisec, vendar od tega samo eno delo ni bilo napisano za mladino). Zvezo pomenijo tudi živalske usode v lovski povesti. Kadar se perspektiva preseli v eno izmed njih, že postane primeren predmet za otroško identifikacijo (Stanko Lapuh: *Črni svatje,* 1940).

Leposlovnih del, ki bi imela fiktivno fabulativno naravo, ki nas pri povesti zanima, v planinski literaturi ni prav veliko. Najpogostejši podžanr med temi deli predstavljata pastirska in lovska povest na strani kmečke povesti in plezalska povest v okviru meščanskega športnega romana.

Moja pozornost ni šla v smer ugotavljanja odvisnosti od tujih, večinoma nemških, švicarskih in avstrijskih vzorov. Kolikor sem mogel spoznati sorodne tuje literature, me je vodila k sklepu, da v žanru planinske povesti sicer obstajajo topi, vendar je primarnega pomena snov, ki jo avtor najde zunaj literarnih vzorcev: življenje in epizode znamenitih plezalcev, vodnikov, lovcev, folklorno izročilo (kralj Matjaž, Zlatorog, čudežna roža). Tovrstno slovensko gradivo se je pokazalo tvorno tudi za neslovensko pišoče avtorje, žal pa je njihov odnos do slovenstva povečini nesimpatičen.

OPOMBE

1. Miran Hladnik, Mohorjanska pripovedna proza, SR 1983, 398-399.
2. K izvoru povedke »Zlatorog«, v: Nemzetközi szlavisztikai napok 2, Szombathely 1986, 77-83.
3. A. Specker v disertaciji Studieren zur Alpenerzählung der deutschen Schweiz (Zürich);
Friedrich Altvater je pisal o »Alpine Dorfgeschichte« in »Alpendorferzählung« v knjigi Wesen und Form der deutschen Dorfgeschichte im neunzehnten Jahrhundert, Berlin 1930, 189.
4. Peter Rosegger: Heimgarten (1877); Ferdinand Ebhardt: Die Rose des Logarthals (1893), Irene Schellander: Rojenica (1906); Artur Achleitner: Der Waldkönig, Erzählung aus dem südsteierischen Bachgebirge (1911), Admont (1911); Josef Friedrich Perkonig: Bergsegen (1930); Gustav Renker: Pet mož gradi pot (1936); August Gegenfurtner: Die Nacht in den Karawanken, Berggeschichten (1952).
5. Nekoliko drugače vrednoti Perkonigov odnos do Slovencev Ivan Pederin (Slika Štajerske u austrijskom zavičajnom romanu (Heimatroman, SR 1987,62).

IZBRANA BIBLIOGRAFIJA SLOVENSKE FABULATIVNE PLANINSKE LITERATURE

Anton Koder: Viženčar, 1881
Pavlina Pajk: Planinska idila, 1895
Janez Mencinger: Moja hoja na Triglav, 1897
Juš Kozak: Beli mecesen, 1926
Slavko Savinšek: Izpod Golice (V goliških plazovih), 1928
Janez Jalen: Ovčar Marko, 1929
Ivan Bučer: Čez steno, 1934
Edo Deržaj: Greh, 1937
Boris Režek: Svet med Grintovci, 1938
Janko Mlakar: Kako je Trebušnik hodil na Triglav, 1938/39
Josip Vandot: Prerok Muzelj, 1939
Edo Deržaj: Pod Špiki, 1940
Janez Jalen: Previsi, 1940
Ivan Bučer: Koča na robu, 1941
Janez Jalen: Trop brez zvoncev, 1941
Nande Majnik: Bele gazi, 1941
Janez Gregorin: Smrt, Pot v meglo, Trije možje v snegu, 1944
Drago Ulaga: Bele zvezde, 1944
Miško Kranjec: Pesem gora, 1946
Metod Turnšek: Očnice izpod Triglava, 1951
Tone Svetina: Lovčeva hči, 1957
Tone Svetina: Ugaslo ognjišče, Oblak nad prepadom, Špikova sled, v: Orlovo gnezdo, 1963
Anton Ingolič: Pretrgana naveza, 1971
Nada Matičič: Mojih pet bičev, 1972
Tone Svetina: Stena, 1973
Ante Mahkota: Sfinga, 1979
Nejc Zaplotnik: Pot, 1981, 1983, 1985

Miran Hladnik

Košarka: ob predstavitvi v Trevisu

Turnir Alpe-Jadran se uveljavlja

TREVISO — V lepi in sodobni športni palači Benettona so včeraj uradno predstavili letošnji košarkarski turnir Alpe-Jadran, ki se ga bo udeležilo 20 prvoligaških in drugoligaških postav iz avstrijske Koroške, FJK, Hrvatske, Slovenije in Veneta.

Predsednik organizacijskega odbora Kristančič je v svojem posegu uvodoma naglasil, da narašča zanimanje občinstva in medijev za turnir, ki predstavlja za vse udeležence priložnost za igranje večjega števila kakovostnih tekem, obenem pa veljavni preizkus forme tik pred startom posameznih državnih prvenstev.

Tudi letos bosta vzporedno potekala turnirja za prvoligaše in za drugoligaše, v prihodnji sezoni pa nameravajo razširiti tekmovanje tudi na mladinsko raven.

Za naslednjo sezono pa predvidevajo razširiti zbor udeleženk v članskih tekmovanjih in še bolj uveljaviti turnir tudi na mednarodni ravni.

Nosilec naslova prvaka Alpe-Jadran je moštvo Benettona iz Trevisa.

Moštvo Giorgioneja je premagala z 2:1

Triestina tokrat boljša

CANOVE — V predprvenstevni prijateljski tekmi je Triestina včeraj v Castelfrancu Venetu z 2:1 (1:1) premagala moštvo Giorgioneja, ki nastopa v prvenstvu C-2 lige. Najprej so povedli tretjeligaši, zadetka za Triestino pa sta dosegla Papais v 40' s prostega strela in Causio v 70' po enajstmetrovki. Triestina na splošno ni razočarala.

Vincenzo Di Giovanni bo medtem tudi v naslednji sezoni nastopal v belordečem dresu Triestine, saj je včeraj dosegel sporazum s klubskim vodstvom, ki ga sprva ni uvrstilo v svoj seznam igralcev, in se je že pridružil soigralcem na skupnih pripravah v Canovah pri Vicenzi.

Pogodbo je včeraj podpisal tudi Edy Bivi, ki bo v naslednji sezoni bržkone udarna moč napada tržaškega drugoligaša. Za Bivija bo morala Triestina izplačati njegovemu prejšnjemu klubu, Bariju, 800 milijonov lir. Bivi je bil doslej še brez angažmaja in je treniral z ostalimi »brezposelnimi« nogometaši.

Zveza profesionalnih nogometnih klubov je medtem objavila spored prvih izločilnih srečanj za italijanski pokal. Prišlo je do sprememb, vkolikor so nekatera moštva, zaradi nerazpoložljivosti ali prepovedi igranja na domačih igriščih, morala izbrati druge terene. Med te sodi tudi Genoa, ki nastopa v isti skupini kot Triestina. Trenutno namreč potekajo na stadionu Marassi obnovitvena dela za pripravo na nogometno SP. Srečanje Genoa - Triestina bodo tako odigrali v Savoni, 30. avgusta.

Bombini manjša zaostanek

SQUAW VALLEY — V 8. etapi kolesarske dirke Coors Classic je zmagal Američan Engleman. Na drugo mesto se je uvrstil Italijan Bombini, ki je v skupni razvrstitvi še vedno na šestem mestu, a z manjšim zaostankom. Vodi Američan Pierce pred Mehikancem Alcalo.

Fernholm odličen v disku

STOCKHOLM — Na atletskem mitingu v Klagshamnu je švedski atlet Stefan Fernholm dosegel znamko 69,80 m v metu diska, kar je najboljši letošnji rezultat v tej disciplini.

Na atletskem mitingu v Koblenzu (NDR) pa je kanadski sprinter ben Johnson zmagal v teku na 100 m s časom 10''00.

Ob fantastičnem uspehu metalca Andreia

Podvig z računalnikom

FIRENCE — Če so trditve Roberta Pige, trenerja novopečenega svetovnega rekorderja v metu krogle Andreia, ki je s fantastično serijo metov iznad 22 m presenetil domala ves atletski svet, resnične, je treba uspeh 28-letnega florentinskega orjaka, namesto zloglasnim anabolikom, pripisati... računalniku.

Zamisel o naskoku na novo svetovno znamko se je Pigi in Andreiu porodila pred desetimi meseci. Načrtu so nadeli ime - projekt 23, a zanikata, da bi se številka nanašala na magično mejo 23 metrov. Desetmilijonski računalnik, videoregistrator in zapleten aparat, ki so ga ameriški astronavti, udeleženci luninih odprav, uporabljali za merjenje teleske temperature in števila gibov, so bili glavno »delovno orodje« trenerja, ki si je kot cilj zastavil izboljšati osnovno hitrost svojega varovanca in smotrnejšo izkoriščanje njegove eksplozivnosti. Najprej pa je Andrei moral shujšati za deset kilogramov, zdaj pa znaša njegova teža 121 kg, kar je za 189 cm telesne višine zanj optimalna (sicer pa velja, da sta njegova tekmeca Bayer in Timmermman v primerjavi z njim prava velikana). Postopno je Andrei spremenil tudi delovne navade. Treningi so postali krajši, največ tri ure na dan, a z mnogo večjimi obremenitvami, Andrei pa pravi, da so zdaj tudi bolj enolični. To enoličnost Piga opravičuje s potrebo, da se računalniku ponudi čimbolj homogene podatke. Prvi rezultati novega sloga dela so bili vidni že na dvoranskih prvenstvih, a nato je prišlo do zastoja. Kmalu je računalnik ugotovil, da je kot, izpod katerega je Andrei suval kroglo, napačen, prav tako ni bila ustrezna višina, na kateri je florentinski policist izpuščal orodje z roke. Junija je bil Andrei v izvrstni formi. Na treningu, pravi Piga, je redno dosegal mete okrog 22,60 m, tudi na mitingu v Firencah je bil med ogrevanjem odličen, a med samim tekmovanjem mu podvig ni nikdar uspel.

Odtlej sta bila Andrei in računalnik »sprta«. Obdelava podatkov je narekovala dosežke med 22,87 m in 23,14 m, toda Andrei tudi med samo vadbo ni presegal znamke 22,20. Zato, pravi Piga, sva prišla do zaključka, da je nekaj narobe s tehniko meta. Videoregistracije so pokazale nepravilnosti v gibanju kolkov med zaletom, kar je zmanjševalo pogon. Pred torkovim mitingom je Andrei pilil ta gib in se naposled le »sporazumel« s svojim računalnikom, toda Piga poudarja, da njegov varovanec le ni stroj, temveč človek, ki ga je narava obdarila z neverjetno hitrostjo, a tudi z inteligenco.

Na sliki: Andrei med metom 22,91 m.

Na vseoceanskem plavalnem prvenstvu

Svetovni rekord na 50 m

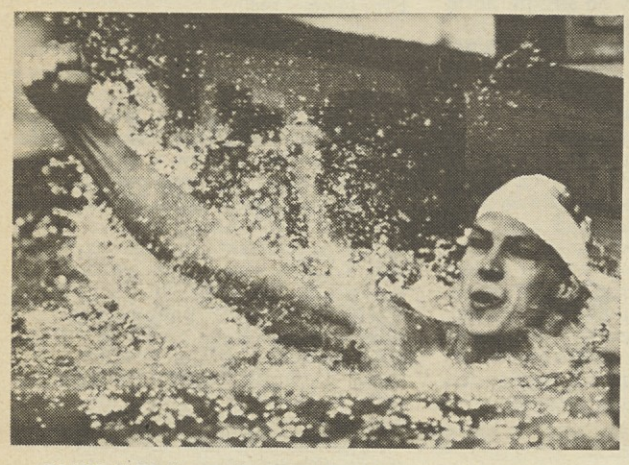

BRISBANE (Avstralija) — Ameriški plavalec Tom Jager je v prvem dnevu vseoceanskega prvenstva izboljšal svetovni rekord na razdalji 50 m prosto. Nova znamka znaša 22''32, prejšnji rekord, 22''33, pa je pripadal njegovemu rojaku Mattu Biondiju.

Jager je bil do leta 1985 že rekorder te razdalje s časom 22''40.

V prijateljski tekmi proti Franciji

Voeller ugnal Francoze

ZAHODNI BERLIN — V prijateljski nogometni tekmi med Francijo in ZRN, ki so jo priredili ob 750-letnici mesta, je bil za Francoze usoden Romin napadalec Voeller, ki je dosegel oba zadetka za svoje barve že v 4. oziroma 9. minuti. Za Francijo, ki je nastopila brez Platinija, Tigano in Giresseja, je poraz v 42' omilil Cantona.

Na sliki: prvi zadetek Voellerja (v ozadju).

Pred VN Avstrije v formuli 1

Gerhard Berger zanikal bolezen

ZELTWEG — »Vest, da sem bil v bolnišnici, je povsem izmišljena. Nasprotno: mudil sem se v ljubkem hotelu na planini skupno z Willijem Dunglesom in njegovo hčerko. Kot vidite, se počutim sijajno.«

Tako je izjavil Gerhard Berger prisotnim časnikarjem in tako demantiral novico, ki jo je objavil neki italijanski športni dnevnik, češ da je Ferrarijev pilot hudo bolan.

Na vprašanje časnikarjev, kako se počuti pred pomembno dirko v Zeltwegu, in to prvič na ferrariju, je Berger odgovoril: »Imam nekoliko treme, tudi zato, ker sem na dirki v Budimpešti prvič ugotovil, da bi lahko prehitel dotlej vodilnega Mansella. Potem sem imel okvaro na motorju in vse je splavalo po vodi.«

Berger je nadaljeval: »Novih motorjev nimamo. Tiste, ki jih bomo uporabili v Zeltwegu, so bili izdelani še pred VN Madžarske. V Zeltwegu mora biti avtomobil do potankosti nared. Proga je namreč izredno zahtevna. Ne vem, ali bosta ferrarija zdržala takšen ritem tekmovanja.« Avstrijski pilot si ne dela utvar, da bi lahko zmagal v domovini. Ferrariji so sicer sedaj bolj konkurenčni, ne toliko pa, da bi lahko ogrožali williamse.

Danes bodo uradne poskusne vožnje za VN Avstrije, ki bo na sporedu v nedeljo in ki jo bo neposredno prenašala tudi italijanska televizija (drugi spored) s pričetkom ob 14.30.

Na vseameriških igrah v Indianapolisu (ZDA)

Kubanci v ospredju

INDIANAPOLIS — Na vseameriških igrah v Indianapolisu so stopili v ospredje kubanski tekmovalci, in to predvsem po zaslugi dvigovalcev uteži. Le-ti so namreč v sedmih kategorijah osvojili kar 25 zlatih, štiri srebrne in eno bronasto kolajno.

Kubanci pa osvajajo kolajne tudi v atletiki. Luis Delis je namreč zmagal v metu diska s 67,14 m in tako ponovil uspeh iz leta 1983 na teh igrah. V skoku v višino pa je slavil zmago Javier Sotomayer, ki je preskočil letvico na 2,32 m. Pomembna sta tudi zmaga in rezultat Jamajčana Winthropa Grahama, ki je z 48''49 prehitel Američana Kevina Younga (48''74) in Davida Patricka (49''47).

Na 1.500 m pa je bil zanesljivo prvi Brazilec Joachim Cruz. Bolj kot njegov čas (3'47''34) pa preseneča, s kolikšno lahkoto je prehitel Američana Jima Spiveya in Stevea Scotta. Cruz bo verjetno eden izmed protagonistov na bližnjem SP v Rimu.

Izidi ostalih atletskih finalnih preizkušenj.

MOŠKI - 10.000 m: Bickford (ZDA) 28'20''37; 3.000 m zapreke: Domingues (Braz.) 8'23''26;. ŽENSKE - 400 m ovire: Brown King (ZDA) 54''23; 1.500 m: Sheskey (ZDA) 4'07''84; krogla: Pagel (ZDA) 18,56 m.

Na sliki: oster boj med rokometašicami ZDA in Kube. Zmagale so Američanke s 33:11.

na poti v rim...

SP televizije

RIM — Atletsko SP bo v žarišču pozornosti večine italijanskih prebivalcev, tudi tistih, ki se preveč ne ogrevajo za športne dogodke. Državna televizija RAI je namreč opremila pravcato televizijsko naselje za vse operaterje in komentatorje, ki bodo prenašali posnetke iz tekmovanj po vsem svetu. Televizijske ekipe bodo imele na voljo 19 premičnih in 16 fiksnih kamer za dodatne ali dopolnilne posnetke ob tistih, ki jih bo v eter pošiljala RAI s svojimi 34 kamerami in 5 režijami. Več kot tisoč ljudi se bo za časa SP ukvarjalo s TV prenašanjem. Sama RAI bo v Rimu zaposlila več kot 500 tehnikov in novinarjev, ravno toliko pa jih bo prišlo iz drugih krajev sveta.

Prva udeleženka iz Arube

RIM — Prvi atlet, ki se je prijavil na SP, je 27-letna maratonka Lia Melis, ki prihaja iz daljne Arube. Aruba je antiljski otok, ki je bil še lani nizozemska posest. Melisova bo tudi edina predstavnica svoje dežele, v kateri živi približno 63.000 prebivalcev.

Kotalkanje: državno prvenstvo UISP

Naše so se izkazale

Kotalkarice društva Vipava s Peči so se z uspehom udeležile državnega prvenstva UISP 1987, ki se je pred dnevi odvijalo v Imoli (BO).

Prva je bila na vrsti Valentina Florenin, ki se je s solidnim 5. mestom izkazala v kategoriji juniork UISP.

V kategoriji "mladi azzurri" je Katja Tommasi po odlični uvrstitvi v prostem programu, kjer je s prvim mestom potrdila svojo premoč, zasluženo dosegla končno 4. mesto.

V kategoriji mlajših azzurrov je 8-letna Tiziana Tomsič precej dobro opravila obvezne like in kljub tremi pokazala svojo kotalkarsko spretnost.

Zadnji dan tekmovanja je nastopila Tanja Peteani v kategoriji "azzurri UISP". V obveznih likih se je uvrstila v drugo polovico lestvice, medtem ko si je z boljšim prostim programom priborila končno 16. mesto med 32 nastopajočimi.

obvestila

ODBOJKARSKO DSRUŠTVO BOR sklicuje v torek, 18. t. m., ob 18. uri na stadionu »1. maj« sestanek s starši udeležencev poletnih priprav v Škofji Loki.

ŠK KRAS
obvešča vse tekmovalce, da se bodo redni treningi v namiznem tenisu pričeli v ponedeljek, 17. t. m., ob 17. uri v športno-kulturnem centru v Zgoniku.

ŠD PRIMORJE
obvešča, da se bodo treningi za vse štiri mladinske ekipe začeli v ponedeljek, 17. t. m., ob 17. uri.

PRIMOTOR KLUB
obvešča, da bo drevi v Lonjerju ob 20.30 sestanek v zvezi z organizacijo dirke na Grobniku.

konjske dirke - konjske dirke

V Ceseni je skupina 2 v prednosti, saj lahko računa na hitrega Claremosa, ki bo startal v ugodnem položaju in lahko zmaga. Od sk. 1 je dober Asascio Mo, če je v formi pa se lahko izkaže tudi Cockpitt (sk. X).

Tudi druga dirka bo v Ceseni. Napoved je težka. Omenimo naj skupino 2 s Conduttorejem med možnimi protagonisti. Sk. 1 računa na hitrega Baldo Asso, dobro se lahko odreže Ermese (sk. X).

V Montecatiniju je glavni favorit Corato KS. Dober antagonist je Bertrand (sk. 2), formo stopnjuje tudi Egoring (sk. X).

V Tarantu je več kandidatov za zmago. Ob ograji s številko ena starta Cameraman (sk. X), zato je naš favorit. Od skupine 1 naj omenimo hitrega Misanzia, od skupine 2 se bo Raccord bržkone enakovredno kosal z ostalimi.

Dirka v Follonici je prava neznanka, saj bo na progi več dobrih konj. Ogrevamo se za hitrega Cometa Cla (sk. 1). Omenimo naj konja Clara LF (sk. X), preseneti pa lahko tudi Eufemia (sk. 2).

V Trevisu je več možnih razpletov. Dapuca (sk. 1) starta v ugodnem položaju. Adro (sk. X) bo začel v ozadju, a ni slab, Ecologia (sk. 2) pa je v dobri formi.

DIRKA TRIS

Dirka bo v Follonici, na startu pa je 17 konj, ki so razvrščeni v treh vrstah. Naši favoriti so: Cometa Cla (št. 6), Crucciato (št. 12), Ettore Mas (št. 14). Za sistemiste: Ercolina (št. 16), Binnel (št. 7), Yankee Champlain (št. 18).

totip

1. —	prvi	2	
	drugi	X	1
2. —	prvi	2	
	drugi	X	1
3. —	prvi	1	X
	drugi	X	2
4. —	prvi	X	
	drugi	1	2
5. —	prvi	1	
	drugi	X	2
6. —	prvi	1	
	drugi	X	2

Pogovor z zaslužnim športnim delavcem Lucijanom Černicem

Požrtvovalni Vrhovci za zgled

Na Vrhu je šport prav res »stvar« vseh vaščanov. Vrhovci so tisti, ki dajejo vsem zgled. Vse objekte so si zgradili sami brez čakanja na druga sredstva. Vsa vas je strnjena in sodeluje za dobrobit svoje ožje skupnosti. Poleg tega pa sta prišla na dan še fantazija in organizacijska žilica, kar je za Vrhovce še dodatno priznanje.

Tokrat smo se obrnili do Lucijana Černica, dolgoletnega odbojkarja , da nam malo razloži, kaj se na Vrhu pravzaprav dogaja.

Lucijan, vaša športna dejavnost vsako leto raste. Kaj imate letos na sporedu?

»Konec avgusta in prve dni septembra bomo priredili tri turnirje. Predvsem pa bomo dajali veliko važnost tenisu, ker je, po našem, res nov način športnega udejstvovanja. Turnir bo razdeljen na dva dela. Tekmovanja se bodo odvijala na Vrhu in v Štandrežu. Poleg tega pa bomo jeseni otvorili novo športno središče na Vrhu in zato bo turnir posvečen temu, za nas izredno važnemu dogodku. Turnir se bo odvijal tudi v Štandrežu, ker je naše društvo Danica pobrateno z društvom Oton Župančič iz Štandreža. Prvi teden bomo verjetno posvetili turnirju v odbojki, drugi pa malemu nogometu. V tej panogi bomo nastopali na ploščadi in ekipe bodo sestavljene iz največ osmih igralcev. Poleg tega bo tudi balinanje. To pa bo turnir zase in po predvidevanju bo tekmovanje trajalo kar tri tedne. Obeta se torej športni mesec, ki bo zelo živahen in res pester.«

Govor je tudi o novem športnem centru: kateri objetki pa bodo pravzaprav na razpolago po otvoritvi?

»Športni center ni samo namenjen športni dejavnosti, ampak to bo središče, ki bo služilo več namenom. Imeli bomo namreč dom, katerega smo vedno pogrešali, zlasti ob priliki prireditev in drugih kulturnih dejavnosti. Nared sta tudi dve balinarski stezi, na katerih bomo popestrili dejavnost. Važen objekt bo tudi ploščad 17 x 35, na kateri bomo lahko igrali odbojko, nogomet in predvsem tenis. Zadnje čase je veliko navdušenja in zanimanja za to novo športno zvrst. Igrišče, oz. ploščad je tudi tako zgrajena, da na njej lahko igrajo nogomet ekipe s po osmimi igralci.«

Kako je prišlo do te zamisli?

»Iz zamisli za "barjar", to je za boljši plesni prostor. Pomislili smo tudi, da bi bilo koristno zgraditi balinarsko stezo. To so bili le začetki, ki so se potem tudi uresničili.«

Za otvoritev ste pripravili tudi kulturni program?

»Med najvažnejšimi pobudami je prav gotovo izdaja brošure z vso zgodovino športnega udejstvovanja na Vrhu. Glede kulturnega programa lahko rečem, da bodo pri tem sodelovale vse kulturne komponente na Vrhu. Poleg govorov bodo seveda recitacije, nastopil bo tudi pevski zbor. Pripravili bomo razstavo delovanja Vrhovcev na športni in kulturni ravni. Tudi izbor člankov Primorskega dnevnika, ki se nekako nanašajo na zgodovino Vrha, bodo del kulturnega programa.«

Vi se vztrajno zanimate za tenis ...

»Že tri leta in pol se nekako ubadamo s to športno panogo. Z novo ploščadjo smo sedaj prišli na svoj račun in smo že organizirali tekmovanja. Mislim, da smo sedaj odrasli lahko zadovoljni s športnimi objekti, ki jih imamo na razpolago. Rad pa bi dodal še to: morda smo odrasli preveč egoistično pomislili samo na svoje potrebe. Otroci pa nimajo na razpolago primernega prostora, kjer bi se lahko mirno igrali. Zato mislim, da je prišel čas, ko bi morali pomisliti tudi nanje.«

MARKO JARC

iz planinskega sveta - iz planinskega sveta

Skupina tržaških in goriških planincev na Petzku

Skupni izlet SPDT in SPDG na Petzeck (3283 m)

V soboto in nedeljo se je večja skupina članov SPDT in SPDG povzpela na 3283 m visoki Petzeck v skupini Schober. Slabe vremenske napovedi niso skalile morale v skupini, ki se je prvi dan iz Debanthala (1600 m) povzpela do 1000 m višje ležeče koče Wangenitzer. Koča stoji na podih podobnemu terenu in je obdana z večjimi in manjšimi planinskimi jezeri. Nadvse korajžno je do nje prikorakal tudi najmlajši član skupine mali Vanja iz Gorice. Če izvzamemo večjo skupino ljubljanskih planincev, ki se je mudila za krajši čas v koči, je bila le-ta sorazmerno prazna. V veselem vzdušju, ki ga zna vedno pričarati naš vodja Gigi Abram, je kmalu minil večer. Naslednjega dne smo se navsezgodaj odpravili proti vrhu ter po dobro izpeljani poti ga dosegli v dveh urah in pol. Medtem se je tudi vreme izboljšalo in pogled z vrha je bil še kar zadovoljiv, predvsem proti Schoberju in Lienškim Dolomitom. Sestop je bil kar hiter, saj smo se že opoldne znašli v koči pri kosilu ter ob štirih pri avtomobilih.

S SPDT čez teden dni v Dachstein

SPDT obvešča, da je zbirališče za avtobusni enotedenski izlet v Dachstein in Watzmann (od 22. do 29. avgusta) v soboto, 22. t. m., ob 6.30 na Trgu Ulpiano pred sodno palačo, nekaj minut pozneje pa bo avtobus že odpeljal skupino planincev, ki bo pod vodstvom Lojzeta Abrama in Vojka Slavca obiskala te znamenite kraje na avstrijskih in nemških tleh. SPDT pri tem ponovno opozarja, da morajo vsi udeleženci imeti veljaven potni list, ali pa veljavno izkaznico za tujino. Neobhodno potrebna je tudi planinska izkaznica, saj so storitve (prenočitve in drugo) v planinskih kočah tako v Avstriji kot v Nemčiji veliko cenejše za člane planinskih društev, kot pa za običajne turiste. Vsi tisti, ki še morajo poravnati članarino, ali pa se včlaniti v društvo, naj se zato zglasijo v ponedeljek, 17. t. m., na društvenem sedežu v Ul. sv. Frančiška 20/III, ali pa čimprej v Tržaški knjigarni med delovnim urnikom. Na ponedeljkovi odborovi seji bodo organizatorji enotedenskega izleta na razpolago še za vsa morebitna pojasnila. SPDT tudi obvešča udeležence, ki še niso poravnali vozovnice za avtobusni prevoz, naj to storijo čimprej na sedežu ZSŠDI v dopoldanskih urah.

Izšla je nova karta o Grintovcih

Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo je za Planinsko zvezo Slovenije pripravil karto Grintovci — osrednje območje Kamniških in Savinjskih Alp. Karta je že na voljo planincem.

Karta, ki prikazuje osrednje območje Kamniških in Savinjskih Alp je izdelana v merilu 1:25.000. V tem merilu je Inštitut doslej izdelal že dve turistično-planinski karti: Bovec z okolico in Kranjska gora z okolico. Razmeroma veliko merilo je omogočilo zelo podroben prikaz visokogorskega reliefa in drugih elementov vsebine karte. Karta je namenjena predvsem planincem, zaradi česar so avtorji največjo skrb posvetili prikazu tistih elementov, ki so pomembni za hojo in orientacijo v gorah: kolovozi in steze, markirane planinske poti, turnosmučarske proge, planinske koče, bivaki, lovske koče itd. Pomembna novost, ki bo precej prispevala k varni hoji v gorah, je kategorizacija markiranih planinskih poti po težavnostnih stopnjah. Poti so razdeljene na lahke, zahtevnejše in zelo zahtevne. PZS se je že pred časom odločila za tako kategorizacijo in tudi za ustrezno označevanje poti na terenu. S posebnimi kartografskimi znaki so na karti označene tudi najvažnejše kulturne in naravne znamenitosti. Novost predstavlja tudi vsebina hrbtne strani karte. Najprej najdemo tu panoramo Grintovcev, ki je fotomontaža doslej manj znane originalne panorame iz leta 1855. S pomočjo pregledne karte se bodo uporabniki lahko orientirali v širši okolici Grintovcev in poiskali glavne dostope iz večjih krajev. Najvrednejši in zelo uporaben pa je pisni del te strani, ki ga lahko imenujemo kar vodnik po Grintovcih v zgoščeni obliki; s temi opisi je karta močno pridobila in jo lahko postavimo za vzor prihodnjim planinskim kartografskim izdajam.

IGRA IN BISERI

33.

Bogdan Biščak

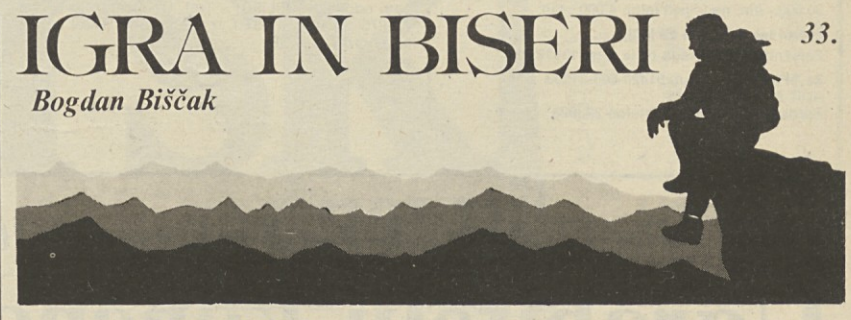

CERRO TORRE

Cerro Torre je nekaj najbolj fantastičnega, kar so kdaj videle človeške oči. Njegova popolnost vzbuja v človeku občutek nemoči in veliko tistih, ki so ga videli, je prepričanih, da je to najbolj občudovanja vredna gora na svetu. Podoba Cerro Torreja, z značilno snežno gobo na vrhu vitkega granitnega obeliska, je podoba neuresničljivega hrepenenja, ki mu tudi osvojitev ne more odvzeti prav nič njegove skrivnostnosti.

Beseda Cerro pomeni majhen vrh, Torre pa seveda stolp. Prav njegova stolpasta oblika, prepadne stene, ki ga obdajajo z vseh strani, so alpinistom dolgo branile dostop na vrh. Prvi, ki mu je mednarodna alpinistična javnost vrh brez zadržkov priznala, je bil Italijan Casimiro Ferrari in to šele leta 1974. Od takrat pa do našega prihoda je bilo na njem le 37 ljudi. Za primerjavo - na Mount Everestu jih je bilo več kot 150.

Po tistem, ko smo tako srečno ušli s Fitz Roya, nas je čakala prestavitev baznega tabora pod Cerro Torre. Dva dni smo, s praznimi želodci, prenašali opremo, saj denarja, s katerim bi si še enkrat privoščili konje, ni bilo več; porabili smo ga za hrano, ki jo je bilo treba, zaradi kraje, dokupiti. Po poti smo se »filali« z brusnicam podobnimi, rdečimi kroglicami, ki so imele v sebi več zraka, kot pa česa koristnega; tiste ogromne nahrbtnike smo tovorili bolj z močjo volje, kot pa mišic. Kljub temu pa so bili to najlepši dnevi, kar smo jih preživeli v Patagoniji. Royal Robbins, odlični ameriški alpinist, je nekoč dejal, da je Patagonija čudovita dežela za tistega, ki gre tja pohajat ali fotografirat, če pa hočeš tam plezati, moraš biti mazohist z neomejeno količino časa na razpolago. Da so njegove besede točne, glede tistega o mazohizmu in času, smo se v celoti prepričali na Fitz Royu, da drži tudi prvi del njegove izjave, pa smo spoznali na tisti poti pod Cerro Torre. Hodili smo skozi popolno divjino temnih gozdov in mehkih travnikov, kjer so nas na vsakem koraku presenečala čudovita, nebesno modra jezerca, ki so kar vabila k počitku. Zadnje med njimi - Laguna Torre - je dobilo ime po špici, ki popolnoma obvladuje prostor nad njim in je bila naš naslednji cilj. Na tistem slikovitem prostorčku smo si znova uredili naše domovanje.

Bazni tabor pod Cerro Torrejem je, tako kot tisti pod Fitz Royem, postavljen v manjši gozdiček; tudi tukaj je veter določil njegovo mesto. V njem je že bilo nastanjenih 9 članov še ene naše odprave; bili so tam z namenom, da preplezajo vzhodno steno Cerro Torreja. Večina jih je že bila zaposlenih z delom na gori, tisti pa, ki so spodaj počivali, so kmalu opazili naše preglajene poglede in nas povabili »k mizi«. Njihova kuhinja je bila založena vse kaj drugače kot naša in tudi kasneje so nam, v tem pogledu, večkrat prijateljsko priskočili na pomoč. Težave s hrano smo imeli namreč še vse do konca odprave. Čuvaj narodnega parka, ki smo ga zaprosili, naj nam dokupi vse, kar nam je zmanjkalo in mu dali spisek, je nekaj stvari pozabil, nekaterih ni dobil in tako je bila lakota še ves mesec naš nepovabljeni spremljevalec.

Ko smo potem vendarle uredili svoj novi dom in je bilo vse na svojem mestu, smo se, shirani in izčrpani, začeli ozirati k Cerro Torreju. Točno smo vedeli, da potrebujemo kar nekaj dni počitka, ob normalnih količinah hrane, da pridemo spet k sebi, pa nas je vreme spet vzelo na muho. Pravzaprav nam je nagajalo, kadar je le moglo, - sedaj, ko bi prav radi videli kakšen lep dežek z vetrom, ki bi nam dal opravičilo za poležavanje v bazi, je sijalo najlepše sonce, kar smo jih videli v Patagoniji, pa še ozračje je bilo tako mirno, da je to za tiste kraje že prav neverjetno. Tako smo si določili le dan počitka, v upanju, da se bomo lahko vrnili domov kar mesec dni pred rokom, ki smo si ga postavili kot skrajnega. Misel je bila, kljub preutrujenosti mikavna; le na tisti stolp je treba še prej zlesti.

Dostop k Cerro Torreju je veliko enostavnejši od tistega k Fitz Royu. Še olajšali so nam ga naši kolegi iz vzhodne stene, ki so ga natančno opisali in tudi dobro shodili. Vse do njihove stene, pod katero so si skopali

Prenos opreme s konji

snežno luknjo, je bil dostop za vse nas skupen, šele tam so se nam poti ločile. Njihova je bila neprimerno bolj nepredvidljiva kot naša. Pred seboj so imeli še lep kos nepreplezanega sveta in možnost neuspeha je še zmeraj moreče visela nad njimi. Mi smo se odločili za Maestrijevo smer, nekakšen običajni pristop na ta stolp (če o običajnem pristopu, v zvezi s Cerro Torrejem, sploh lahko govorimo). Poleg tega smo za seboj že imeli Fitz Roy, kjer smo se s prvenstveno smerjo bremena uspeha že rešili.

Bivakirali smo na snežni rami, nad katero se pričnejo prave težave Maestrijeve smeri. Do nje je svet enostaven, mešanica ne preveč strmih skal in ledu. Od tam dalje pa nas je čakalo 1000 metrov resne plezarije, ki smo jo nameravali opraviti v enem dnevu, upali pa smo, da bo dneva dovolj tudi za spust z vrha. Taktika vzpona je bila tokrat povsem drugačna kot v Fitz Royu.

Manfred Köchnlechner

ZDRAVA STAROST

26.

V zvezi z dosedanjim pripovedovanjem o vitaminu A pa je treba računati s pomembno omejitvijo: dovoljeno količino vitamina A je razmeroma lahko prekoračiti, kar ima rado za posledico poškodbo kože, jeter in celo koronarnih (venčnih) žil srca. Zavoljo tega mora zdravljenje z vitaminom A potekati zmeraj pod zdravnikovim vodstvom - še posebej pa to velja, kadar so pri zdravljenju potrebne večje količine tega vitamina.

Kakor za vitamin A velja za *vitamin E,* da mnoge indikacije terjajo velike odmerke tega vitamina. Vitamin E pospešuje oksidacijske procese, ki igrajo pomembno vlogo pri zaustavljanju staranja celic. Vitamin E povzroča zmanjševanje porabe kisika v celicah, kar pomeni pri enakem dotoku kisika njegovo racionalnejšo porabo in s tem v splošnem boljše delovanje organizma, zlasti v predelu srca in krvnih obtočil. Nadalje vitamin E znižuje količino holesterina in s tem varuje pred arteriosklerozo. Vitamin E je postal znan zavoljo svojega spodbujajočega delovanja na nastajanje spolno specifičnih hormonov obeh spolov. Tako so ga v prejšnjih časih imenovali celo antisterilnostni oziroma plodnostni vitamin. Po ugotovitvah ameriških raziskovalcev odpravljajo ustrezni odmerki vitamina E prezgodnje staranje človeških celic.

Ni namreč nepomembno vedeti in upoštevati, da upočasnjeni procesi staranja celic v splošnem lahko povzročijo tudi upočasnjeno staranje človeka kot celote. Tudi vitaminu E pripisujejo določeno profilaktično delovanje pri nekaterih vrstah raka, zlasti to velja na primer za rak debelega črevesa, kadar je posledica napačnega prehranjevanja.

Vitamin A in vitamin B sodita v skupino v maščobah topnih vitaminov, kar pomeni, da se resorbirata v črevesu v okviru prebave maščob. Iz tega spoznanja je izhajal profesor Hauboldt, ko je v sredini petdesetih let razvijal posebno obliko dajanja (aplikacije) tega vitamina - in sicer emulzijo. A-Mulsin, E-Mulsin in AE-Mulsin so preparati, ki so se dobro obnesli v obliki emulzije. Ker je v tej obliki možno natančno odmerjanje količine vitamina, lahko v posameznih primerih sežemo po velikih odmerkih, kar bi bilo sicer nevarno.

Tudi najbolj znani in najpriljubljenejši med vitamini, to je *vitamin C,* je v zadnjih časih zbudil pozornost pri raziskavah zdravljenja raka. Pozornost je vzbudila zlasti povezava med velikimi odmerki vitamina C in nastajanjem interferona v organizmu (interferon na specifičen način zavira delovanje virusov). Vitamin C torej ne učinkuje samo zoper že zdavnaj izumrli skorbut ali pri preprostih prehladih, marveč omogoča tudi hitro razstrupljanje, odstranjevanje kemikalij, za katere posebej sumimo, da pospešujejo razvoj raka. Mislimo zlasti na nirosamine, ki prihajajo v organizem z vodo, mesom, klobasami in na druge načine. Tudi nagnjenje k tvorbi »modrih lis«, ki jih neredko srečujemo tudi pri mladih ljudeh, je pogosto posledica pomanjkanja vitamina C. Pri pomanjkanju naravnega vitamina C je treba dnevno jemati 1 do 2 grama tega vitamina v umetni obliki. To je treba še posebej resno upoštevati pri starejših ljudeh, ki jim sveže sadje in zelenjava velikokrat nista več dosegljiva. Vitamin C lahko kupimo brez recepta v sleherni lekarni kot askorbinsko kislino.

Vitamine zelo obsežne in izredno pomembne skupine *vitamina B* lahko dobivamo v obliki naravnega vitaminskega koncentrata, ki je tako rekoč brez konkurence - to je v obliki kvasa. Brez vitaminov B kompleksa večina encimatskih procesov ne more potekati. Med take sodijo delovanje jeter, nastajanje krvi, osrednje živčevje, pa tudi delovanja črevesja si brez velikih količin vitamina C ne moremo zamišljati. Razstrupljeno in optimalno delujoče črevo ni samo eden od nenadomestljivih osnovnih pogojev za ohranjanje zdravja, temveč je tudi eden od osnovnih pogojev za dobro in stalno obrambo zoper rak.

Nizozemski zdravnik dr. C. Moerman je dokazal osem snovi, ki morajo biti prisotne v organizmu, da je le-ta lahko v optimalnem zdravstvenem stanju. Dr. Moerman je teh osem snovi ugotovil že zdavnaj pred tem, ko so v celoti pojasnili obsežno delovanje različnih vitaminov in njihovo pomembno vlogo pri vzdrževanju zdravja. V bistvu gre za zgoraj navedene vitamine A, E, C in kvas kot nosilca vitaminov kompleksa B. Poleg tega je dr. Moerman ugotovil tudi, da so za ohranjanje zdravja neobhodno potrebni *jod, železo, žveplo in citronska kislina.* Bistvo dr. Moermanovih raziskovanj pa je zajeto v kratkem stavku: »V optimalno zdravem in normalno delujočem telesu se rak ne more razviti«, ki mu je uradna medicina že od vsega začetka ostro nasprotovala.

Knjiga bo izšla jeseni pri ***Založništvu tržaškega tiska***

Naročnina: mesečna 13.000 lir - celoletna 156.000 lir; v SFRJ številka 200.- din, naročnina za zasebnike mesečno 2.000.- din, trimesečno 5.000.- din, letno 20.000.- din, upokojenci mesečno 1.500.- din, trimesečno 3.750.- din, letno 15.000.- din. Za organizacije in podjetja mesečno 3.000.- din, letno 30.000.- din, nedeljski letno 4.000.- din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglasi - Ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 50.000 lir. Finančni in legalni oglasi 3.350 lir za mm višine v širini enega stolpca. Mali oglasi 650 lir beseda. Ob praznikih povišek 20%. IVA 18%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 775275, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije) - Tlx 460270
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723
ČEDAD - Stretta De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik **Bogumil Samsa**

Izdaja in tiska ZTT Trst

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

14. avgusta 1987

Po 22 mesecih proti odkupnini 10 milijard lir

Ugrabitelji končno izpustili zlatarja Claudia Fiorentina

PALERMO — Včeraj ob zori so ugrabitelji izpustili 36-letnega zlatarja Claudia Fiorentina iz Mondella blizu Palerma, ki je bil v njihovih rokah kar 22 mesecev in dva dni. Claudiova mati Franca in brata Guglielmo ter Emanuele naj bi plačali tolpi rekordno odkupnino: 10 milijard lir.

Claudia so ugrabili mafijci oktobra 1985 in ga ves čas skrivali nekje v palermski okolici. Neprestano je bil v temi in priklenjen k postelji z zavezanimi očmi, ni pa izgubil smisla za čas in orientacijo, tako je npr. povedal, da so ga štirikrat premestili in to v največ kakšnih 40 kilometrov oddaljena skrivališča. Pač pa je pozabil domačo telefonsko številko. Ko so ga včeraj ugrabitelji peljali z avtom v bližino zaselka Isola delle femmine ob državni cesti 113 in ga tam izpustili, je pripešačil do nekega hotela, katerega upravitelj je poklical karabinjerje; ti so ga odvedli v kasarno, kamor sta kmalu nato prišla Claudiova brata in kjer je ugrabljenca tudi zaslišal namestnik državnega tožilca. Policija je že pred časom aretirala dva člana tolpe, druge pa še išče.

Aretirali »Joeja repka«

Sergio Marcello Gregorat, izdelovalec violin, naj bi kot »Joe repek« strašil po rimski četrti Montesacro, kjer je posilil in okradel 22 deklet. (Telefoto AP)

Neobičajna nesreča v Miamiju

Da bi se izognil nekemu vozilu, je šofer avtobusa zavozil s... parkirišča. V nesreči je bilo ranjenih 30 sezonskih delavcev. (Telefoto AP)

Številni gozdni požari na Sardiniji Požigalci uničujejo lepote otoka

CAGLIARI — Protipožarnim ekipam je včeraj ob pomoči letal in helikopterjev končno uspelo omejiti požar, ki je predvčerajšnjim izbruhnil v gozdovih pri Iglesiasu na Sardiniji. Kakih 150 malčkov, ki so jih predsinočnjim evakuirali iz otroške bolnišnice Crobu, ker so se plameni nevarno prebliževali zdravstveni strukturi, se je včeraj vrnilo v bolnišnico. Oblasti pa so vseeno sestavile podroben načrt evakuacije dela mesta. Nesporno so namreč dokazali, da je požar nekdo podtaknil, saj so na pogorišču našli sledove namernega požiga.

Ognjena stihija pa divja tudi drugod po Sardiniji. V Bittiju pri Nuoru je ogenj uničil že 600 hektarov gozda, včeraj dopoldne je gozdni požar izbruhnil na hribih Gustini pri Cagliariju in v Lodeju pri Nuoru. Medtem je gasilcem uspelo pogasiti ogenj v Narcau (južna Sardinija), ki je uničil na stotine gozda in mediteranske makije, in v San Nicolò Gerreju pri Cagliariju.

Odgovorni pri civilni zaščiti in protipožarni službi se ne morejo znebiti občutka, da so na delu požigalci, ki sistematično uničujejo naravne lepote otoka.

Župan Iglesiasa Pinna je po helikopterskem preletu pogorišča včeraj z zagrenjenostjo izjavil, da se je pokrajina popolnoma spremenila in da je škoda neprecenljiva. Le srečnemu naključju in prisebnosti protipožarnih ekip se je treba zahvaliti, da ni bilo žrtev.

Ob vsem tem v rimskem štabu civilne zaščite navajajo, da stane samo vsakoletni boj proti ognjeni stihiji na desetine in desetine milijard lir, škoda pa je neprecenljiva. Najbolj ogrožene dežele so Sicilija, Sardinija in Lacij. Prav tu najpogosteje posežejo protipožarna letala in helikopterji, ki so v zadnjem obdobju precej omejili trajanje in posledice požarov. V štabu so trenutno precej zaskrbljeni, saj se bojijo, da se bo število gozdnih požarov v drugi polovici avgusta še povečalo.

Na Rodosu tleča pogorišča ki jih budno nadzorujejo

ATENE — Od ognjene stihije, ki je od prejšnje nedelje do predsinočnjim upepelila 16.000 hektarov gozdnih in travnatih površin grškega otoka Rodosa, je ostalo še nekaj tlečih pogorišč, ki jih skrbno nadzorujejo. Oblasti pa niso preklicale izrednega stanja, saj jim je požar uspelo pogasiti, ko se je veter polegel. Če bi ponovno zapihalo, bi nastala resna nevarnost, da rdeči petelin ponovno butne na plan. Domači in tuji turisti so premostili strah, da ne zapuščajo več panično otoka kot se je to dogajalo v prejšnjih dneh, ko protipožarnim ekipam ni uspelo zajeziti ognjene stihije kljub številni mehanizaciji in izredni mobilizaciji ljudi. Poleg 13 letal, številnih helikopterjev, brizgalk in buldožerjev je v gašenju sodelovalo poleg poklicnih gasilcev in enot vojske tudi 6.000 prostovoljcev civilne zaščite.

V Tallahasseeju bodo spekli pizzo ki bo potolkla vse rekorde

PALERMO — *Važen dogodek se pripravlja za ljubitelje pizze 12. oktobra v mestu Tallahassee na Floridi: neposredno bodo lahko sledili pripravam največje pizze na svetu. V premeru bo merila 100 čevljev, kar odgovarja triintridesetim metrom. Za kos pizze bodo morali odrasli plačati najmanj deset dolarjev, otroci pa petdeset centov. Z delom pizze naj bi osrečili vsaj dvesto tisoč oseb. Znesek praznika je namenjen Ameriškemu Rdečemu križu.*

Dela bo nadzoroval enainštiridesetletni Lorenzo Amato po rodu iz Carinija na Siciliji. Pred dvajsetimi leti se je izselil v ZDA, sedaj pa upravlja v Tallahasseeju pizzerio. Amato je v teh podvigih pravi veteran. Prvič je njegovo ime prišlo v Guinnessovo kjigo svetovnih rekordov leta 1977, ko je v New Yorku pripravil pizzo veliko 40 čevljev, drugič pa leto kasneje, ko je pripravil dvakrat večjo pizzo. Leta 1985 pa je Amata prekosila skupina južnoameriških kuharjev; njihova pizza je v premeru merila 85 čevljev.

Za njeno pripravo bodo uporabili sedem ton moke, eno tono sira, eno paprik, dvatisoč petsto litrov paradižnikove omake, pet kubičnih metrov vode ter v sorazmerju z ostalimi sestavinami soli in popra. Ponev iz tanke aliminijaste pločevine bo stala stodvajset tisoč dolarjev, slonela pa bo na cementnih stebričih, med katere bodo postavili plinske pečice. Testo bo raztegnilo sto pomagačev, druge sestavine pa bodo potrosili po pizzi s pomočjo mehanskega dvigala. Podvig naj bi v celoti stal pol milijona dolarjev. Znesek bodo darovali v dobrodelne namene.